

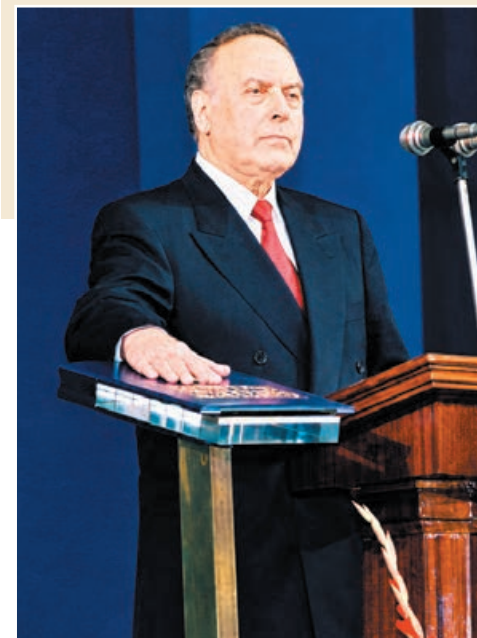

Azərbaycanın 2027-ci ildə MDB-yə həmsədrlik etmək qərarı ölkəmizə olan yüksək etimadın əlamətidir

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin
Türkmənistanı işğuzar səfəri

2-3

Dövlətçilik iradəsinin, milli məsuliyyətin və gələcəyə inamın tarixi səhifəsi

10 oktyabr 1993-cü ildə
Ulu Öndər Heydər Əliyev
Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti kimi and içmişdir

Ulu Öndər Heydər Əliyevin 10 oktyabr 1993-cü ildə Prezident kimi and içməsi bu baxımdan xüsusi əhəmiyyət daşıyırdı. Bu hadisəni yalnız bir siyasi xadimin hakimiyyətə gəlməsi kimi qiymətləndirmək onun tarixi məzmununu kiçiltmək olardı. Həmin mərhələnin əsas məsələsi Azərbaycanın dövlət kimi yaşaması, möhkəmlənməsi və müstəqillik yolunda davamlı inkişaf imkanları qazanması idi. Andın siyasi mahiyyəti dövlətə sədaqət, xalq qarşısında məsuliyyət və milli maraqların müdafiəsi anlayışlarında ifadə olunurdu.

4

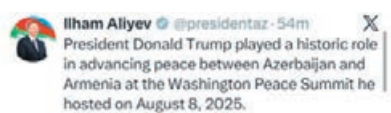
Prezident İlham ƏLİYEV: "Trampın regionumuzda sülh söylərinin bu il Nobel Sülh Mükafatı ilə bağlı qərarla layiqincə qiymətləndiriləcəyinə ümid edirik"

"Prezident Donald Tramp 2025-ci il avqustun 8-də evsahibliyi etdiyi Vaşinqton Sülh Sammitində Azərbaycan və Ermənistan arasında sülhün irəlilədilməsində tarixi rol oynayıb".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə dövlətimizin başçısının "X" sosial şəbəkə hesabındakı paylaşımında bildirilib.

Paylaşımnda həmçinin deyilib: "Onun sülh prosesinə verdiyi mühüm töhfənin tanınması məqsədilə mənim təşəbbüslə Azərbaycan və Ermənistan Prezident Trampı Nobel Sülh Mükafatına birgə namizəd göstərib.

Biz Prezident Trampın regionumuzda davamlı sülhün təmin olunması istiqamətində göstərdiyi tarixi söylərin bu il Nobel Sülh Mükafatı ilə bağlı qərarla layiqincə qiymətləndiriləcəyinə səmimi-qəlbdən ümid edirik".

In recognition of his outstanding contribution to the peace process, Azerbaijan and Armenia at the Washington Peace Summit he hosted on August 8, 2025.

We sincerely hope that President Trump's historic efforts to secure lasting peace in our region will receive due recognition in this year's Nobel Peace Prize decision.

@realDonaldTrump @WhiteHouse @NobelPrize

Prezident İlham Əliyevin sosial media hesablarında Türkmənistanı səfəri barədə videoçarx paylaşılıb

Prezident İlham Əliyevin sosial şəbəkə hesablarında Türkmənistanı işğuzar səfəri ilə bağlı videoçarx paylaşılıb. AZƏRTAC paylaşımı təqdim edir.

<https://www.facebook.com/reel/1749044890563683>

Regional təşkilatların aparıcı gücü

Azərbaycan təmsil olunduğu bütün qurumlarda, o cümlədən MDB çərçivəsində inteqrasiyanı gücləndirir, faydalı əməkdaşlığa mühüm töhfələr verir

Müstəqillik qazanıldıqdan bəri Azərbaycanın ilk dəfə MDB sədrliyini öz üzünə götürməsi dərin tarixi və siyasi mənəyə malikdir. Keçmişdə Ermənistanın işğalçı siyasəti, davam edən münaqişə və digər maneələr Azərbaycanın bu missiyanı icra etməsinə imkan vermirdi. Lakin Vətən müharibəsində qazanılan tarixi Zəfər, ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin tam bərpası regiondakı bütün mənfi dinamikaları sıradan çıxardı. BMT Nizamnaməsinin normativlərini tam təmin edən Azərbaycanda həm də özünə qarşı yadradılan sünəti sədləri dağıdaraq təşkilat daxilində tamhüquqlu yüksək mövqeyini təsbit etdi.

Azərbaycanın MDB ilə tərəfdaşlıq tarixi otuz ildən artıq bir dövrü əhatə edir və bu münasibətlər hər zaman milli suverenlik, bərabərlikli dialog və pragmatik iqtisadi

maraqlar üzərində köklənib. 1993-cü il sentyabrın 24-də təşkilata tamhüquqlu üzv olduqdan sonra rəsmi Bakı təşkilat çərçivəsində prinsipial siyasət yürüdü, dövlətimizin ali mənafeələrinə cavab verməyən təşəbbüslərdən kənarda qalıb.

8

Qlobal bağlantıların mərkəzi

Azərbaycan Avrasiyanın nəqliyyat və enerji xəritəsini yenidən formalaşdırır

Neft-kimya sənayesinin sürətli inkişafı, xammal hasilatı ilə yanaşı, emal güclərinin artırılması enerji sektorunun şaxələndirilməsinə və iqtisadi dayanıqlılığın yüksəldilməsinə xidmət edir. Prezident İlham Əliyevin Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayında çıxışı zamanı vurğuladığı kimi, enerji resursları ilə zəngin olan Azərbaycan bu gün çox ciddi geosiyasi və təhlükəsizlik amilinə çevrilir: "Çünki enerji təhlükəsizliyi hər bir ölkənin milli təhlükəsizliyi deməkdir və bizim rolumuz daha da artacaq". Bu addım ölkəmizin xammal ixracatçısından məhsul istehsalçısına çevrilməsində mühüm rol oynayır. Nəticədə Azərbaycan həm də regional və global miqyasda enerji təhlükəsizliyini formalaşdırır, enerji mərkəzi kimi mövqeyini möhkəmləndirir.

Ölkəmizin enerji strategiyası önəvi neft və qaz hasilatı ilə məhdudlaşmır. Hazırda Azərbaycan bərpaolunan enerji

istehsalı və ixracı sahəsində də regionun liderinə çevrilməkdədir. Qarşıdakı illərdə "yaşıl enerji" üzrə istehsal güclərinin kəskin artırılması, ölkənin, o cümlədən Naxçıvanın, Xəzər dənizinin və Mərkəzi Asiyanın "yaşıl enerji" potensialının Cənubi Qafqaz və Avropa bazarları ilə inteqrasiya olunması prioritet hədəf kimi müəyyən edilib. Bu çərçivədə Azərbaycan, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan

arasında icra olunan "yaşıl dəhliz" layihəsi ölkəmizin gələcək Avropa enerji bazarındakı rolunu daha da genişləndirir.

Xəzərin dibi ilə çəkiləcək "yaşıl enerji" xətlərinin qurulması nəticəsində Şərqdən, Mərkəzi Asiyadan gələn bərpaolunan enerjinin Azərbaycan üzərindən Avropaya nəqli təmin olunacaq. Ölkəmizin Mərkəzi Asiyanın resurslarının beynəlxalq bazarlara tranzitindəki rolunu dövlətimizin başçısı belə ifadə edib: "Azərbaycan enerji resurslarının Mərkəzi Asiyadan beynəlxalq bazarlara tranzitində mühüm rol oynayır. Türkmənistan və Qazaxıstandan neft ölkəmiz vasitəsilə nəql olunur və bu daşımaların həcmi artır. Bərpaolunan enerji sahəsində əməkdaşlığımız davamlı olaraq genişlənir. "Yaşıl enerji" dəhlizi yaratmaq üçün Qazaxıstan və Özbəkistanla birgə iş aparırıq".

8

Məqsəd "Altı iqtisadiyyat - bir məhsul"dur

Azərbaycan və Mərkəzi Asiya dövlətlərinin
iqtisadi əməkdaşlığının böyük perspektivləri var

Son bir ildə Azərbaycanın Mərkəzi Asiya ölkələri ilə ticarət dövriyyəsinin 50 faizdən çox artmasını bu yeniliyin - ölkəmizin məşvərət formatında tamhüquqlu üzv olmasının xoş müjdəsi adlandırmaq olar. Bu gün Azərbaycanda Mərkəzi Asiya ölkələrinin kapitalı ilə 400-dən çox şirkət aktiv şəkildə fəaliyyət göstərir. Son illərdə Azərbaycan Qazaxıstan, Özbəkistan və Qırğızıstanla birgə investisiya fondları yaradıb. Bu fondların hər birinin kapitalı yüz milyonlarla dollar məbləğindədir.

Ümumiyyətlə isə Azərbaycan bu ölkələrlə ikitərəfli və çoxtərəfli sıx əlaqələr saxlayır və önəmli layihələr həyata keçirir. Azərbaycan, Qazaxıstan və Özbəkistanın

birlikdə həyata keçirdiyi irimiqyaslı və strateji təşəbbüsü - "Xəzər Yaşıl Enerji Dəhlizi" layihəsini xatırlatmaq kifayətdir. Bu meqalayı Mərkəzi Asiyada (Özbəkistan və Qazaxıstanda) istehsal olunacaq bər-

paolunan enerji resurslarının Xəzər dənizinin dibi ilə çəkiləcək yüksək gərginlikli kabel vasitəsilə Azərbaycana, oradan isə Gürcüstan və Qara dəniz üzərindən Avropa bazarlarına ixrac edilməsinə nəzərdə tutur. Bu barədə üç ölkənin prezidentləri 2024-cü ilin noyabrında Bakıda keçirilən COP29 çərçivəsində sənəd imzalayıblar.

Enerji əməkdaşlığından söz düşmüşkən deyək ki, regionun neft ixracı arteriyası - Heydər Əliyev adına Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac boru kəməri ilə xeyli müddətdir Qazaxıstan və Türkmənistan nefti də ötürülür. Azərbaycan və Özbəkistan neftçiləri sıx əməkdaşlıq əlaqələri saxlayırlar və s.

7

Vətən müharibəsi

6 il əvvəl həmin gün

→ 10

◆ Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin
Türkmənistanı işgüzar səfəri

Azərbaycanın 2027-ci ildə MDB-yə həmsədrlik etmək qərarı ölkəmizə olan yüksək etimadın əlamətidir

Türkmənbaşıda MDB Dövlət Başçıları Şurasının məhdud tərkibdə iclası keçirilib

Oktyabrın 9-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Türkmənbaşı şəhərində keçirilən MDB Dövlət Başçıları Şurasının məhdud tərkibdə iclasında iştirak etmək üçün "Avaza" Kompleksinə gəldi.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Türkmənistan Prezidenti Sərdar Berdiməhəmmədov Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevi qarşıladı.

Azərbaycan Prezidenti və tədbirdə iştirak edən digər dövlət və hökumət başçıları birgə foto çəkdirdilər.

Sonra MDB Dövlət Başçıları Şurasının məhdud tərkibdə iclası keçirildi.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iclasda çıxış etdi.

Prezident İlham Əliyevin çıxışı

- Hörmətli Sərdar Qurbanquliyev! Hörmətli həmkarlar!

Əvvəlcə, hörmətli Türkmənistan Prezidentinə ənənəvi qonaqpərvərliyə görə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm.

Hörmətli Şavkat Mirononoviç Mirziyoyevə Özbəkistanın 2027-ci ildə sədrliyi dövründə böyük uğurlar arzulayıram.

Türkmənistanı hər səfər ön dərindən təəssüratlar yaradır. Ölkənin necə dinamik inkişaf etdiyi görünür, qardaş Türkmənistan xalqının uğurları bizdə səmimi sevinc hissləri doğurur. Azərbaycan ilə Türkmənistan arasında münasibətlər çoxəsrlik dostluq, qardaşlıq əlaqələrinə əsaslanır və strateji tərəfdaşlıq xarakteri daşıyır.

Ölkələrimiz arasında ən yüksək səviyyədə təmasların intensiv xarakterini məmnunluqla qeyd edirik.

2025-ci ilin avqustunda Türkmənistanı səfər etdim, keçən il Türkmənistan Xalq Məsləhətinin sədri Qurbanqulu Məlikquliyev Berdiməhəmmədov iki dəfə Azərbaycana səfər etdi və bu ilin iyununda isə Türkmənistan Prezidenti Sərdar Qurbanquliyev Berdiməhəmmədov ölkəmizə dövlət səfərinə gəldi. Bu təmaslar ikitərəfli münasibətlərə əlavə tökən verdi və bir çox sahələrdə əməkdaşlığın genişləndirilməsi üçün yeni imkanlar yaratdı.

Bu il Müstəqil Dövlətlər Birliyi özünün 35 illiyini qeyd edir. Ötən illər ərzində MDB siyasi dialoqun dəstəklənməsi, qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın

inkişaf etdirilməsi və ölkələrimiz arasında əlaqələrin möhkəmləndirilməsi üçün ehtiyac duyulan platforma kimi özünü təsdiqləyib.

Humanitar sahədə əməkdaşlıq əsas istiqamətlərdən biridir. Laçın şəhərinin Birliyin mədəniyyət paytaxtı elan edilməsi qərarını dəstəklədiklərinə görə MDB dövlət başçılarına minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Ötən il Laçında keçirilən genişmiqyaslı tədbirlər qonaqlarımıza bu bölgənin zəngin və qədim tarixi ilə daha yaxından tanış olmağa imkan verdi. Qonaqlarımız onun sürətli inkişafının, həmçinin aparılan bərpə işlərinin miqyasının öyanı şahidi ola bildilər.

Üçüncü MDB Oyunlarının Azərbaycanda uğurla keçirilməsi bütün Birlik üçün əlamətdar hadisəyə çevrildi.

Yarışların coğrafiyası ölkəmizin yeddi şəhərini əhatə etdi. MDB üzv dövlətlərindən, həmçinin dünyanın digər ölkələrindən minlərlə idmançı və qonaq Azərbaycanda olduqları 11 gün ərzində ölkəmizi və xalqımızı yaxşı tanıdılar. Bu cür genişmiqyaslı təşəbbüslər idmanın hədəflərindən kənara çıxır. Onlar xalqlar arasında möhkəm dostluq körpüsü rolunu oynayır.

Əlverişli coğrafi mövqeyə malik olan ölkəmiz müasir nəqliyyat və logistika infrastrukturunu praktik olaraq sıfırdan qurub. Azərbaycan regionun əsas nəqliyyat qovşaqlarından biri kimi öz mövqeyini davamlı olaraq möhkəmləndirir, "Şimal-Cənub" və "Şərq-Qərb" beynəlxalq dəhlizləri boyunca etibarlı tranziti təmin edir.

2026-cı ilin birinci yarısında Azərbaycanı keçən tranzit daşımalarının həcmi 10 faiz artaraq təxminən 8 milyon tona çatıb. Ortamüddətli perspektivdə məqsədimiz "Şərq-Qərb" marşrutu və "Şimal-Cənub" marşrutu üzrə Azərbaycandan keçən yükləşmələri hər bir istiqamətdə 15 milyon tona çatdırmaqdır.

Hörmətli həmkarlar, Azərbaycanın 2027-ci ildə MDB-yə həmsədrlik etmək qərarını dəstəklədiyiniz üçün minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Biz bunu ölkəmizə olan yüksək etimadın əlaməti kimi qiymətləndiririk və ortaq məqsədlərin həyata keçirilməsində fəal iştirak etməyə hazırıq. Azərbaycanın həmçinin 2028-ci ildə MDB-yə sədrliyi öz üzərinə götürməyə və həmin ilin payızında MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclasına evsahibliyi etməyə hazırıdır.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Türkmənbaşı şəhərində MDB Dövlət Başçıları Şurasının geniş tərkibdə iclası keçirilib

Oktyabrın 9-da Türkmənistanın Türkmənbaşı şəhərində MDB Dövlət Başçıları Şurasının geniş tərkibdə iclası keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tədbirdə iştirak edib.

Sonra MDB çərçivəsində müxtəlif sahələrə əhatə edən bir sıra sənədlər imzalandı.

Prezident İlham Əliyev Türkmənbaşıda MDB-nin iştirakçı ölkələrinin milli stendləri ilə tanış olub

Oktyabrın 9-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclasında iştirak edən digər dövlət və hökumət başçıları "Avaza" Kompleksində iştirakçı ölkələrin milli stendləri ilə tanış olublar.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan stendində milli incəsənətimizə dair kitablar, xalçaçılıq,

keramika, kəlağayı və şəkərbəxş sənəti nümunələri, həmçinin bunlarla bağlı məlumatlandırıcı videoçarxlar nümayiş etdirilib.

Ziyarətçilərə Azərbaycan mədəniyyəti, mətbəxi, yerli məhsullardan hazırlanan nümunələr, onların hazırlanması üsulları və xüsusiyyətləri barədə geniş məlumat verilib.

◆ Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin
Türkmənistanı işgüzar səfəri

Azərbaycanın 2027-ci ildə MDB-yə həmsədrlik etmək qərarı ölkəmizə olan yüksək etimadın əlamətidir

Türkmənbaşı şəhərində Xəzər Ekoloji Sammitinin geniş tərkibdə iclası keçirilib

Oktyabrın 9-da Türkmənistanın Türkmənbaşı şəhərində Xəzər Ekoloji Sammitinin geniş tərkibdə iclası keçirilib. AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tədbirdə çıxış edib.

Türkmənistan Prezidenti **Sərdar BƏRDİMƏHƏMMƏDOV**: Sözü Azərbaycan Respublikasının hörmətli Prezidenti, zati-aliləri, cənab İlham Heydər oğlu Əliyevə vermək istəyirəm. Buyurun.

Azərbaycan Prezidenti **İlham ƏLİYEV** çıxış edərək dedi: Hörmətli Sərdar Qurbanquliyev!

Hörmətli sammit iştirakçıları! İlk növbədə Xəzər Ekoloji Sammitinin keçirilməsi təşəbbüsünə görə Türkmənistan Prezidentinə təşəkkürümü bildirirəm. Öminəm ki, sammit Xəzər dənizinin ekoloji problemlərinin həllində bizim qarşılıqlı fəaliyyətimizin möhkəmlənməsinə kömək edəcək.

Xəzər dənizi ösrlər boyu ölkələrimizi və xalqlarımızı birləşdirir. Bu gün Xəzərin iqtisadi və strateji əhəmiyyəti daha da artır. Xəzərdən mühüm nəqliyyat və enerji marşrutları

keçir, iri beynəlxalq layihələr reallaşdırılır. Belə olan şəraitdə Xəzərin sülh, sabitlik və konstruktiv tərəfdaşlıq məkanı kimi qorunması prinsipial dərəcədə vacibdir. Bu, bütün Xəzər ölkələrinin maraqlarına cavab verir və əməkdaşlığımızın daha da inkişafı üçün zəruri şərait yaradır.

Eyni zamanda onun ekoloji vəziyyətinə xüsusi diqqət yetirilməlidir. Xəzərin nadir ekosisteminin qorunması bütün Xəzər ölkələri üçün müştərk vəzifədir. Ötən illər ərzində ölkələrimiz tərəfindən geniş müqavilə-hüquqi baza yaradılıb. Azərbaycan demək olar ki, bütün beş tərəfli beynəlxalq hüquqi sənədlərin iştirakçısıdır. 2018-ci ildə imzalanmış "Xəzər dənizinin hüquqi statusu haqqında" Konvensiya tarixi əhəmiyyətə malikdir. Bu, Xəzəryanı beş dövlətin uzun illər apardıqları birgə işin nəticəsidir.

Aydındır ki, Xəzərin ən ciddi problemlərindən biri onun dayazlaşmasıdır. Xəzər dənizinin səviyyəsinin aşağı düşməsi artıq uzun illərdir davam edir. Təəssüf ki, bu proses son vaxtlar nəzərəcarpacaq dərəcədə sürətlənib və vəziyyət pisləşməkdə davam edir. Dəniz akvatoriyasının əhəmiyyətli dərəcədə azalması müşahidə olunur. Dəniz səthinin ümumi sahəsi artıq 20 min kvad-

ratkilometrdən çox azalıb. Hazırkı tendensiyaların davam edəcəyi təqdirdə nəticələr fəlakətli xarakter ala bilər. Dayazlaşma problemi yalnız ekoloji meyarla ölçülmür. Dəniz səviyyəsinin azalması ölkələrimizin maraqlarına birbaşa təsir göstərir, sahil rayonlarında insanların həyatına, iqtisadiyyata və nəqliyyata təsir edir. Sahil xəttinin geri çəkildiyini, ekosistemin dəyişdiyini, limanlar və

digər sahələri infrastrukturun işində problemlərin yaranacağını görürük. Xəzər dənizinin səviyyəsinin aşağı düşməsi səbəbindən tək dənizin Azərbaycan hissəsində təxminən 30 min hektar quru sahə əmələ gəlib. Hələ 2022-ci ildə Aşqabadda keçirilən altıncı Xəzər Sammitində Xəzər dənizinin dayazlaşması kontekstində bunun səbəblərini müəyyən etmək və dəniz səviyyəsinin

daha da aşağı düşməsinin qarşısını almaq üçün tədbirlər görmək məqsədilə xüsusi ekspert qrupları yaratmağı təklif etmişdim. Ötən illər bu təşəbbüsün aktuallığını təsdiqlədi. Problemin ümumi müzakirəsindən əməkdaşlıq və qərarların icrasına nəzarət üçün daimi fəaliyyət göstərən mexanizmin yaradılmasına keçməliyik. Hər şeydən əvvəl Xəzər dənizinin səviyyəsinin aşağı düşməsinə təsir edən amillərin bütün kompleksini müəyyən etməliyik və vəziyyətin gələcək inkişafının obyektiv elmi qiymətləndirilməsinə malik olmalıyıq.

Aydındır ki, Xəzərin səviyyəsinin aşağı düşməsi yalnız iqlim dəyişmələri ilə bağlı deyil. Əsas səbəblərdən biri çay axınının azalması və təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı antropogen amillərdir. Bununla yanaşı, baş verən dəyişikliklərin potensial uzunmüddətli nəticələrinin qiymətləndirilməsi və artıq bu gün qərarlar qəbul edilərkən onların nəzərə alınması bizim üçün vacibdir. Belə bir yanaşma zəruri tədbirləri vaxtında həyata keçirməyə və dəniz sə-

viyyəsinin daha da aşağı düşməsinin nəticələrini minimuma endirməyə imkan verəcək. Hesab edirik ki, zəruri hüquqi baza, elmi potensial və qarşılıqlı fəaliyyət təcrübəsi konkret praktiki nəticələrə nail olmaq üçün güclü təməl yaradacaq. Xəzər bizim ümumi sərvətimizdir. Onun nadir ekosisteminə qorumaq və gələcək nəsillərə ötürmək bizim ümumi məsuliyyətimizdir. Ümidvaram ki, bugünkü sammit bu yolda mühüm addım olacaq.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm. Prezident **Sərdar BƏRDİMƏHƏMMƏDOV**: Hörmətli İlham Heydər oğlu, çox sağ olun. Dərin məzmunlu çıxışınıza görə təşəkkür edirəm. Xəzər dənizinin ekoloji vəziyyətinin yaxşılaşdırılması qarşılıqlı maraqlardır. Xəzərin ekoloji vəziyyətinin bütün spektri üzrə tərəfdaşlarımızla əməkdaşlığı davam etdirməyə hazırıq.

Sizin konstruktiv çıxışınıza görə bir daha təşəkkür edirəm.

Türkmənbaşı şəhərində Prezident İlham Əliyevin İran Prezidenti ilə görüşü olub

Oktyabrın 9-da Türkmənistanın Türkmənbaşı şəhərində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin İran İslam Respublikasının Prezidenti Məsud Pezeşkian ilə görüşü olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, söhbət zamanı Azərbaycan və İran prezidentlərinin görüşləri və telefon danışqları məmnunluqla xatırlandı, bu yaxınlarda Azərbaycan nümayəndə heyətinin İran İslam Respublikasına səfəri və aparılmış müzakirələr qeyd olundu.

Prezident Məsud Pezeşkian ölkələrimiz arasında tarixi dostluq və qohumluq əlaqələrinin olduğunu deyərək, İranda baş verən hadisələr zamanı dost və mehriban qonşu

kimi Azərbaycanın mövqeyinin yüksək qiymətləndirildiyini bir daha bildirdi.

Dövlətimizin başçısı İranın qeyri-üzv dövlət kimi "MDB plus" formatında ilk dəfə iştirakına toxundu.

Görüşdə Ağbəd-Kələlə layihəsinin icrası ilə əlaqədar işlərin yekunlaşma mərhələsində olduğu məmnunluqla qeyd edildi.

Söhbət əsnasında vurğulandı ki, Qırğızıstanın paytaxtı Bişkekə dövlət başçıları arasında sonuncu görüşü zamanı ikitərəfli əməkdaşlığın inkişafı ilə bağlı müzakirə olunan məsələlərin həyata keçirilməsi istiqamətində iki ölkənin aidiyyəti qurumları fəaliyyətini davam etdirir.

Prezident İlham Əliyevin Türkmənistanı işgüzar səfəri başa çatıb

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Türkmənistanı işgüzar səfəri oktyabrın 9-da başa çatıb.

AZƏRTAC

azerbaijan-news.az

Azərbaycanın xarici siyasətinin uğurları

Prezidentin Türkmənistana səfəri: MDB məkanından Mərkəzi Asiyaya uzanan strateji tərəfdaşlıq siyasəti

Müasir beynəlxalq münasibətlər sisteminə baş verən mürəkkəb geosiyasi proseslər, yeni iqtisadi və nəqliyyat reallıqlarının formalaşması dövlətlərin regional və global siyasətdə rolunu yenidən müəyyənləşdirir. Belə bir dövrdə Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın həyata keçirdiyi müstəqil, məqsədyönlü və çoxşaxəli xarici siyasət ölkəmizin beynəlxalq mövqelərinin möhkəmlənməsinə, regional əməkdaşlıq proseslərində aparıcı rolunun artmasına və global əhəmiyyətli layihələrdə iştirakı imkanlarının genişləndirilməsinə şərait yaradıb. Bu baxımdan Prezident İlham Əliyevin Türkmənistana işgüzar səfəri ikitərəfli münasibətlərin inkişafı ilə möhüddəşməyən, daha geniş geosiyasi və geoiktisadi məzmun daşıyan mühüm diplomatik hadisə kimi qiymətləndirilməlidir. Səfər Azərbaycan-Türkmənistan strateji tərəfdaşlığının daha da dərinləşdirilməsi, Xəzər dənizi dövlətləri arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsi, Orta dənizin inkişafı, Mərkəzi Asiya ilə Cənubi Qafqaz arasında qarşılıqlı əlaqələrin möhkəmləndirilməsi və regional integrasiyanın yeni mərhələyə yüksəldilməsi baxımından xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Azərbaycan bu gün beynəlxalq münasibətlər sisteminə etibarlı tərəfdaş, regional dialoqun təşəbbüskarı və global nəqliyyat-logistika, enerji və ticarət layihələrinin aparıcı iştirakçısıdır. Bu baxımdan Prezident İlham Əliyevin Türkmənistana səfəri ümumilikdə ölkəmizin MDB məkanında və Mərkəzi Asiyada artan siyasəti nüfuzunu, müstəqil xarici siyasət kursunun uğurlarını, Xəzər hövzəsində sülh, təhlükəsizlik və ekoloji əməkdaşlığın inkişafına verdiyi töhfəni, eləcə də Avrasiyada yeni əməkdaşlıq platformalarının formalaşmasında oynadığı strateji rolunu bir daha nümayiş etdirdi.

AZƏRTAC Prezident İlham Əliyevin Türkmənistana səfəri fonunda Azərbaycanın regional əməkdaşlıq proseslərindəki rolunu təhlil edir.

Azərbaycanın regional diplomatiyası:

Həm MDB məkanında, həm də Mərkəzi Asiyada mövqeyimiz güclənir

Mövcud reallıqlar fonunda Azərbaycan xarici siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri regional əməkdaşlıq mexanizmlərində fəal iştirak, milli maraqlara əsaslanan tərəfdaşlıq əlaqələrini genişləndirmək və beynəlxalq mövqelərini daha da gücləndirməkdir. Dövlətimizin başçısının rəhbərliyi ilə həyata keçirilən müstəqil və pragmatik diplomatik kurs nəticəsində Azərbaycan həm MDB məkanında, həm də Mərkəzi Asiyada etibarlı tərəfdaş kimi mövqeyini gücləndirib.

Azərbaycan MDB çərçivəsində milli maraqlarına əsaslanan, bərabər-hüquqlu və qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq siyasəti həyata keçirir. Ölkəmiz bu platformanı dövlətlər arasında siyasi dialoqun davam etdirilməsi, iqtisadi-ticarət əlaqələrinin inkişafı, nəqliyyat-logistika imkanlarının genişləndirilməsi və humanitar münasibətlərin qorunması baxımından əhəmiyyətli əməkdaşlıq formatlarından biri kimi qiymətləndirir. Dövlətimizin başçısının qeyd etdiyi kimi: "...Ötən illər ərzində MDB siyasi dialoqun dəstəklənməsi, qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi və ölkələrimiz arasında əlaqələrin möhkəmləndirilməsi üçün ehtiyac duyulan platforma kimi özünü təsdiqləyib".

Prezident İlham Əliyevin MDB çərçivəsində keçirilən yüksək səviyyəli görüşlərdə iştirakı Azərbaycanın regional dialoqa və konstruktiv əməkdaşlığa verdiyi önəmin əyani təzahürüdür.

Bununla yanaşı, son illərdə Azərbaycanın Mərkəzi Asiya dövlətləri ilə münasibətləri xüsusi dinamika qazanaraq, keyfiyyətə yeni mərhələyə yüksəlib. Bu əlaqələr artıq yalnız ikitərəfli münasibətlər çərçivəsində deyil, daha geniş regional əməkdaşlıq formatları müstəvisində inkişaf edir. Azərbaycanın 2025-ci ilin noyabrında Mərkəzi Asiya Dövlət Başçılarının Məşvərət görüşündə tamhüquqlu iştirakına dair qəbul edilmiş qərar bu baxımdan mühüm tarixi əhəmiyyət daşıyır. Azərbaycanın bu formatda iştirakı ölkəmizin Mərkəzi Asiya ilə strateji tərəfdaşlığının möhkəmlənməsinə, türk dünyasının birliyinin güclənməsinə, iqtisadi əlaqələrin genişlənməsinə və Orta dənizin inkişafına yeni imkanlar yaradır. Bu, eyni zamanda Azərbaycanın Cənubi Qafqaz ilə Mərkəzi Asiya arasında etibarlı siyasi və iqtisadi körpü rolunu daha da gücləndirir.

Oktyabrın 8-də Prezident İlham Əliyev Türkmənistanda keçirilən Azərbaycan və Mərkəzi Asiya Dövlət Başçılarının 8-ci Məşvərət görüşündə çıxışı zamanı bu regionla ölkəmiz arasındakı münasibətlərlə bağlı qeyd edib: "Son illərdə Azərbaycanın Mərkəzi Asiya ölkələri ilə qarşılıqlı fəaliyyəti xeyli genişləyib. Siyasi əlaqələr yüksək səviyyədədir və qarşılıqlı yüksək səviyyəli səfərlər müntəzəm xarakter alıb. İqtisadi-ticarət əməkdaşlığı güclənir, qarşılıqlı investisiyalar artır və birgə layihələr həyata keçirilir. Ötən il Azərbaycanın Mərkəzi Asiya ölkələri ilə ticarət dövriyyəsi 50 faizdən çox artıb. Bu gün ölkəmizdə Mərkəzi Asiya ölkələrinin kapitalı ilə 400-dən çox şirkət aktiv şəkildə fəaliyyət göstərir. Son illərdə Azərbaycan Qazaxıstan, Özbəkistan və Qırğızıstanla birgə investisiya fondları yaradıb. ... Biz yalnız qarşılıqlı ticarəti artırmaqla kifayətlənməliyik, həm də birlikdə investisiya qoymalı, istehsal etməli və xarici bazarlara çıxmalıyıq". Dövlətimizin başçısının qeyd etdiyi kimi, Azərbaycan-Mərkəzi Asiya əməkdaşlığı yeni investisiya və birgə layihələr hesabına daha da genişlənməlidir.

Azərbaycanın Avrasiya məkanında strateji mövqeyi: Nəqliyyat, enerji və Xəzər dənizi

Azərbaycanın beynəlxalq əhəmiyyətinin artmasının əsas amillərindən biri onun əlverişli coğrafi mövqeyindən istifadə faydalanaraq həyata keçirdiyi genişmiqyaslı infrastruktur layihələridir. Ölkəmiz Şərqlə Qərbi, Şimala Cənuba birləşdirən mühüm nəqliyyat və logistika mərkəzinə çevrilib. Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı, demir yolları, avtomobil magistralı və digər logistika imkanları Azərbaycanın Avrasiya nəqliyyat xəritəsində strateji rolunu artırır. Xüsusilə Orta dənizin inkişafında Azərbaycanın rolu ayrıca qeyd olunmalıdır. Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə ölkəmizin nəqliyyat infrastrukturuna yatırılmış investisiyalar nəticəsində bu marşrut Avropa ilə Asiya arasında mühüm alternativ nəqliyyat bağlantısına çevrilib. Orta dənizin əhəmiyyəti yalnız iqtisadi gəlirlərlə məhdudlaşmır. Bu layihə region dövlətləri arasında əməkdaşlıq mühitini gücləndirir və Avrasiya məkanında yeni iqtisadi əlaqələr sisteminin formalaşmasına xidmət edir.

Ölkəmiz eyni zamanda enerji təhlükəsizliyi sahəsində də regional və global əhəmiyyətə malik layihələrin təşəbbüskarıdır. Xüsusilə Xəzər regionunda yerləşən resursların beynəlxalq bazarlara çıxarılmasında Azərbaycanın enerji resurslarının Azərbaycan üzərindən dünya bazarlarına çıxarılması həm regional bağlantıların genişlənməsinə, həm də Avropa və Asiya arasında yeni enerji əməkdaşlığı imkanlarının formalaşmasına şərait yaradır. Eyni zamanda Azərbaycanın "yaşıl enerji" istiqamətində həyata keçirdiyi layihələr ölkəmizin gələcək enerji arxitekturasında rolunu daha da artırır.

Xəzər dənizi də Azərbaycanın regional siyasətində mühüm istiqamətlərdən biridir. Ölkəmiz Xəzəri sülh, təhlükəsizlik və qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq məkanı kimi qiymətləndirir. Xəzər dənizi dövlətləri arasında etimadın gücləndirilməsi və birgə fəaliyyət mexanizmlərinin inkişaf etdirilməsi regional sabitlik baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır. Bununla yanaşı, Xəzər dənizinin su səviyyəsinin azalması ciddi regional çağırış olaraq qalır. Dəniz səviyyəsinin enməsi ekoloji problemlərlə yanaşı, iqtisadi və sosial təsirlər də yaradır. Gəmiçilik, limanların fəaliyyəti, sahilyanı infrastruktur və biomüxtəliflik bu prosesdən mənfəət təsirlənir. Azərbaycan bu problemin həllinə regional əməkdaşlıq çərçivəsində yanaşır. Prezident İlham Əliyev 2022-ci ildə Aşqabadda keçirilən Xəzər dənizi Dövlətlərin Dövlət Başçılarının VI Zirvə Toplantısında Xəzərin su səviyyəsinin azalması məsələsini gündəmə gətirib və xüsusi işçi qrupunun yaradılması təşəbbüsünü irəli sürüb.

Xəzərin su balansına təsir edən amillər arasında iqlim dəyişmələri ilə yanaşı, insan fəaliyyəti və çay sularından istifadə məsələləri də mühüm yer tutur. Dövlətimizin başçısı Türkmənistanda keçirilən Xəzər Ekoloji Sammitinin geniş tərkibdə iclasında çıxışı zamanı Xəzərin səviyyəsinin aşağı düşməsinin səbəblərinə və həll yollarına toxunaraq deyib: "Aydındır ki, Xəzərin səviyyəsinin aşağı düşməsi

yalnız iqlim dəyişmələri ilə bağlı deyil. Əsas səbəblərdən biri çay axınının azalması və təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı antropogen amillərdir. Bununla yanaşı, baş verən dəyişikliklərin potensial uzunmüddətli nəticələrinin qiymətləndirilməsi və artıq bu gün qərarlar qəbul edilərkən onların nəzərə alınması bizim üçün vacibdir. ...Xəzər bizim ümumi sərvətimizdir. Onun nadir ekosisteminə qorumaq və gələcək nəsillərə ötürmək bizim ümumi məsuliyyətimizdir". Prezident İlham Əliyevin bu fikirləri Xəzərin səviyyəsinin azalmasına kompleks yanaşmanın vacibliyini göstərir. Dövlətimizin başçısının vurğuladığı kimi, problemin həlli yalnız ekoloji tədbirlərlə məhdudlaşmamalı, elmi araşdırmalar, regional əməkdaşlıq və uzunmüddətli strateji qərarlar əsasında həyata keçirilməlidir.

Azərbaycan-Türkmənistan tərəfdaşlığı

Azərbaycanla Türkmənistan arasında münasibətlər qarşılıqlı hörmət, tarixi-mədəni yaxınlıq və ortaq maraqlar əsasında inkişaf edən dostluq əlaqələri ilə xarakterizə olunur. Son illərdə iki ölkə arasında siyasi dialoqun intensivləşməsi, qarşılıqlı səfərlərin artması və müxtəlif sahələr üzrə əməkdaşlıq imkanlarının genişlənməsi əlaqələrin yeni mərhələyə yüksəldiyini göstərir. Prezident İlham Əliyevin Türkmənistana səfəri ölkələrimiz arasında münasibətlərdə mövcud yüksək siyasi etimadın növbəti göstəricisidir. İki ölkənin malik olduğu iqtisadi potensial və regional imkanlar əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsi üçün əlverişli zəmin yaradır. Xüsusilə nəqliyyat və tranzit sahəsində əlaqələrin inkişafı regionlararası ticarət əlaqələrinin genişlənməsinə və yeni iqtisadi imkanların formalaşmasına şərait yaradır.

Azərbaycan dövlətlərarası münasibətlərdə qarşılıqlı hörmət, suverenlik və ərazi bütövlüyü prinsiplərinə əsaslanan əməkdaşlıq modelini dəstəkləyir. Bu yanaşma regionda davamlı sülhün və sabitliyin möhkəmləndirilməsi üçün mühüm əhəmiyyət daşıyır. Azərbaycan-Ermənistan sülh prosesində əldə olunan irəliləyişlər Cənubi Qafqazda yeni əməkdaşlıq imkanlarının yaranmasına, nəqliyyat bağlantılarının inkişafına və iqtisadi integrasiyanın genişlənməsinə şərait yaradır.

Beləliklə, Prezident İlham Əliyevin Türkmənistana səfəri, o cümlədən keçirilən tədbirlər və görüşlər Azərbaycanın artan beynəlxalq nüfuzunun, regional əməkdaşlıq təşəbbüslərinin və müstəqil xarici siyasətinin növbəti göstəricisidir. Səfər ölkəmizin MDB və Mərkəzi Asiya məkanında mövqelərinin möhkəmləndiyini, Avrasiya əməkdaşlığında və regional sabitliyin təmin olunmasında rolunun artdığını bir daha nümayiş etdirdi.

Azərbaycan Avrasiyanın strateji bağlantı mərkəzinə çevrilir

Bu, Orta dənizdə yeni mərhələ deməkdir

Qlobal ticarət marşrutlarının yenidən formalaşdığı, Şərqlə Qərb arasında etibarlı və təhlükəsiz bağlantılara tələbatın artdığı bir dövrdə Cənubi Qafqaz və Mərkəzi Asiyanın əhəmiyyəti getdikcə yüksəlir. Bu prosesdə Azərbaycan coğrafi mövqeyinin üstünlüklərindən yararlanaraq ölkə kimi ön plandadır. Üstəlik də yeni nəqliyyat sisteminin formalaşmasında fəal iştirak edən dövlət kimi çıxış edir.

Qazaxıstan Prezidenti Kasım-Jomart Tokayevin Azərbaycan və Mərkəzi Asiya ölkələrinin dövlət başçılarının Avazda keçirilən 8-ci Məşvərət görüşündə TRIP nəqliyyat təşəbbüsünün Orta dənizlə (Trans-Xəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu) integrasiyasının müzakirəsini təklif etməsi bu mənada diqqətləyəliq hadisədir. Təşəbbüsü yalnız ayrı-ayrı nəqliyyat layihələrinin əlaqələndirilməsi kimi qiymətləndirmək doğru olmaz. Söhbət mövcud marşrutların imkanlarını birləşdirmək, regional əməkdaşlığı dərinləşdirmək və Avrasiya məkanında daha səmərəli logistika sistemi formalaşdırmağa gedir.

TRIPP-in Orta dənizlə əlaqələndirilməsi ideyası Azərbaycanın strateji maraqları baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Zəngəzur istiqamətinin daha geniş Avrasiya nəqliyyat şəbəkəsinə integrasiyası Şərqlə Qərb arasında bağlantıların şəxələndirilməsinə, yükdaşımalarnın səmərəliliyinin artırılmasına və region ölkələrinin tranzit imkanlarının genişlənməsinə töhfə verə bilər. Belə bir yanaşma Azərbaycanın nəqliyyat-kommunikasiya xəritəsindəki mövqeyini daha çox möhkəmləndirəcək, ölkəmizi beynəlxalq yük axınlarının mühüm qovşaqlarından birinə çevirmək üçün yeni imkanlar yaradır.

Qeyd edək ki, Azərbaycanın üstünlüyü yalnız əlverişli coğrafi mövqeyindən ibarət deyil. Ölkəmiz Şərqlə Qərb nəqliyyat bağlantılarının inkişafına, infrastrukturun təkmilləşdirilməsinə və beynəlxalq əməkdaşlığın genişləndirilməsinə ardıcıl şəkildə önəm verir. Bu baxımdan Orta dənizin inkişafı ilə Zəngəzur istiqamətinin potensialının uzlaşdırılması vahid nəqliyyat sisteminin formalaşması üçün mühüm perspektivlər açıq. Amma bu imkanlardan daha çox faydalananqdan ötür infrastruktur layihələri əlaqələndirilməli, sərhəddə prosedurlar sadələşdirilməli, tariflər uyğunlaşdırılmalı və ölkələr arasında əməkdaşlıq gücləndirilməlidir.

Tokayevin səsləndirdiyi daha bir məqam diqqətləri gələcəyə yönəldir. Qazaxıstan Prezidentinin qiymətləndirməsinə görə, nəzərdə tutulan infrastruktur layihələrinin hamısı həyata keçirilərsə, 2040-ci ilədək Xəzər üzərindən yükdaşımalarnın həcmi dörd dəfə artıa bilər. Bu proqnozun gerçəkləşməsi Xəzər hövzəsinin regional və beynəlxalq logistika sistemində rolunu əhəmiyyətli dərəcədə artırır. Eyni zamanda limanların ötürücülük qabiliyyətinin yüksəldilməsi, donanmanın genişləndirilməsi, demir yolu və avtomobil yollarının modernləşdirilməsi kimi məsələləri də diqqətdə saxlayır.

Qazaxıstan Prezidentinin irəli sürdüyü təşəbbüs Cənubi Qafqaz və Mərkəzi Asiya arasında nəqliyyat əlaqələrinin gələcək inkişafı baxımından yeni perspektivlər açıq. Bu perspektivin reallaşması üçün Azərbaycanın malik olduğu nəqliyyat və logistika infrastrukturunu üstünlük təşkil edir. Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı, Bakı-Tbilisi-Qars demir yolu, Ələt-Azad İqtisadi Zonası, eləcə də müasir avtomobil və demir yolu şəbəkəsi Şərqlə Qərb istiqamətində yükdaşımalarnın genişləndirilməsi üçün əlverişli zəmin formalaşdırır.

TRIPP-in əhəmiyyəti də möhz bu məqamda üzə çıxır. Layihə Azərbaycanla Naıxçıvan arasında nəqliyyat bağlantısının təmin edilməsi kontekstində və daha geniş regional və beynəlxalq əlaqələr sisteminin tərkib hissəsi kimi nəzərdən keçirilə bilər. Azərbaycan, Ermənistan və ABŞ arasında əldə olunan razılaşmalar çərçivəsində gündəmə gələn bu təşəbbüsün gələcək taleyi regional kommunikasiyaların açılması, tərəflər arasında razılaşdırılmış mexanizmlərin formalaşdırılması və mövcud nəqliyyat marşrutları ilə əlaqələndirilməsi kimi məsələlərdən asılı olacaq.

Beləliklə, TRIPP təşəbbüsünün Orta dənizlə əlaqələndirilməsi perspektivi Cənubi Qafqaz və Mərkəzi Asiyanın nəqliyyat xəritəsində yeni mərhələnin başlanğıcı ola bilər. Bu perspektivin reallaşması Azərbaycanın tranzit potensialını gücləndirməkə yanaşı, Xəzər hövzəsini Şərqlə Qərb arasında daha geniş iqtisadi əməkdaşlıq məkanına çevirə bilər. Bu gün əsas məsələ, sadəcə, yeni yollar çəkmək deyil, fəaliyyətdə olan və planlaşdırılan marşrutları vahid strateji baxış ətrafında birləşdirməkdir. Çünki gələcəyin nəqliyyat xəritəsində üstünlük həm coğrafi mövqeyə, həm də həmin mövqeyi işlək, etibarlı və rəqəbətbəqabiliyyətli sistemə çevirmək bacarığına sahib olan ölkələrə məxsus olacaq.

Bütün bunlar göstərir ki, Orta dənizin inkişafı ilə TRIPP perspektivinin uzlaşdırılması Azərbaycanın qarşısında yeni iqtisadi və geosiyasi imkanlar açır. Əsas məsələ bu imkanları real yük daşımalarna, daha geniş ticarət əlaqələrinə və davamlı iqtisadi faydaya çevirməkdir. Çünki müasir dövrdə nəqliyyat marşrutlarının əhəmiyyəti yalnız onların hansı örazilərdən keçməsi ilə deyil, həm də nə dərəcədə etibarlı, səmərəli və rəqəbətbəqabiliyyətli olması ilə müəyyən edilir. Azərbaycan üçün isə yaranan yeni perspektivlər coğrafi mövqeyini strateji üstünlüyə çevirmək və Avrasiyanın nəqliyyat əlaqələrində aparıcı rolunu gücləndirmək baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıyır.

*Züleyxa ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"*

Azərbaycan beynəlxalq nəqliyyat dəhlizləri üzrə mövqeyini möhkəmləndirir

"Azərbaycan regionun əsas nəqliyyat və logistika qovşaqlarından biri kimi mövqeyini davamlı olaraq möhkəmləndirir. Ölkənin əlverişli coğrafi mövqeyi, nəqliyyat infrastrukturunun inkişafı və beynəlxalq əməkdaşlıq əlaqələrinin genişləndirilməsi "Şimal-Cənub" və "Şərqlə Qərb" beynəlxalq nəqliyyat dəhlizləri boyunca etibarlı tranzitin təmin edilməsində mühüm rol oynayır".

Bunu AZƏRTAC-a açıqlamasında **türk iqtisadi ekspert Soner KILIÇ** bildirib. O qeyd edib ki, müasir dövrdə beynəlxalq ticarət əlaqələrinin genişlənməsi, təchizat zəncirlərinin şəxələndirilməsi və yükdaşımalarnın fasiləsizliyinin təmin edilməsi nəqliyyat dəhlizlərinin strateji əhəmiyyətini daha da artırır. Azərbaycanın nəqliyyat-logistika sahəsində həyata

keçirdiyi infrastruktur layihələri ölkənin tranzit imkanlarının genişləndirilməsinə, beynəlxalq yükdaşımalarnın səmərəliliyinin artırılmasına və regional iqtisadi əlaqələrin inkişafına şərait yaradır. "Şərqlə-Qərb" nəqliyyat dəhlizi Asiya ilə Avropa arasında ticarət əlaqələrinin inkişafı baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Bu marşrut üzrə daşımalarnın genişləndirilməsi yüklərin daha çevik və səmərəli şəkildə çatdırılmasına imkan yaradır. Azərbaycanın Xəzər dənizi vasitəsilə Mərkəzi Asiya ölkələri ilə, qərb istiqamətində isə Gürcüstan, Türkiyə və Avropa bazarları ilə əlaqələri ölkənin tranzit potensialının reallaşdırılmasında mühüm əhəmiyyət kəsb edir. "Şimal-Cənub" beynəlxalq nəqliyyat-dəhlizi də Azərbaycanın

məsi yüklərin daha çevik və səmərəli şəkildə çatdırılmasına imkan yaradır. Azərbaycanın Xəzər dənizi vasitəsilə Mərkəzi Asiya ölkələri ilə, qərb istiqamətində isə Gürcüstan, Türkiyə və Avropa bazarları ilə əlaqələri ölkənin tranzit potensialının reallaşdırılmasında mühüm əhəmiyyət kəsb edir. "Şimal-Cənub" beynəlxalq nəqliyyat-dəhlizi də Azərbaycanın

regional nəqliyyat sisteminə daxil olan biridir. Bu dəhliz vasitəsilə Rusiya, Azərbaycan, İran və daha cənub istiqamətlərində yerləşən bazarlar arasında yükdaşımalarnın inkişafı üçün əlavə imkanlar yaranır", - deyir Soner Kılıç vurğulayıb.

Ekspertin fikrincə, Azərbaycanın tranzit imkanlarının daha da artırılması üçün nəqliyyat infrastrukturunu inkişaf etdirmək, gəmiçilik prosedurlarının sadələşdirilməsi, rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi və sərhəddə keçid proseslərinin sürətləndirilməsi də mühüm əhəmiyyət daşıyır: "Bu istiqamətlərdə görülən işlər yük sahibləri və

beynəlxalq logistika şirkətləri üçün daha əlverişli şəraitin yaradılmasına, daşımalarnın vaxtının azaldılmasına və marşrutların rəqəbat qabiliyyətinin yüksəldilməsinə imkan verə bilər. Beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin səmərəli fəaliyyəti yalnız infrastrukturun mövcudluğu ilə məhdudlaşmır. Eyni zamanda marşrut boyunca yerləşən ölkələr arasında koordinasiyanın gücləndirilməsi, tarif siyasətinin uzlaşdırılması və logistika xidmətlərinin keyfiyyətinin yüksəldilməsi də vacibdir".

Soner Kılıçın sözlərinə görə, Azərbaycanın tranzit potensialının inkişafı ölkə iqtisadiyyatının

yatının şəxələndirilməsi baxımından da əhəmiyyətlidir. Beynəlxalq yükdaşımalarnın artması logistika, anbar təsərrüfatı, nəqliyyat xidmətləri və əlaqəli sahələrdə yeni iqtisadi imkanlar yarada bilər. Bununla yanaşı, tranzit marşrutlarının genişlənməsi ölkənin regional ticarət əlaqələrinin güclənməsinə və beynəlxalq iqtisadi sistemə integrasiyasına müsbət təsir göstərə bilər.

Ekspert hesab edir ki, global ticarət marşrutlarının yenidən formalaşdığı və alternativ nəqliyyat istiqamətlərinə tələbatın artdığı bir şəraitdə Azərbaycanın qarşısında yeni imkanlar açılır.

Azərbaycanın xarici siyasətinin uğurları

Ölkəmiz AQEM-in institusional inkişafına mühüm töhfələr verir

Müasir beynəlxalq münasibətlər sistemində davam edən transformasiya şəraitində Asiya istiqaməti getdikcə daha böyük əhəmiyyət kəsb etməkdədir. Asiya bu gün təkcə dünyanın ən sıx məskunlaşmış qitəsi deyil, həm də ən mühüm iqtisadi, enerji, nəqliyyat və texnoloji proseslərin kəsişdiyi bir məkandır. Məhz burada ən iri istehsal və ticarət mərkəzləri yerləşir, yeni nəqliyyat marşrutları formalaşır, regional iqtisadi əlaqələr genişlənir və eyni zamanda təhlükəsizlik sahəsində yeni çağırışlar meydana çıxır. Bu səbəbdən Asiya dövlətləri arasında dialoqun, qarşılıqlı etimadın və əməkdaşlıq mexanizmlərinin inkişafı ayrı-ayrı subregionların hədəflərini aşan strateji əhəmiyyət daşıyır.

Belə bir dialoqu təmin etməyə yönəlməmiş platformalardan biri Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirədir (AQEM).

Onun fəaliyyətinin əsasını dialoq, konsensus və etimad quruculuğu təşkil edir. Çoxtərəfli hökumətlərarası format kimi fəaliyyət göstərən AQEM hazırda Asiya ərazisinin təxminən 90 faizini əhatə edən 28 üzv dövləti bir araya gətirir. AQEM-in özünəməxsusluğu, eləcə də, yalnız coğrafi miqyasında deyil, həm də müxtəlif subregionlara, siyasi sistemlərə və xarici siyasət prioritetlərinə malik olan ölkələri birləşdirməsindədir.

Bu istiqamətin Bakı üçün əhəmiyyəti həm də Avrasiya məkanında baş verən daha geniş dəyişikliklərlə bağlıdır. Bu gün Azərbaycanın strateji coğrafi mövqeyi onu regionun ən mühüm nəqliyyat və enerji qovşaqlarından birinə çevirmişdir. Azərbaycanın ərazisindən Şərqlə Qərbdə mühüm nəqliyyat dəhlizləri və strateji enerji kommunikasiyaları keçir və ya onlar hal-hazırda formalaşmaqdadır. Eyni zamanda Mərkəzi, Cənubi, Şərqi və Cənub-Şərqi Asiya dövlətləri ilə münasibətlərin inkişafı Azərbaycanın xarici iqtisadi və diplomatik gündəliyinin ayrılmaz hissəsinə çevrilməkdədir.

Bu baxımdan əlaqəlilik anlayışı yalnız nəqliyyat və ya iqtisadi məzmun daşıyır. Yeni kommunikasiya xətləri siyasi təmaslar, ticarət, investisiyalar, humanitar mübadilə və dövlətlərarası əməkdaşlıq üçün əlavə imkanlar yaradır. Bir müddət əvvəl bir-birindən uzaq hesab edilən məkanlar bu gün vahid əlaqələr sisteminin tərkib hissəsinə çevrilir. Beləliklə, müxtəlif nəqliyyat və kommunikasiya marşrutlarının kəsişməsində yerləşən Azərbaycan üçün ümum-Asiya formatlarında iştirak aktual hesab edilə bilər.

Azərbaycanın 2024-2026-cı illərdə AQEM-ə sədrliyi "Güclü AQEM: Asiyada əlaqəlilik, rəqəmsallaşma və davamlı inkişaf" şüarı altında həyata keçirilir. Azərbaycan tərəfi fəaliyyətin üç əsas istiqamətini müəyyən etmişdir: AQEM-in institusional inkişafı və transformasiyası, etimad tədbirlərinin həyata keçirilməsi vasitəsilə praktiki əməkdaşlığın genişləndirilməsi, habelə AQEM-in digər beynəlxalq və regional təşkilatlarla qarşılıqlı fəaliyyətinin gücləndirilməsi.

Son illər AQEM çərçivəsində institusional inkişaf və transformasiya məsələləri ardıcıl şəkildə müzakirə olunur. Söhbət mövcud mexanizmlərin möhkəmləndirilməsindən, AQEM Katibliyinin imkanlarının genişləndirilməsindən və iştirakçı dövlətlər arasında əməkdaşlıq üçün daha dayanıqlı təşkilati əsasın yaradılmasından gedir. AQEM-i təmüqquqlu bir təşkilata çevirmək və onun Nizamnaməsinin həyata keçirilməsinə başlamaq haqqında qərar rəsmi olaraq 2022-ci ilin oktyabr ayında Astanada keçirilən AQEM-in VI Zirvə Toplantısında qəbul edilmişdir. Hal-hazırda Nizamnamənin üzərində iş davam etdirilir.

Eyni zamanda qeyd edilməlidir ki, institusional inkişaf praktiki fəaliyyətdən ayrı nəzərdən keçirilmir. Əksinə, dövlətin və hökumət başçılarının, üzv

sədrliyin əsas vəzifələrindən biri mövcud etimad tədbirlərinin səmərəliliyinin artırılması və yeni əməkdaşlıq istiqamətlərinin inkişaf etdirilməsidir. Bu çərçivədə nəqliyyat əlaqələliyinə, rəqəmsallaşmaya, davamlı inkişafa, kiçik və orta sahibkarlığın dəstəklənməsinə, "yaşıl iqtisadiyyat"a, eləcə də humanitar və təhsil sahələrində əməkdaşlığa xüsusi diqqət yetirilir.

Azərbaycanın AQEM-də sədrliyi dövründə artıq konkret nəticələr də əldə olunmuşdur. 2025-ci ildə AQEM-in Qadınlar Şurası və Maliyyə Şurası yaradılmış, iştirakçı dövlətlərin aparıcı universitetlərinin Tərəfdaşlıq Şöbəsinin inkişafı davam etdirilmiş, biznes forumları, gənclər üçün tədbirlər və digər ixtisaslaşmış görüşlər keçirilmişdir. 2026-cı ildə isə təşkilatın institusional inkişafı və praktiki əməkdaşlıq istiqamətləri üzrə işlər davam etdirilmişdir.

Beləliklə, Azərbaycan sədrliyi dövründə AQEM üçün ənənəvi olan etimad quruculuğu gündəliyini Asiya formatları ilə digər beynəlxalq və regional strukturlarla əməkdaşlığın gücləndirilməsinə verilən önəmdir. Müasir Asiyada artıq çoxsaylı təşkilatlar və əməkdaşlıq mexanizmləri fəaliyyət göstərir. Bu səbəbdən AQEM institusional baxımdan təcrid olunmuş format deyil. Onun əlavə dəyəri müxtəlif istiqamətləri əlaqələndirmək və eyni zamanda bir neçə regional formatda iştirak edən dövlətlər arasında daha geniş dialoq mühiti yaratmaq imkanında özünü göstərməkdir.

2026-cı ilin 15 oktyabr tarixində AQEM-in VII Zirvə Toplantısının Bakıda keçirilməsi gözlənilir. Tədbirdə dövlət və hökumət başçılarının, üzv

və müşahidəçi dövlətlərin nümayəndə heyətlərinin, eləcə də beynəlxalq və tərəfdaş təşkilatların iştirakı nəzərdə tutulur.

Azərbaycan üçün belə bir tədbirin Bakıda keçirilməsi diplomatik baxımdan olduqca əhəmiyyətlidir. İlk növbədə, bu, ikillik sədrliyin nəticələrinin dövlət və hökumət başçıları səviyyəsində təqdim olunmasına imkan yaradır. Digər tərəfdən, son illərdə Azərbaycan müxtəlif səviyyəli beynəlxalq konfrans və görüşlər üçün əlverişli bir məkana çevrilmişdir. Ümum-Asiya sammitinin təşkili bu ənənənin davamı olmaqla yanaşı, Azərbaycanın Asiya qitəsinin müxtəlif hissələrində yerləşən dövlətlərlə birbaşa əlaqələrinin genişlənməsinə də xidmət edir. Nəhayət, sammit çoxtərəfli əməkdaşlıq formatlarının aktuallığını və səmərəliliyini qiymətləndirmək baxımından da əhəmiyyətlidir. Beynəlxalq münasibətlər sisteminin mürəkkəbləşdiyi bir şəraitdə dövlətlərin yalnız ikitərəfli əlaqələrə deyil, fikir ayrılıqlarının mövcud olduğu hallarda belə dialoqu davam etdirməyə imkan verən platformalara ehtiyacı artır.

Məhz bu kontekstdə Azərbaycanın AQEM-də sədrliyi dövründə Bakıda keçiriləcək AQEM-in VII Zirvə Toplantısı daha uzunmüddətli prosesin tərkib hissəsi kimi qiymətləndirilməlidir. Müxtəlif nəqliyyat, iqtisadi və siyasi istiqamətlərin kəsişməsində yerləşən Azərbaycan üçün belə proseslərdə iştirak Asiya dövlətləri ilə əlaqələrin möhkəmləndirilməsi və ölkənin diplomatik gündəliyinin daha geniş beynəlxalq müstəvidə təsviqi baxımından əlavə imkanlar yaradır.

Gülşən PAŞAYEVA,
Milli Məclisin deputatı,
Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili və Multikulturalizm Mərkəzinin İdarə Heyəti sədrinin müavini

Mərkəzi Asiya dövlətlərinin etibarlı tərəfdaşı

Azərbaycanın xarici siyasətində son illərin ən mühüm nailiyyətlərindən biri ölkəmizin Mərkəzi Asiya ilə münasibətlərinin keyfiyyətə yeni səviyyəyə yüksəlməsidir. 2025-ci ilin noyabrında Azərbaycanın Mərkəzi Asiya Dövlət Başçıları Məşvərət görüşləri formatına təmüqquqlu iştirakçı kimi qəbul edilməsi regionun geosiyasi arxitekturasında mühüm dəyişiklik yaradıb. Beləliklə, ənənəvi C5 formatı Azərbaycanın iştirakı ilə C6 əməkdaşlıq modelinə çevrilib.

Milli Məclisin deputatı Pərvanə VƏLİYEVA qəzetimizə açıqlamasında deyib ki, bu, sadəcə iştirakçı dövlətlərin sayının artması deyil. Azərbaycanın bu platformaya inteqrasiyası Xəzər dənizinin iki sahilini vahid siyasi, iqtisadi və nəqliyyat məkanında birləşdirən yeni strateji reallığın formalaşması deməkdir. "Azərbaycan coğrafi baxımdan Cənubi Qafqazda yerləşə də, tarixi, etnik, mədəni və iqtisadi əlaqələr baxımından Mərkəzi Asiyaya ilə sıx bağlıdır. Ortaq türk kökləri, dil və mədəni yaxınlıq, əsr-lər boyu mövcud olmuş ticarət əlaqələri bu inteqrasiyanın təbii əsaslarını təşkil edir", - deyir o əlavə edib.

Deputat qeyd edib ki, Prezident İlham Əliyevin uğurlu və ardıcıl regional siyasəti nəticəsində 2027-ci ildə Azərbaycan Mərkəzi Asiya Dövlət Başçıları Məşvərət görüşlərinə sədrlik edəcək: "Azərbaycan Mərkəzi Asiya dövlətləri üçün etibarlı siyasi tərəfdaş, beynəlxalq bazarlara çıxış imkanlarını genişləndirən tranzit ölkə kimi mövqeyini gücləndirir. Bu gün Mərkəzi Asiya və Azərbaycan vahid geosiyasi və geoiktisadi məkan kimi qiymətləndirmək üçün kifayət qədər əsas mövcuddur. Xüsusilə global ticarət marşrutlarının dəyişdiyi, enerji təhlükəsizliyi məsələlərinin aktuallaşdığı və yeni nəqliyyat dəhlizlərinə tələbatın artdığı bir dövrdə C6 formatı daha geniş strateji əhəmiyyət qazanır. Bundan başqa, türk dövlətləri arasında əməkdaşlığın güclənməsi enerji, nəqliyyat, ticarət, rəqəmsal bağlantılar, təhsil, mədəniyyət və humanitar sahələrdə yeni perspektivlər açır. Bu baxımdan C6 formatı ilə Türk Dövlətləri Təşkilatı arasında mövcud olan əməkdaşlıq potensialı da xüsusi diqqətə layiqdir. Hər iki platforma fərqli institusional səviyyəyə malik olsa da, onların iqtisadi və nəqliyyat gündəliyində mühüm ortaq maraqlar mövcuddur".

P.Vəliyeva bildirib ki, Azərbaycanın Mərkəzi Asiya ölkələri ilə münasibətlərinin inkişafı Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi müstəqil, pragmatik və çoxvektorlu xarici siyasətin mühüm nəticələrindən biridir. Ölkəmiz son illərdə regional əməkdaşlıq təşəbbüslərində fəal iştirak etməklə, beynəlxalq nəqliyyat və enerji layihələrinin həyata keçirilməsində mühüm rol oynamaqla öz geosiyasi mövqeyini daha da gücləndirib.

Deputat vurğulayıb ki, Azərbaycanın Mərkəzi Asiya ölkələri ilə əlaqələrinin genişlənməsi regionda siyasi dialoqun möhkəmlənməsinə, iqtisadi inteqrasiyanın dərinləşməsinə və yeni əməkdaşlıq mexanizmlərinin formalaşmasına xidmət edir.

Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"

Azərbaycanın MDB-də artan rolu: Avaza Sammiti yeni əməkdaşlıq mərhələsini müəyyənləşdirir

Sürətli global geosiyasi və geoiktisadi proseslərin gətirdiyi müasir dövrdə regional əməkdaşlıq platformalarının əhəmiyyəti daha da artır. Dövlətlər arasında qarşılıqlı etimadın möhkəmləndirilməsi, iqtisadi əlaqələrin genişləndirilməsi, nəqliyyat-kommunikasiya imkanlarının inkişaf etdirilməsi və yeni əməkdaşlıq mexanizmlərinin formalaşması beynəlxalq münasibətlər sisteminin əsas istiqamətlərindən birinə çevrilir.

Bu baxımdan Müstəqil Dövlətlər Birliyi (MDB) postsovet məkanında siyasi dialoqun davam etdirilməsi, iqtisadi və humanitar əlaqələrin inkişafı baxımından mühüm platformalardan biri kimi çıxış edir. Azərbaycan MDB çərçivəsində əməkdaşlığa xüsusi önəm verən dövlətlərdən biridir. Ölkəmiz təşkilatla üzv olduğu ilk gündən qarşılıqlı hörmət, bərabər hüquqlu tərəfdaşlıq və milli maraqlar əsasında münasibətlərin inkişaf etdirilməsi siyasətinə sadıqdır. Azərbaycanın MDB məkanındakı fəaliyyəti yalnız siyasi dialoqla məhdudlaşmır, eyni zamanda iqtisadiyyat, nəqliyyat, energetika, humanitar sahələr və regional təhlükəsizlik kimi mühüm istiqamətləri əhatə edir.

Son illərdə Azərbaycanın regional və beynəlxalq əhəmiyyətli nəqliyyat layihələrində fəal iştirakı, Avropa ilə Asiyayı birləşdirən mühüm tranzit mərkəzə çevrilməsi və çoxtərəfli əməkdaşlıq formatlarında artan rol MDB çərçivəsində də ölkə-

mizin mövqeyini gücləndirir. Xüsusilə "Şərq-Qərb" və "Şimal-Cənub" beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin inkişafı Azərbaycanın regionda strateji əhəmiyyətini artıran əsas amillərdən biri kimi çıxış edir.

Bu baxımdan iclas xüsusilə əhəmiyyətlidir. Dövlətimizin başçısının iclasda iştirakı ölkəmizin təşkilat daxilində fəal rolunu və qarşdakı illərdə MDB-nin fəaliyyətində daha mühüm mövqedə çıxış edəcəyini göstərir. Azərbaycanın 2027-ci ildə MDB-də həmsədr, 2028-ci ildə isə sədr kimi fəaliyyət göstərəcəyi isə ölkəmizin təşkilat daxilində artan siyasi çəkisinin və tərəfdaş dövlətlər arasında qazandığı etimadın göstəricisidir.

AZƏRTAC MDB Dövlət Başçıları Şurası iclasının əhəmiyyətinə və platformanın əsas xüsusiyyətlərinə qısa nəzər salır.

MDB regional əməkdaşlığın mühüm platforması kimi

Müstəqil Dövlətlər Birliyi yarandığı gündən üzv dövlətlər arasında siyasi, iqtisadi və humanitar əlaqələrin qorunması və inkişaf etdirilməsi məqsədilə fəaliyyət göstərir. Təşkilatın əsas məqsədlərindən biri dövlətlər arasında qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq üçün platforma yaratmaq, ortaq maraq doğuran məsələlərin müzakirəsinə təmin etmək və müxtəlif sahələrdə əlaqələndirilmiş fəaliyyət həyata keçirməkdir.

Müasir dövrdə dəyişən geosiyasi real-lıqlar fonunda MDB-nin əhəmiyyəti daha

da artır. Qlobal iqtisadi çağırışlar, yeni nəqliyyat marşrutlarının formalaşması, enerji təhlükəsizliyi məsələləri və regional inkişaf perspektivləri üzv dövlətlər arasında daha sıx koordinasiyanı zəruri edir. Bu baxımdan MDB çərçivəsində dövlət başçıları səviyyəsində keçirilən görüşlər yalnız fikir mübadiləsi platforması deyil, həm də gələcək əməkdaşlıq istiqamətlərinin müəyyənləşdirildiyi mühüm siyasi mexanizmi rəsmi şəkildə təsdiqləyir.

Azərbaycanın MDB-də iştirakı da məhz bu yanaşmaya əsaslanır. Ölkəmiz təşkilat çərçivəsində öz milli maraqlarını təmin etməklə yanaşı, regional əməkdaşlığın inkişafına yönəlməmiş təşəbbüsləri dəstəkləyir. Rəsmi Bakının enerji, nəqliyyat və logistika imkanları MDB məkanında iqtisadi əlaqələrin genişlənməsi üçün mühüm potensial yaradır.

MDB-də sədrlik mexanizmi təşkilatın fəaliyyətində xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Sədrlik rotasiya prinsipi əsasında həyata keçirilir və hər bir iştirakçı dövlət növbə ilə bu məsuliyyəti üzərinə götürür. Sədr ölkə təşkilatın cari fəaliyyətini əlaqələndirir, gündəliyi müəyyənləşdirir və öz ərazi-sində əsas Zirvə görüşlərinə evsahibliyi edir. Həmsədrlik mexanizmi isə təşkilatda davamlılığın qorunmasına xidmət edir. Əvvəlki ildə sədr olmuş və növbəti ildə sədrliyi qəbul edəcək ölkələr həmsədr ki-

mi çıxış edirlər. Bu yanaşma idarəetmədə ardıcılıq təmin edir, təcrübə mübadiləsinə imkan yaradır və təşkilatın fəaliyyətinin daha səmərəli qurulmasını şərtləndirir. 2026-cı ildə MDB-yə Türkmənistan sədrlik edir. Tacikistan 2025-ci ildə sədr ol- duğu, Özbəkistan isə 2027-ci ildə sədrliyi qəbul edəcəyi üçün hazırda həmsədr qis- mində çıxış edir. Bu mexanizm təşkilatda idarəetmənin davamlılığını və qərarların ardıcıl icrasını təmin edən əsas vasitələr- dən biridir.

Avaza Sammiti MDB-nin gələcək prioritetlərini müəyyən edir

MDB Dövlət Başçıları Şurasının Ava- za iclası təşkilatın qarşdakı dövr üçün fəaliyyət istiqamətlərinin müəyyənləşdi- rilməsi baxımından mühüm platforma ki- mi çıxış edir. Görüşün gündəliyində təşki- latın gələcək inkişafı, sədrlik məsələləri və üzv dövlətlər arasında əməkdaşlığın yeni istiqamətləri ilə bağlı mühüm məsə- lələr yer alır.

Sammitdə 2027-ci ildə MDB-də sədr- lik məsələsi, Dövlət Başçıları Şurasının növbəti iclasının Özbəkistanda keçirilmə- si, MDB-nin yaranmasının 35 illiyi ilə əla- qədar dövlət başçılarının bəyanatı, 2028-ci ilin "Sosial inkişaf və həyat keyfiyyəti ili", 2029-cu ilin isə "Nəqliyyat bağlılığı ili" elan edilməsi kimi məsələlər müzakirə

olunur. Bu təşəbbüslər MDB-nin yalnız si- yasi dialoq platforması kimi deyil, həm də sosial-iqtisadi inkişaf istiqamətlərində əməkdaşlıq mexanizmi kimi rolunu gücləndirir. "Sosial inkişaf və həyat keyfiyyə- ti ili" təşəbbüsü əhalinin rifahının yüksəl- dilməsi, sosial siyasətin təkmilləşdirilmə- si, səhiyyə və təhsil sahələrində əməkdaş- lığın genişləndirilməsi baxımından əhə- miyyət daşıyır. "Nəqliyyat bağlılığı ili" tə- şəbbüsü isə regionun nəqliyyat-kommuni- kasiya şəbəkəsini genişləndirmək, tranzit potensialını artırmaq və yeni logistika mar- şrutları formalaşdırmaq üçün mühüm im- kanlar açacaq.

Sammitin yekununda dövlət başçıları tərəfindən bir sıra sənədlərin imzalanması nəzərdə tutulur. Bu sənədlər MDB çərçi- vəsində siyasi, iqtisadi və humanitar əməkdaşlığın daha da inkişaf etdirilməsi üçün yeni imkanlar açacaq.

Beləliklə, Avaza Sammiti MDB-nin gələcək inkişaf istiqamətlərini müəyyən- ləşdirən mühüm siyasi hadisə olmaqla ya- naşı, Azərbaycanın təşkilat daxilindəki nüfuzunu da göstərir. Ölkəmizin 2027-ci ildə MDB-də həmsədr, 2028-ci ildə isə sədr statusunda fəaliyyət göstərməsi və idarəetmə mexanizmlərində fəal iştirakı rəsmi Bakının regional əməkdaşlığa ver- diyi mühüm töhfələrin təzahürüdür. Bu fəaliyyət, eyni zamanda Azərbaycanın eti- barlı tərəfdaş kimi qəbul edilməsinin bariz təzahürüdür.

Azərbaycanın xarici siyasətinin uğurları

Mərkəzi Asiya ilə Cənubi Qafqazı bir-birinə bağlayan əsas güc mərkəzi

Azərbaycan geostrateji imkanları və uzaqgörən xarici siyasəti ilə Avrasiya məkanında sülhün, sabitliyin və iqtisadi tərəqqinin yeni ünvanını formalaşdırır

Azərbaycanın yürütdüyü qarşılıqlı etimada dayanan siyasət, iqtisadi və digər sahələrdə atdığı ardıcıl və uzaqgörən addımlar, beynəlxalq müstəvidə apardığı yüksək səviyyəli dialoqlar regionda tam fərqli realıq yaradıb. Bu məqsədyönlü siyasət Azərbaycanı həm də Mərkəzi Asiya ilə Cənubi Qafqazı bir-birinə bağlayan əsas güc mərkəzinə çevirib.

Danılmaz gerçəkləkdir ki, müasir dünyada baş verən mürəkkəb geostrateji proseslər, təhlükəsizlik çağırışları və qlobal neqliyyat-logistika zəncirindəki yenidənqurmalar Mərkəzi Asiya və Cənubi Qafqaz arasında sıx inteqrasiyanı təbii zərurət halına gətirib.

Oktyabrın 8-də Türkmənistanın Türkmənbaşı şəhərində keçirilən Azərbaycan və Mərkəzi Asiya Dövlət Başçıları 8-ci Məşvərət görüşündə Prezident İlham Əliyevin proqram xarakterli çıxışı da bir daha göstərdi ki, Cənubi Qafqaz və Mərkəzi Asiya regionları artıq vahid geostrateji və iqtisadi məkan kimi formalaşıb.

Strateji birlik daha da güclənir

Ötən ilin noyabrında Özbəkistanın paytaxtı Daşkənddə keçirilən Mərkəzi Asiya Dövlət Başçıları 7-ci Məşvərət Görüşündə Azərbaycan bu formata tamhüquqlu üzv seçildi. Bu tarixi qərar ölkəmiz tərəfindən həyata keçirilən uzaqgörən siyasətin daha bir nəticəsi oldu. Bu addımla regional əməkdaşlıq "C5" formatından "C6" formatına keçdi. Yəni Mərkəzi Asiya beşliyi Azərbaycanı öz sırasına qəbul edərək Cənubi Qafqazla vahid iqtisadi-siyasi birlik formalaşdırdı. Cari il oktyabrın 8-də Türkmənistanın Türkmənbaşı şəhərində keçirilən Azərbaycan və Mərkəzi Asiya Dövlət Başçıları 8-ci Məşvərət görüşü bu strateji birləşmənin daha da möhkəmləndiyini növbəti dəfə nümayiş etdirdi.

Mərkəzi Asiya ölkələri ilə əlaqələr Azərbaycanın xarici siyasətində xüsusi yer tutur. Adıçəkilən regionun hər bir

dövləti ilə ayrılmaz strateji tərəfdaşlıq və mütəfəqilik münasibətlərinin qurulması da bunu sübut edir.

Özbəkistanla münasibətlər keyfiyyətə yeni mərhələdədir. 2024-cü ilin avqustunda Daşkənddə imzalanmış mütəfəqilik münasibətləri haqqında Müqavilədən sonra 2025-ci ilin avqustunda Prezident İlham Əliyevin Özbəkistana dövlət səfəri zamanı "Əbədi dostluq haqqında Müqavilə" imzalanaraq əlaqələr ən yüksək pilləyə qaldırıldı.

Azərbaycan-Qazaxıstan arasında yaxın dostluq münasibətləri 2004-cü ildə Astanada imzalanmış "Azərbaycan Respublikası və Qazaxıstan Respublikası arasında dostluq münasibətləri və strateji tərəfdaşlıq haqqında Bəyannamə" və 2005-ci ildə Bakıda imzalanmış "Azərbaycan Respublikası və Qazaxıstan Respublikası arasında strateji tərəfdaşlıq və mütəfəqilik münasibətləri haqqında Müqavilə" ilə möhkəmləndirilib. 2025-ci ilin oktyabrında Astanada keçirilən Ali Dövlətlərarası Şurasının ikinci iclası və strateji tərəfdaşlıq müqaviləsinin 20 illiyi münasibətilə Azərbaycan ilə Qazaxıstan arasında imzalanan Birgə Bəyannamə Xəzər üzərindən energetika və neqliyyat marşrutlarının inteqrasiyasını sürətləndirdi.

Cari il Prezident İlham Əliyevin Qırğızıstanla dövlət səfəri və Çolpon-Ata şəhərində baş tutan danışıqlar zamanı bu ölkə ilə imzalanan mütəfəqilik münasibətləri haqqında bəyannamə ilə siyasəti, təhlükəsizlik və hərbi sahələrdə qarşılıqlı öhdəliklər ali hüquqi səviyyədə təsbit olundu.

Region ölkəsi olan Tacikistanla tarixi, mədəni və dini bağlılıqlara söykənən münasibətlər beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində də qarşılıqlı dəstək və strateji tərəfdaşlıq xətti ilə uğurla inkişaf edir.

Mərkəzi Asiya ölkələri arasında Türkmənistanla əlaqələr də Azərbaycanın xarici siyasətində xüsusi yer tutur. Ortaq tarixi köklərə, dil və din birliyinə söykənən bu münasibətlər getdikcə möhkəmlənir. Son illərdə iki ölkə arasında ali səviyyəli dialoqlar intensivləşib. Dövlət Başçıları 8-ci Məşvərət görüşündə Prezident İlham Əliyev Türkmənistanla münasibətlərin dinamik inkişafını belə vurğulayıb: "Son illərdə Azərbaycan-Türkmənistan münasibətləri dinamik şəkildə inkişaf edir. Ötən ildən başlayaraq, ən yüksək səviyyədə artıq beş səfər həyata keçirilib. Bu, siyasi dialoqumuzun intensivliyini və ikitərəfli əlaqələrimizi daha da gücləndirmək üçün qarşılıqlı niyyətimizi əks etdirir".

Mərkəzi Asiya dövlətlərinin rəhbərlərinin işğaldan azad edilmiş ərazilərimizə səfərləri, Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun bərpasına verdikləri töhfələr - Özbəkistanın Füzulidə tikdiyi Mirzə Ulucbəy adına məktəb, Qazaxıstanın Kurmanqazi adına Uşaq Yaradıcılıq Mərkəzi, Qırğızıstanın Ağdamda inşa etdiyi Manas adına məktəb və Türkmənistanın Füzulidə təməlini qoyduğu məscid bu qardaşlığın unudulmaz rəmzləridir.

Sülh, təhlükəsizlik, siyasi və iqtisadi sabitlik

İkitərəfli formatlarda həyata keçirilən sıx siyasi dialoq, dövlət başçıları ın müntəzəm xarakter alan qarşılıqlı səfərləri regionlararası etimadı daha da də-

rinləşdirir. Bu möhkəm siyasi iradə isə öz növbəsində iqtisadi-ticarəti münasibətlərin şaxələnməsinə, qarşılıqlı sərmayə qoyuluşlarının kəskin artmasına və sənaye, enerji, neqliyyat-logistika sahələrində böyük strateji layihələrin birgə reallaşdırılmasına geniş üfqlər açır.

Azərbaycan ilə Mərkəzi Asiya ölkələri arasında ticarət dövriyyəsi ötən il 50 faizdən çox artıb, hazırda ölkəmizdə Mərkəzi Asiya kapitalı ilə 400-dən çox şirkət fəaliyyət göstərir. Azərbaycan Qazaxıstan, Özbəkistan və Qırğızıstanla yüz milyonlarla dollar kapitala malik birgə investisiya fondları yaradıb.

Ən vacib istiqamətlərdən biri isə neqliyyat-logistika şəbəkəsidir. Azərbaycan və Mərkəzi Asiya Dövlət Başçıları 8-ci Məşvərət görüşü zamanı Prezident İlham Əliyev məlumat verdi ki, ölkəmiz neqliyyat infrastrukturuna, dəniz limanlarına, aeroportlarına, dəniz və avtomobil yollarının inkişafına böyük sərmayə qoyub: "Bu gün Xəzər dənizi vasitəsilə daşımalardan həcmələrində əhəmiyyətli dərəcədə artım müşahidə edirik. Ortaq məqsədimiz bu marşrutları daha səmərəli və rəqabətə davamlı etməkdir. Paralel olaraq, "Rəqəmsal İpək Yolu" layihəsi həyata keçirilib və Xəzər dənizinin dibi ilə fiber-optik xətlərin inkişafı üçün işlər görülür".

Bütün bunların fonunda Orta dahlizin getdikcə daha mühüm əhəmiyyət kəsb etməsi özünü qabarıq göstərir. Azərbaycanın Orta dahlizdəki strateji yeri Mərkəzi Asiya ölkələri ilə güclənən neqliyyat əlaqələri və Avropanın bu yola artan diqqəti sayəsində daha da möhkəmlənir. Qazaxıstan, Özbəkistan, Türkmənistan və regionun digər dövlətləri ilə birgə atılan addımlar yükdaşımanın həcmi artırır, prosedurları asanlaşdırır. Ötən il sözügedən marşrut üzrə tranzit yükdaşımanın həcmi 10 faizdən çox, bu ilin ilk səkkiz ayında isə təxminən daha 20 faiz artıb. Bütün bunlar Azərbaycanın Şərqlə Qərb arasında əsas tranzit qovşağına çevrilməsinə təmin edir. Nəticədə Xəzər üzərindən keçən bu marşrut təkcə ən qısa deyil, həm də ən təhlükəsiz və rəqabətə davamlı ticarət yoluna çevrilir.

Xəzərin dibi ilə çəkilən fiber-optik xətləri əhatə edən "Rəqəmsal İpək yolu" layihəsi, Mərkəzi Asiya neftinin Azərbaycan vasitəsilə dünya bazarlarına nəqli və Qazaxıstan və Özbəkistanla birgə yaradılan "Yaşıl enerji" dahlizi regionun gələcək iqtisadi mənzərəsini müəyyən edir.

Bu sarsılmaz strateji tərəfdaşlıq təkcə Cənubi Qafqaz və Mərkəzi Asiya regionunun simasını dəyişmir, həm də bütün Avrasiya məkanında sülhün, sabitliyin və iqtisadi tərəqqinin yeni ünvanı yaradır.

Prezident İlham Əliyevin Dövlət Başçıları 8-ci Məşvərət şurasında vurğuladığı kimi: "Əməkdaşlıq formatımızın geosiyasi əhəmiyyəti təkcə energetika və neqliyyat sahələrində birgə layihələrlə yekunlaşmır. Ölkələrimizdə sülh, təhlükəsizlik, siyasi və iqtisadi sabitlik bütün nailiyyətlərimizin təməli, Mərkəzi Asiya ölkələrinin və Azərbaycanın gələcək uğurlu inkişafının, qarşılıqlı fəaliyyətimizin möhkəmlənməsinin təminatıdır".

Yasəmən MUSAYEVA, "Azərbaycan"

Məqsəd "Altı iqtisadiyyat - bir məhsul" dur

Azərbaycan və Mərkəzi Asiya dövlətlərinin iqtisadi əməkdaşlığının böyük perspektivləri var

Məlum olduğu kimi, Prezident İlham Əliyev oktyabrın 8-də Türkmənistanın Türkmənbaşı şəhərində Azərbaycan Respublikası və Mərkəzi Asiya Dövlət Başçıları 8-ci Məşvərət görüşündə iştirak edib. Bir ilə yaxındır ki, Azərbaycan Mərkəzi Asiya Dövlət Başçıları 8-ci Məşvərət formatının tamhüquqlu üzvüdür.

Bu, sözügedən ölkələrlə iqtisadi əməkdaşlığımızın daha da inkişafına yeni bir təkan verir. İlk növbədə tədbirin ev sahibi olan Türkmənistanın Prezidenti Sərdar Berdiməhəmmədovun dövlətimizin başçısı İlham Əliyevə müraciətlə dediyi sözləri diqqətə çatdırmaq: "Türkmənistan Azərbaycan Respublikası ilə qardaşlıq münasibətlərinə böyük əhəmiyyət verir və bu münasibətlərin ardıcıl şəkildə möhkəmləndirilməsinə hazırdır. Əminəm ki, çoxtərəfli əməkdaşlığımız Mərkəzi Asiya ölkələri ilə Azərbaycan arasında məhrəban qonşuluq, əməkdaşlıq və qarşılıqlı anlaşma əlaqələrinin daha da möhkəmləndirilməsinə töhfə verəcəkdir".

Son bir ildə Azərbaycanın Mərkəzi Asiya ölkələri ilə ticarət dövriyyəsinin 50 faizdən çox artmasını bu yeniliyin - ölkəmizin məşvərət formatında tamhüquqlu üzv olmasının xoş müjdisi adlandırmaq. Bu gün Azərbaycanın Mərkəzi Asiya ölkələrinin kapitalı ilə 400-dən çox şirkət aktiv şəkildə fəaliyyət göstərir. Son illərdə Azərbaycan Qazaxıstan, Özbəkistan və Qırğızıstanla birgə investisiya fondları yaradıb. Bu fondların hər birinin kapitalı yüz milyonlarla dollar məbləğindədir.

Ümumiyyətlə isə Azərbaycan bu ölkələrlə ikitərəfli və çoxtərəfli sıx əlaqələr saxlayır və önəmli layihələr həyata keçirir. Azərbaycan, Qazaxıstan və Özbəkistanın birlikdə həyata keçirdiyi irimiqyaslı və strateji təşəbbüsü - "Xəzər Yaşıl Enerji Dahlizi" layihəsini xatırlatmaq kifayətdir. Bu meqalayihə Mərkəzi Asiyada (Özbəkistan və Qazaxıstan) istehsal olunaacaq bərpaolunan enerji resurslarının Xəzər dənizinin dibi ilə kəçiləcək yüksək gərginlikli kabel vasitəsilə Azərbaycana, oradan isə Gürcüstan və Qara dəniz üzərindən Avropa bazarlarına ixrac edilməsinə nəzərdə tutulur. Bu bə-

rədə üç ölkənin prezidentləri 2024-cü ilin noyabrında Bakıda keçirilən COP29 çərçivəsində sənəd imzalayıblar.

Enerji əməkdaşlığından söz düşmüşkən deyək ki, regionun neft ixracı arteriyası - Heydər Əliyev adına Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac boru kəməri ilə xeyli müddətdir Qazaxıstan və Türkmənistan nefti də ötürülür. Azərbaycan və Özbəkistan neftçiləri sıx əməkdaşlıq əlaqələri saxlayırlar və s.

Prezident İlham Əliyev oktyabrın 8-də Türkmənbaşı şəhərindəki çıxışında əməkdaşlığımızı əsas sahələrdən birinin də neqliyyat olduğunu diqqətə çatdırmışdır: "Xəzər dənizi ölkələrimiz arasında neqliyyat qarşılıqlı əlaqələrində getdikcə daha vacib rol oynayır. Xəzərin hər iki sahilindəki neqliyyat infrastrukturunu Mərkəzi Asiyanı Azərbaycanla və daha sonra beynəlxalq bazarlarla birləşdirmək üçün çox mühüm əhəmiyyətə malikdir. Son illərdə neqliyyat imkanlarımızı davamlı şəkildə genişləndiririk. Biz neqliyyat infrastrukturuna, dəniz limanlarına, aeroportlarına, dəniz və avtomobil yollarının inkişafına böyük sərmayə qoymuşuq. Bu gün Xəzər dənizi vasitəsilə daşımalardan həcmələrində əhəmiyyətli dərəcədə artım müşahidə edirik".

Azərbaycanın Mərkəzi Asiya dövlətləri ilə əlaqələrindən, dostluq və qardaşlıqdan danışıarkən onların prezidentlərinin işğaldan azad olunmuş ərazilərimizə səfərlərini yada salmaqda mühüm rol oynayır. Xəzərin hər iki sahilindəki neqliyyat infrastrukturuna, dəniz limanlarına, aeroportlarına, dəniz və avtomobil yollarının inkişafına böyük sərmayə qoymuşuq. Bu gün Xəzər dənizi vasitəsilə daşımalardan həcmələrində əhəmiyyətli dərəcədə artım müşahidə edirik".

Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyevin təşəbbüsü və hədiyyəsi olaraq Füzulidə şəhərində 960 şagird yerlik müasir tam orta məktəb inşa edilib və istifadəyə verilib. Mirzə Ulucbəy adına məktəb xarici dövlət tərəfindən işğaldan azad edilmiş əra-

zələrdə maliyyələşdirilən və həyata keçirilən ilk irimiqyaslı layihələrdən biridir.

Kurmanqazi adına Uşaq Yaradıcılıq Mərkəzi isə Qazaxıstan hökumətinin təşəbbüsü ilə Füzuli şəhərində tikilmişdir. 2700 kvadratmetr sahəni əhatə edən ikimərtəbəli bu mərkəz gənclərin və uşaqların dərslərində və müxtəlif layihələrdə iştirakı üçün nəzərdə tutulub.

Qırğızıstan dövlətinin vəsaiti hesabına Ağdam rayonunun Xırdırlı kəndində orta məktəb binası (Ayköl Manas adına məktəb) inşa edilərək istifadəyə verilib.

2025-ci ilin oktyabr ayında Türkmənistanın təşəbbüsü və dəstəyi ilə Füzuli şəhərində yeni məscid kompleksinin təməli qoyulub. Bir hektardan çox ərazidə inşa edilən məscidin hər biri 40 metr hündürlüyündə 2 minarəsi olacaq. Əsas günbəzin hündürlüyü 30 metr təşkil edəcək.

Hortərəfli inkişaf üçün perspektivlər daha çoxdur. Bu baxımdan Özbəkistan Respublikasının Prezidenti Şavkat Mirziyoyev gələcək il Xivə şəhərində "Mərkəzi Asiya - Azərbaycan" biznes-forumunun keçirilməsini təklif etməsi də diqqət çəkir. Qardaş ölkənin Prezidenti belə deyib: "Bu gün keçirilən görüşümüz xüsusi əhəmiyyət daşıyır. İlk dəfədir ki, görüşümüz qardaş Azərbaycanla birlikdə keçirilir. İlham Heydər oğlunu bu görüşümdə salamlayıram. "Altı iqtisadiyyat - bir məhsul" formulu qarşınıza qoymalı olduğumuz məqsədi yaxşı ifadə edir. Bir neçə ölkənin müəssisələri vahid istehsal zəncirində iştirak etdikdə, məhsul birgə yaradıldıqda iqtisadiyyatlarımız arasında tamamilə fərqli əlaqələr formalaşır. Bu əlaqələr adi əmtəə mübadiləsindən daha möhkəm və dayanıqlı olur. Bu istiqamətdə işlərin inkişaf etdirilməsi məqsədilə 2027-ci ildə qədim Xivə şəhərində "Mərkəzi Asiya - Azərbaycan" biznes-forumunun keçirilməsini təklif edirik".

Azərbaycanı sədrlik münasibətilə təbrik edən Şavkat Mirziyoyev bildirdi: "Füsrətdən istifadə edərək, Azərbaycanı Məşvərət görüşləri çərçivəsində sədrliyi qəbul etməsi münasibətilə təbrik edirəm. Əminəm ki, Azərbaycanın tərəfinin rəhbərliyi ilə formatımız çərçivəsində görülen işlər əlavə təkan verəcək, qardaşlıq əməkdaşlığımız isə birlik, etimad və həmrəyliyin möhkəmləndirilməsinə xidmət edəcəkdir".

Bu, belə də olacaq. Birgə həyata keçirilən layihələr Azərbaycan və Mərkəzi Asiya ölkələrini vahid geosiyasi və geoiqtisadi məkanla çevirməkdə mühüm rol oynayacaq.

Flora SADIQLI, "Azərbaycan"

Xəzərin iki sahilində yerləşən Azərbaycan və Türkmənistanı bir çox amillər bərabər, orta dənizin yaratdığı iqtisadi imkanlar da bir-birinə yaxınlaşdırır. Xəzər bir tərəfdən, iki ölkəni ayıran təbii sərhəddirsə, digər tərəfdən, onları birləşdirən körpüdür. Azərbaycanın Şərqi, Türkmənistanın isə Qərbi açılan iqtisadi imkanları Xəzər dənizində kəşiflər.

Azərbaycan və Türkmənistan arasında iqtisadi əməkdaşlığın əsas istiqamətlərindən biri qarşılıqlı ticarətdir. Son vaxtlar iki ölkə arasında bu sahədə əlaqələr genişlənir. Müxtəlif məhsulların qarşılıqlı ticarəti ilə yanaşı, yeni əməkdaşlıq imkanları da yaranır. Bu əlaqələrin miqyasını isə konkret rəqəmlər daha aydın göstərir. Fakt: 2025-ci ildə Azərbaycanla Türkmənistan arasında ticarət dövriyyəsi 208 milyon dollardan çox olub. Daha diqqətçəkən dinamika isə tranzit daşımalarda müşahidə edilir. Belə ki, ötən il iki ölkə arasında tranzit yükdaşımalarının həcmi 2,3 milyon tondan çox olub, 2026-cı ilin ilk səkkiz ayında isə artım tempi daha çox yüksəlib. Rəqəmlər də onu dikə edir ki, Xəzər iki ölkəni ayıran su hövzəsi deyil. Əksinə, onları regional və bey-

nəlxalq neqliyyat marşrutlarında birləşdirən çox vacib iqtisadi platformadır.

Enerji sahəsində əməkdaşlıq da xüsusi əhəmiyyət daşıyır. "Dostluq" yatağının birgə işlənməsi ilə bağlı 2021-ci ildə əldə olunan razılaşma iki ölkənin enerji potensialını bir müstəvidə birləşdirir. Azərbaycanın neqliyyat və enerji infrastrukturunu isə Türkmənistanın resurslarının daha geniş bazarlara çıxarılması üçün əlavə imkanlar yaradır. Bakı Gəmiqayırma Zavodunda Türkmənistan üçün inşa edilən "Dostluq" tankerinin bir neçə ay əvvəl - iyunun 22-də təqdim olunması bu əməkdaşlığın yalnız sənədlərdə deyil, konkret layihələrdə özünü göstərdiyini nümayiş etdirir.

İki ölkə arasındakı münasibətlər başqa bir mühüm tərəfi isə Qara-

bağın bərpası və humanitar əməkdaşlıqdır. Türkmənistanın Füzulidə məscid kompleksi inşa etməsi Azərbaycan - Türkmənistan münasibətlərinin iqtisadi çərçivəni aşaraq mədəni və humanitar müstəvidə də dərinləşdiyini göstərən nümunələrdəndir. Bakı və Ağsabadın, eləcə də Füzuli və Arxadağın qardaşlaşması, qarşılıqlı mədəniyyət günlərinin keçirilməsi və təhsil sahəsində əlaqələrin genişlənməsi xalqlar arasında ki münasibətlərin çoxşaxəli xarakterini ortaya qoyur. Xalqları yaxınlaşdırın bu doğmalıq dövlətlərarası münasibətlərdəki siyasi dialoqla da tamamlanır.

Yüksək səviyyəli görüşlərin intensivləşməsi də Azərbaycan - Türkmənistan əlaqələrinin yeni mərhələyə qədəm qoyduğunun göstəricisidir. Prezident İlham Əliyev Türkmənbaşıda Azərbaycan və Mərkəzi

Asiya Dövlət Başçıları 8-ci Məşvərət görüşündə çıxış edərkən bu dinamikanı və Füzulidəki məscidin daşdığı məna və məna xüsusi vurğulayaraq deyib: "Hörmətli Qurban Məlikquliyev Berdiməhəmmədovun təşəbbüsü ilə Füzuli şəhərində məscidin tikintisini xüsusi qeyd etmək istərdim. Keçən il onun təməlinin qoyulmasında birlikdə iştirak etdik. Qardaş Türkmənistan ölkəmizə bu hədiyyəsi xalqlarımız arasındakı dostluğun və məna yoxluğu daha bir təzahürüdür".

Elə buradaca qeyd edək ki, Xəzər sahillərindən başlayan əməkdaşlıq Mərkəzi Asiya ilə Cənubi Qafqazı birləşdirən daha böyük iqtisadi və neqliyyat məkanının formalaşmasına töhfə verir. Ticarət yollarını genişləndirən enerji və logistika imkanları artıqca, mədəni və humanitar əlaqələr dərinləşdikcə iki

ölkənin əməkdaşlığı yeni məzmun qazanır.

Bu münasibətlərin inkişafında yüksək səviyyəli siyasi dialoq mühüm rol oynayır. Hər qarşılıqlı səfər iki ölkəni bir-birinə bir qədər də yaxınlaşdırır, dostluq yollarını yeni əməkdaşlıq üfqlərinə doğru uzadır. Bu deyilənləri Prezident İlham Əliyev bəhs etdiyi çıxışında təsdiqləyib: "Son illər Azərbaycan Türkmənistan münasibətləri dinamik şəkildə inkişaf edir. Ötən ildən başlayaraq, ən yüksək səviyyədə artıq beş səfər həyata keçirilib. Bu, siyasi dialoqumuzun intensivliyini və ikitərəfli əlaqələrimizi daha da gücləndirmək üçün qarşılıqlı niyyətini əks etdirir".

Dəniz üzərində formalaşan neqliyyat bağlantıları iki ölkəni daha geniş regional və beynəlxalq marşrutların iştirakçısı olaraq dünyanın

diqqətini çəkir. Azərbaycan ərazisindən keçən neqliyyat dahlizləri Türkmənistan üçün Avropa bazarlarına çıxış imkanlarını genişləndirir, Azərbaycan üçün isə Mərkəzi Asiya ilə əlaqələrin daha da dərinləşməsi baxımından yeni imkanlar yaradır. Bu baxımdan Orta dahlizin əhəmiyyəti xüsusi qeyd olunmalıdır. Çin və Mərkəzi Asiyanın başlayaraq, Xəzər dənizi, Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə üzərindən Avropaya uzanan bu marşrut region ölkələrinin neqliyyat və logistika imkanlarını bir-birinə daha sıx bağlayır. Türkmənistanın bu marşrutda iştirakı isə Xəzərin şərq sahilində yerləşən ölkələrlə Azərbaycanın tranzit imkanları arasında əlaqəni gücləndirir.

Xəzər üzərindən yükdaşımalarının inkişafı bu əməkdaşlığın əməli tərəfini daha aydın göstərir. Türkmənistanın Türkmənbaşı Beynəlxalq Də-

niz Limanı ilə Azərbaycanın Ələt qəsəbəsində yerləşən Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı arasında formalaşan əlaqələr iki ölkənin neqliyyat potensialını birləşdirir. Beləliklə, dəniz neqliyyatı yükün bir sahildən digərinə daşınmasına və daha böyük bir marşrutun fasiləsiz işləməsinə xidmət edir.

Göründüyü kimi, Azərbaycan və Türkmənistan arasında iqtisadi münasibətlər bir neçə istiqamətin kəsişdiyi geniş əməkdaşlıq platforması əhatə edir. Ticarət əlaqələri iqtisadi münasibətlərin təməlini möhkəmləndirir, neqliyyat və logistika bağlantıları bu münasibətlərə regional ölçü qazandırır, enerji əməkdaşlığı isə onları daha geniş bazarlara çıxarmaq üçün əlavə imkanlar yaradır.

Züleyxa ƏLİYEVA, "Azərbaycan"

Regional təşkilatların aparıcı gücü

Azərbaycan təmsil olunduğu bütün qurumlarda, o cümlədən MDB çərçivəsində integrasiyanı gücləndirir, faydalı əməkdaşlığa mühüm töhfələr verir

Çoxtərəfli diplomatiyanın genişlənməsi fonunda regional təşkilatlar siyasi və iqtisadi sabitliyin təmin olunmasında mühüm platformaya çevrilir. Azərbaycan milli maraqlara söykənən xarici siyasət kursu ilə həm regional, həm də global miqyasda nüfuzlu tərəfdəf, strateji təşəbbüslərin müəllifi kimi mövqeyini ardıcıl olaraq möhkəmləndirir. Bu xəttin davamı olaraq, ölkəmizin postsovet məkanında vacib əməkdaşlıq mexanizmi olan Müstəqil Dövlətlər Birliyi (MDB) çərçivəsində fəaliyyəti də yeni mərhələyə qədəm qoyur.

Oktyabrın 9-da Türkmənistanla Müstəqil Dövlətlər Birliyi (MDB) Dövlət Başçıları Şurasının məhdud tərkibdə keçirilən növbəti görüşü Avrasiya məkanındakı yeni reallıqların təsbit olunması baxımından mühüm hadisədir. Dövrün sürətlə dəyişən siyasi mənzərəsi, nəqliyyat dəhlizlərinin önəminin artması və global təhlükəsizlik arxitekturasında yaranan yeni çağırışlar fonunda baş tutan bu görüş təşkilatın gələcək fəaliyyət xəritəsini də müəyyənləşdirdi. Tədbirdə ali səviyyədə təmsil olunan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev öz çıxışında qurumun keçdiyi inkişaf yoluna qiymət verərək, üzv ölkələr arasında qarşılıqlı hörmətə əsaslanan əlaqələrin vacibliyinə diqqət çəkib: "Bu il Müstəqil Dövlətlər Birliyi özünün 35 illiyini qeyd edir. Ötən illər ərzində MDB siyasi dialoqun dəstəklənməsi, qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi və ölkələrimiz arasında əlaqələrin möhkəmləndirilməsi üçün ehtiyac duyulan platforma kimi özünü təsdiqləyib".

Eyni zamanda iclasda Azərbaycan təşkilatı daxilində idarəetmə missiyanını özünə götürməsi, o cümlədən 2027-ci ilədə həmsədrlik və 2028-ci ilədə tam sədrlik statusunda çıxış etməsi məsələsi xüsusi diqqət mərkəzində oldu. Dövlətimizin başçısı çıxışında ölkəmizin MDB-də sədrlik və həmsədrlik funksiyalarını yerinə yetirməyə tam hazır olduğunu bəyan edərək yekdil dəstəyə görə təşəkkürünü bildirdi: "Azərbaycanın 2027-ci ildə MDB-yə həmsədrlik etmək qərarını dəstəklədiyiniz üçün minnətdarlığımı bildirmək istərdim. Biz bunu ölkəmizə olan yüksək etimadın əlaməti kimi qiymətləndiririk və ortaq məqsədlərin həyata keçirilməsində fəal iştirak etməyə hazırıq. Azərbaycan, həmçinin 2028-ci ildə MDB-yə sədrliyi özünə götürməyə və həmin ilin payızında MDB Dövlət Başçıları

dib. Bu konstruktiv addım təkcə regionda kommunikasiya xətlərinin bərpasına deyil, bütün MDB regionunda iqtisadi integrasiyanın və ticarət-logistik təhlükəsizliyin güclənməsinə xidmət edir.

Rəsmi Bakının beynəlxalq arenada nümayiş etdirdiyi unikal diplomatiya və yüksək təşkilatçılıq qabiliyyəti ölkəmizin müxtəlif çəxtərəfli platformalarda ardıcıl olaraq liderlik missiyanını özünə götürməsinə zəmin yaradıb. Azərbaycan BMT-dən sonra planetin ən böyük ikinci siyasi təsisatı olan Qoşulmama Hərəkatına dörd il müddətində uğurla sədrlik edərək, bu təşkilata yeni nəfəs verib. Ölkəmiz mühüm təşəbbüslərlə "Global Cənub"un hamisi rolunda çıxış edib.

Təcrübə sübut edir ki, Azərbaycanın sədrlik etdiyi regional və global təşkilatlar keyfiyyətə yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyur, idarəetmə şəffaflaşır və üzv dövlətlər arasında qarşılıqlı etimad mühiti formalaşır. Hazırda Azərbaycan eyni vaxtda bir neçə mühüm beynəlxalq platformaya sədrlik etməklə tarixi nailiyyətə imza atıb. Ölkəmiz Azərbaycan və Mərkəzi Asiya ölkələrinin Məşvərət Görüşünə, Türk Dövlətləri Təşkilatına (TDT), Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirəyə (AQEM) və nəhayət, MDB-yə sədrlik funksiyalarını özünə götürməklə Avrasiyanın əsas siyasi xəritəsini müəyyən edən mərkəzə çevrilib.

Uğurlu diplomatik fəaliyyət önümdəki illərdə də ardıcıl olaraq davam edəcək. Gələn il müsəlman dünyasının ən böyük təşkilatı olan İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına (İƏT) sədrlik rəsmi olaraq Azərbaycanla keçəcək və təşkilatın Zirvə Sammiti Bakıda keçiriləcək. 2028-ci ildə isə Avropa qitəsinin liderlərini bir araya gətirən Avropa Siyasi Birliyinin Zirvə İclasına ölkəmiz evsahibliyi edəcək. Bütün bunlar göstərir ki, həm Şərq, həm Qərb, həm də Cənub və Şimal siyasətində birləşdirici rol oynayan Azərbaycanın MDB-dəki gələcək həmsədrliyi və sədrliyi də təşkilatın fəaliyyətində, xüsusən nəqliyyat bağlılığı və iqtisadi integrasiyada köklü dönüş nöqtəsi olacaq.

I.QOCAYEV,
"Azərbaycan"

Bas redaktor: "Avazadakı iclasların regional təhlükəsizlik baxımından nəticəyönümlü olacağına inanırıq"

"Bu gün Türkmənistanın Xəzər sahilindəki Avaza bölgəsində Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Dövlət Başçılarının iclası keçirilir. Bu iclasın digərlərindən fərqi odur ki, bu dəfə qonşumuz - Xəzər sahilində yerləşən İran da ilk dəfə bu iclasda iştirak edir. Bu səbəbdən Avazada bu gün keçirilən iclasların regional təhlükəsizlik və əməkdaşlıq baxımından daha təsirli və nəticəyönümlü olacağına inanırıq".

Bu sözləri AZƏRTAC-a müsahibəsində "Atavatan ÖZMƏNISTAN" jurnalının baş redaktoru Dovran ORAZGYLYJOV deyib.

Son üç gündə Avazada çox mühüm beynəlxalq iclasların keçirildiyini diqqətə çatdıran baş redaktor bildirib: "Dünya Mərkəzi Asiya və Azərbaycan dövlət başçılarının iştirakı ilə iclas keçirildi. Bu iclasda Mərkəzi Asiya ilə Azərbaycan arasında əlaqələrin daha yüksək səviyyəyə çatması üçün gözəl bir imkan və platforma yarandı. Biz də "Atavatan Türkmənistan" jurnalı olaraq bu iclaslarla bağlı xəbərləri oxucularımıza çatdırırıq. Xüsusilə azərbaycanlı həmkarlarımızla əməkdaşlıq edərək məlumatların həm Azərbaycandakı, həm də digər ölkələrdəki oxuculara çatdırılması istiqamətində fəaliyyətimizi davam etdiririk".

GÜCLÜ VƏ MÜSTƏQİL AZƏRBAYCAN

Qlobal bağlantıların mərkəzi

Azərbaycan Avrasiyanın nəqliyyat və enerji xəritəsini yenidən formalaşdırır

Ölkələrin strateji əhəmiyyəti və nüfuzu təkcə onların malik olduğu iqtisadi göstəricilər və ya hərbi güclə ölçülmür. Qlobal ticarət şəbəkələri, enerji xətləri və nəqliyyat dəhlizləri də dövlətlərin beynəlxalq aləmdəki mövqeyini müəyyənləşdirən əsas amillər sırasındadır.

Xüsusən, müasir dövrün bağlantılar və şəbəkələr əsri kimi səciyyələndiriləndi şəraitdə Azərbaycan özünün coğrafi üstünlüklərini real iqtisadi və siyasi dividendlərə çevirərək Avrasiyanın enerji və nəqliyyat xəritəsinin əsas memarlarından birinə çevrilməkdədir. Şərqlə Qərbin, Şimala Cənubun kəsişməsində yerləşən ölkəmiz Sakit okean hövzəsindən başlayaraq, Avrasiya məkanını, Qafqazı, Xəzər və Qara dəniz regionlarını, nəhayət, Avropa qitəsinə birləşdirən önəmli mərkəzlərdən sayılır.

Azərbaycanın dünya miqyasında artan strateji çəkisi zəngin karbohidrogen resurslarının və şəxələndirilmiş nəqliyyat infrastrukturunun səmərəli idarə olunmasının məntiqi nəticəsidir. Azərbaycan "Cənub qaz dəhlizi"ni reallaşdırmaqla qitənin enerji xəritəsini köklü surətdə dəyişib. Trans-Anadolu (TANAP) və Trans-Adriatik (TAP) boru kəmərləri vasitəsilə Xəzər qazının Avropa bazarlarına çatdırılması ölkəmizi Avropanın enerjiyə olan tələbatının ödənilməsinə əsas tərəfdaşlardan birinə çevirib. Beynəlxalq bazarlarda qeyri-müəyyənliyi və təchizat risklərinin kəskinləşdiyi dövrdə boru kəmərləri vasitəsilə 12 Avropa ölkəsinə enerji ixrac edən Azərbaycan qlobal səviyyədə aparıcı mövqeyini daha da möhkəmləndirib.

Eyni zamanda neft-kimya sənayesinin sürətli inkişafı, xammal hasilatı ilə yanaşı, emal güclərinin artırılması enerji sektorunun şəxələndirilməsinə və iqtisadi dayanıqlılığın yüksəldilməsinə xidmət edir. Prezident İlham Əliyevin Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayında çıxışı zamanı vurğuladığı kimi, enerji resursları ilə zəngin olan Azərbaycan bu gün çox ciddi geosiyasi və təhlükəsizlik amilinə çevrilir: "Çünki enerji təhlükəsizliyi hər bir ölkənin milli təhlükəsizliyi deməkdir və bizim rolumuz daha da artacaq". Bu addım ölkəmizin xammal ixracatçısından məhsul istehsalçısına çevrilməsinə mühüm rol oynayır. Nəticədə Azərbaycan həm də regional və global miqyasda enerji təhlükəsizliyini formalaşdırmaq üçün mərkəzi kimi mövqeyini möhkəmləndirir.

Ölkəmizin enerji strategiyası ənənəvi neft və qaz hasilatı ilə məhdudlaşmır. Hazırda Azərbaycan bərpaolunan enerji istehsalı və ixracı sahəsində də regionun liderinə çevrilməkdədir. Qarşıdakı

illərdə "yaşıl enerji" üzrə istehsal güclərinin kəskin artırılması, ölkənin, o cümlədən Naxçıvanın, Xəzər dənizinin və Mərkəzi Asiyanın "yaşıl enerji" potensialının Cənubi Qafqaz və Avropa bazarları ilə integrasiya olunması prioritet hədəf kimi müəyyən edilib. Bu çərçivədə Azərbaycan, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan arasında icra olunan "yaşıl dəhliz" layihəsi ölkəmizin gələcək Avropa enerji bazarındakı rolunu daha da genişləndirir.

Xəzərin dibi ilə çəkiləcək "yaşıl enerji" xətlərinin qurulması nəticəsində Şərqdən, Mərkəzi Asiyadan gələn bərpaolunan enerjinin Azərbaycan üzərindən Avropaya nəqli təmin olunacaq. Ölkəmizin Mərkəzi Asiyanın resurslarını beynəlxalq bazarlara tranzitindəki rolunu daha da genişləndirəcək. "Yaşıl enerji" xətlərinin qurulması nəticəsində Şərqdən, Mərkəzi Asiyadan gələn bərpaolunan enerjinin Azərbaycan üzərindən Avropaya nəqli təmin olunacaq. Ölkəmizin Mərkəzi Asiyanın resurslarını beynəlxalq bazarlara tranzitindəki rolunu daha da genişləndirəcək. "Yaşıl enerji" xətlərinin qurulması nəticəsində Şərqdən, Mərkəzi Asiyadan gələn bərpaolunan enerjinin Azərbaycan üzərindən Avropaya nəqli təmin olunacaq.

Enerji dəhlizləri ilə yanaşı, Azərbaycan Avrasiyanın nəqliyyat arxitekturasında da mərkəz rolundadır. Şərqlə Qərbi birləşdirən Trans-Xəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu (Orta dəhliz) Çin və Mərkəzi Asiya ölkələrinin Avropa bazarlarına ən qısa və təhlükəsiz çıxışı təmin edir. Ölkəmizin təşəbbüsü və birbaşa iştirakı ilə istifadəyə verilmiş Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xətti, Bakı-Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı, Ələt Azad İqtisadi Zonası və Ələt Yük Hava

Limanı respublikamızın tranzit potensialını misilsiz dərəcədə artırır.

Mərkəzi Asiya Dövlət Başçılarının 8-ci Məşvərət görüşündə Prezident İlham Əliyev nəqliyyat infrastrukturuna qoyulan sərmayələrin real nəticələrini diqqətə çatdıraraq bildirib: "Son illərdə nəqliyyat imkanlarımızı davamlı şəkildə genişləndiririk. Biz nəqliyyat infrastrukturuna, dəniz limanlarına, aeroportlarına, dəmir və avtomobil yollarının inkişafına böyük sərmayə qoymuşuq. Bu gün Xəzər dənizi vasitəsilə daşımalardan bəzi məhsulların əhəmiyyətli dərəcədə artım müşahidə edirik. Ortaq məqsədimiz bu marşrutları daha səmərəli və rəqəbatə davamlı etməkdir".

Aparılan ardıcıl işlər nəticəsində Orta dəhliz vasitəsilə yükdaşımalarda dinamika ciddi artım qeydə alınıb. Dövlətimizin başçısı bu müsbət artım təmini belə qiymətləndirib: "Orta dəhliz gətirdikcə daha mühüm əhəmiyyət kəsb edir - keçən il bu marşrut üzrə tranzit yükdaşımalardan həcmi 10 faizdən çox, bu ilin ilk səkkiz ayında isə təxminən daha 20 faiz artıb". Azərbaycanın nəqliyyat infrastrukturuna qoyduğu məqsədyönlü investisiyalar artıq öz bəhrəsini verir və ölkəmizin tranzit imkanlarını real iqtisadi göstəricilərlə sübut edir. Orta dəhliz üzrə yükdaşımalardan dinamik artımı region ölkələri arasında logistik integrasiyanı dərinləşdirir və marşrutun rəqəbat qabiliyyətini yüksəldir. Nəticədə Azərbaycan Avrasiyanın yük daşımalarda etibarlı tranzit qovşağı kimi mövqeyini daha da möhkəmləndirir.

Eyni zamanda Orta dəhlizin mühüm tərkib hissəsi kimi Zəngəzur dəhlizinin reallaşması Naxçıvan Muxtar Respubli-

kası ilə birbaşa quru əlaqəsini bərpa etməklə yanaşı, regionun nəqliyyat xəritəsini yenidən şəkilləndirəcək, türk dünyasını və bütün Avrasiya məkanını bir-birinə daha sıx bağlayacaq. Nəqliyyat dəhlizlərinin cəlbədiciliyinin artırılması və gələcək hədəflər haqqında Prezident İlham Əliyev bunları deyib: "Infrastruktur yaratdıq, təmaslar qurduq, o cümlədən lazımı inzibati tədbirləri gördük və bu dəhlizləri - Orta dəhlizi və Şimal-Cənub dəhlizini çox cəlbədicili etdik. Ancaq biz yarı yoldayıq. Mən qarşıya hədəf qoymuşam ki, Azərbaycan ərazisindən keçən tranzit yüklər orta müddətdə 30 milyon tona çatacaq. Gör nə qədər bizə əlavə vəsait gələcək, minlərlə iş yerləri yaradılacaq və ölkəmizin önəmi daha da artacaq".

Azərbaycanın Avropa, türk dünyası, islam ölkələri və Asiya dövlətləri ilə paralel və bərabərhuquqlu tərəfdaşlıq münasibətləri qurması ölkəmizin müxtəlif qütblər arasında etibarlı körpü rolunu gücləndirir. Çoxtərəfli diplomatik xətt Bakının fərqli platformaları bir-birinə bağlayan etibarlı tərəfdaş mövqeyini və birləşdirici statusunu daha da möhkəmləndirir. Hazırda Azərbaycanın qarşısında duran əsas məqsəd nadir coğrafi mövqeyini, inkişaf etmiş infrastrukturunu və enerji imkanlarını uzunmüddətli iqtisadi dividendlərə və global siyasi nüfuzla çevirməkdir. Möhz bu məqsədyönlü strategiya sayəsində Azərbaycan Avrasiya məkanının aparıcı logistika və enerji mərkəzi kimi öz mövqeyini hər gün daha da sarsılmaz edir.

İsmayıl QOCAYEV,
"Azərbaycan"

Yeni hədəflər və qarşıya qoyulan vəzifələr

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri cənab İlham Əliyevin Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayındakı nitqindən irəli gələn məsələlərə bağlı Lərik rayonunda keçirilən müşavirədə əvvəlcə tədbir iştirakçıları Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradıcısı, görkəmli dövlət xadimi, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin abidəsini ziyarət edib, əziz xatirəsinə dərin ehtiram əlaməti olaraq önünə gül dəstələri düzüblər.

Ardınca Ulu Öndər Heydər Əliyevin, dünyasını dəyişmiş partiya üzvlərinin, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi uğrunda canından keçmiş şəhidlərin əziz xatirəsi birdəqiqlik şükütlə anılıb. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himninin sədalari altında başlanan müşavirəni Yeni Azərbaycan Partiyası Lərik rayon təşkilatının sədri Məlik Mirzəyev açıb. O, tədbirin məqsəd və əhəmiyyətini barədə məlumat verərək bildirib ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayında qarşıya qoyulan vəzifələr partiya təşkilatlarının fəaliyyətinə yeni nəfəs gətirir və partiya üzvlərinin daha həvəslə fəaliyyət göstərməsinə tələb edir. Xalqı işıqlı gələcəyə aparan bu sinəmiş siyasi güvvə bundan sonra da ölkənin ictimai-siyasi həyatında fəal rol oynayaraq dövlətçilik ənənələrinin möh-

xımından mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri İlham Əliyevin qurultaydakı nitqindən irəli gələn məsələlərin mahiyyətinə toxunan YAP Təftiş Komissiyasının üzvü Həsən Həsənov deyib: "Qurultayda müəyyən edilən yeni hədəflər və qarşıya qoyulan vəzifələr partiya təşkilatlarının fəaliyyətinə yeni nəfəs gətirir və partiya üzvlərinin daha həvəslə fəaliyyət göstərməsinə tələb edir. Xalqı işıqlı gələcəyə aparan bu sinəmiş siyasi güvvə bundan sonra da ölkənin ictimai-siyasi həyatında fəal rol oynayaraq dövlətçilik ənənələrinin möh-

kəmləndirilməsinə öz töhfəsini verəcək".

"Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayı partiyanın gələcək fəaliyyət istiqamətlərini müəyyənləşdirilməsi baxımından mühüm siyasi hadisə oldu. Qurultayda qarşıya qoyulan vəzifələrin yerli təşkilatlar tərəfindən ardıcıl və məqsədyönlü şəkildə həyata keçirilməsi xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Partiya təşkilatlarında vətəndaşlarla əlaqələrin daha da gücləndirilməsi gənclərin ictimai-siyasi fəallığının artırılması və ye-

Ailələri İctimai Birliyinin Lərik rayon filialının sədri Veyəl Məlikov və gənclər fəal, Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayının iştirakçısı Bəstə Qasimova Ulu Öndər Heydər Əliyevin dövlətçilik irsinin və siyasi kursunun əhəmiyyətindən danışib, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında ölkəmizdə həyata keçirilən uğurlu siyasəti yüksək qiymətləndirib, milli-mənəvi dəyərlərin qorunması, gənclər nəslin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsi, partiya üzvlərinin ictimai fəallığının artırılması və Yeni Azərbaycan Partiyasının qarşıya qoyduğu vəzifələrin uğurla icra olunmasını hazırlıq zamanı üçün əsas prioritet hesab ediblər.

Sonda Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayında irəli sürülən məsələlərdən irəli gələn vəzifələrin layiqincə yerinə yetirilməsi üçün qarşıda duran əsas istiqamətlər göstərilib və müvafiq tapşırıqlar verilib.

Zəfər ORUCOĞLU

● Elm xadimləri

Şərqlə Qərb arasında mənəvi körpü yaradan alim ömrü

Tarixdə elə şəxsiyyətlər var ki, həyat və fəaliyyətləri yalnız yaşadıkları dövrün hüduqlarını əhatə etmir, onların fikirləri, ideyaları, formalaşdırdıkları mənəvi irs nəsillər üçün dəyərli örnəyə çevrilir. Belələri öz zəhmətləri, istedadları, seçdikləri sahəyə sonsuz cədaqları ilə bütöv bir elmi istiqamət yaradılmasına, yeni düşüncə məktəbinin təşəkkil tapmasına töhfə vermiş şəxsiyyətlərdir. Azərbaycanın ictimai fikir tarixində bu ucalığı fəth edən, adı çəkildə göz önünə dərhal dərin zəka ilə zərif kübarlığın vəhdəti gələn nadir insanlardan biri də görkəmli şərqşünas-alim, professor Aida İmanquliyevadır.

El arasında deyirlər ki, həqiqi ziyalılıq sadəcə elmi titulların, yüksək vəzifələrin cəmi deyil; o, daxili mədəniyyətin, xalqa bağlılığın, nəcibliyin və ətrafa nur saçmaq bacarığının bir zirvəsidir. Azərbaycan xalqı elm, mədəniyyət, ədəbiyyat tarixində silinməz iz qoymuş görkəmli ziyalıları ilə hər zaman qürur duyub. Bu şəxsiyyətlərin həyat və fəaliyyətinin öyrənilməsi, zəngin irsinin qorunması, gənc nəsilərə çatdırılması mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Bu il anadan olmasının 87-ci ildönümü tamamlanan professor Aida xanım İmanquliyeva təkca şərqşünaslıq elmində inqilabi yeniliklər edən, respublikamızda bu sahə üzrə ilk qadın elmlər doktoru olan böyük alim deyil, həm də XX əsr Azərbaycan məhəttirinin formalaşdırdığı ön parlaq ziyalı obrazıdır. O, öz fundamental tədqiqatları ilə Şərqlə Qərb arasında sarsılmaz bir mədəniyyət körpüsü qurarkən, eyni zamanda yüksək mənəviyyəti, prinsipliliyi, humanizmi və insanlara göstərdiyi xeyrxah qayğısı ilə əsl milli ziyalı elitamızın ön dəyərli nümunəsi-nə çevrilmişdir. Onun həm elm fədaisi, həm də kübar bir xanım və rəhbər kimi cəmiyyətdə qoyduğu dərin izlər zaman keçdikcə daha böyük ehtiramla yad edilən əbədi bir məktəbdir.

Ərəb filologiyası üzrə ilk qadın elmlər doktoru və professor

Jurnalist ailəsində doğulub-böyümüşdü, atası milli mətbuat tariximizin görkəmli simalarından olan Nəsir Əsədulla oğlu İmanquliyev sovet Azərbaycanının ön nüfuzlu mətbuat orqanlarından "Bakı", "Baku" axşam qəzetlərinin yaradıcısı və 32 il baş redaktoru olmuşdu. Anası Gövhər xanım Sultanzadə isə köklü ziyalı və əsilzadəlik ənənələrinə malik bir ailənin nümayəndəsi idi.

Gənc yaşlarından elmə, ədəbiyyata böyük marağı olan Aida İmanquliyeva hələ Azərbaycan Dövlət Universitetinin Şərqşünaslıq fakültəsinin tələbəsi olduğu illərdən Şərq xalqlarının zəngin mədəni irsini araşdırmağa başlamışdı. O, ADU-nun Şərqşünaslıq fakültəsində 1957-1962-ci illərdə təhsil almışdı. Həmin dövrdə bu fakültənin məzunlarına müxtəlif Şərq ölkələrində tərcüməçi kimi çalışmaq daha cəlbədiici görünürdü. Keçmiş SSRİ-nin yaxın münasibətlərdə olduğu ölkələrlə birgə həyata keçirilən layihələrdə çalışmaq üçün ərəb dilini mükəmməl bilən mütərcimlərə böyük ehtiyac vardı. Bu fakültə belə kadrların hazırlanması sahəsində ən peşəkər mərkəzlərdən sayılırdı. Ona görə fakültənin məzunlarını asanlıqla xarici ölkələrə çalışmağa göndərirdilər. Aida xanım isə elm sahəsini seçdi. Məzun olduğu ADU-nun Şərqşünaslıq fakültəsinin Yaxın Şərq xalqları ədəbiyyatı tarixi kafedrasının aspiranturasına qəbul olundu. Yüksək elmi potensialı, perspektivlərini nəzərə alaraq onu Moskvaya - SSRİ Elmlər Akademiyasının Asiya Xalqları İnstitutunun aspiranturasında oxumağa, tədqiqatlar aparmağa göndərdilər. 1966-cı ildə namizədlik dissertasiyasını uğurla müdafiə edərək alimlik dərəcəsinə layiq görüldü.

Aida xanım İmanquliyeva Bakıya qayıtdıqdan sonra onun elmi taleyi Azərbaycan Elmlər Akademiyasının Şərqşünaslıq İnstitutu ilə bağlandı. 1966-cı ildə burada kiçik elmi işçi kimi fəaliyyətə başladı. Bir neçə il ər-

zində kiçik elmi işçidən şöbə müdiri, elmi işlər üzrə direktor müavini və nəhayət, Azərbaycan Elmlər Akademiyası Şərqşünaslıq İnstitutunun direktoru vəzifəsinə yüksəldi. 1989-cu ildə isə Tbilisi şəhərində doktorluq dissertasiyasını uğurla müdafiə etdi və çox keçmədən professor adına layiq görüldü.

O, yalnız ölkəmizdə deyil, beynəlxalq elmi mühitdə də tanınan tədqiqatçı kimi müasir ərəb ədəbiyyatının öyrənilməsində yeni elmi yanaşmaların əsasını qoymuşdur. Elmi irsinin ən diqqətəlayiq xüsusiyyətlərindən biri onun hələ ötən əsrdə Şərq və Qərb mədəniyyətlərinin qarşılıqlı əlaqələrinə, fərqli sivilizasiyalar arasında mənəvi yaxınlaşma və mədəni dialoq məsələlərinə xüsusi əhəmiyyət vermişdir.

Bu gün qloballaşmanın geniş vüsət aldığı, xalqlar və mədəniyyətlər arasında münasibətlərin yeni məzmun qazandığı bir dövrdə qarşılıqlı anlaşma, tolerantlıq və ortağ mənəvi dəyərlərin qorunması beynəlxalq gündəliyin mühüm mövzularındandır. Müxtəlif mədəniyyətlərin bir-birini zənginləşdirməsi, fərqli düşüncə sistemlərinin qarşılıqlı təsiri və sivilizasiyalar arasında dialoqun inkişafı müasir elmi və ictimai fikrin əsas istiqamətlərini təşkil edir. Aida İmanquliyevanın elmi araşdırmalarında geniş yer alan bu məsələlər onun tədqiqatlarının zamanın sərhədlərini aşan mahiyyətini bir daha nümayiş etdirir.

Şərqlə Qərbin qovuşuğunda yerləşən Azərbaycan tarixən müxtəlif xalqların, dinlərin və mədəniyyətlərin qarşılıqlı ünsiyyət məkanı olmuşdur. Ölkəmizin zəngin mənəvi irsi, çoxəsrlik tolerantlıq ənənələri və multikultural dəyərləri bu gün də cəmiyyətimizin mühüm xüsusiyyətlərindəndir. Bu baxımdan Aida İmanquliyevanın Şərq və Qərb ədəbi-mədəni əlaqələrinin araşdırılmasına həsr etdiyi əsərlər ədəbiyyatşünaslıq qədr, fərqli mədəniyyətlərin arasında münasibətlərin mahiyyətini anlamaq baxımından da xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Şərqşünaslıq elminə dəyərli töhfələr

Professor Aida İmanquliyeva çoxsaylı elmi əsərlərinə əbədi ömür bəxş etmişdir. Görkəmli alimin elmi fəaliyyətində ərəb məhcər ədəbiyyatının tədqiqi əsas yer tuturdu. O, araşdırmalarında məhcər ədəbiyyatının əsas xüsusiyyətlərini, onun çoxəsrlik zəngin ərəb ədəbiyyatı ilə oxşar və fərqli cəhətlərini, bütövlükdə ərəb ədəbiyyatına gətirdiyi yenilikləri üzə çıxarırdı. Məhcər ədəbiyyatının müasir ərəb ədəbiyyatı üçün açdığı imkanları və digər aktual məsələlərin elmi təsvirini verirdi.

Doğma vətənlərindən uzaqda, əsasən, Amerika qitəsində məskunlaşmış ərəb yazıçı və mütəfəkkirlərinin yaradıcılığı alimin daim xüsusi marağında idi. Bu ədəbi mühitin nümayəndələri öz milli köklərini və mədəni kimliklərini qorumaqla yanaşı, yaşadıkları yeni cəmiyyətin ədəbi-fəlsəfi düşüncəsindən də bəhrələnmis, nəticədə Şərq və Qərb ənənələrinin vəhdətini əks etdirən yeni yaradıcılıq istiqaməti formalaşdırmışlar.

Aida İmanquliyeva məhz bu mürekkəb ədəbi prosesləri dərindən təhlil edərək ərəb məhcər ədəbiyyatının inkişaf qanunauyğunluqlarını, onun klassik ərəb ədəbiyyatı ilə əlaqələrini, Qərb və rus ədəbiyyatından təsir-

lənmə xüsusiyyətlərini elmi əsaslarla araşdırmışdır. Alimin tədqiqatları müxtəlif mədəniyyətlər arasında mövcud olan qarşılıqlı təsirin ədəbiyyatda necə təzahür etdiyini anlamağa imkan yaratmışdır.

Onun "Qələmlər birliyi və Mixail Nüaymə", "Cübran Xəlil Cübran" və "Yeni ərəb ədəbiyyatı korifeyləri" adlı fundamental monoqrafiyaları şərqşünaslıq elminin dəyərli nümunələri sırasındaıdır. Bu əsərlərdə Cübran Xəlil Cübran, Mixail Nüaymə, Əmin ər-Reyhani, İlyə Əbu Mazi kimi tanınmış mütəfəkkirlərin yaradıcılığı geniş şəkildə təhlil edilmiş, onların dünya ədəbiyyatına gətirdikləri yeniliklər və fəlsəfi-estetik baxışları elmi müstəvidə qiymətləndirilmişdir.

Alimin 1975-ci ildə Moskvada nəşr olunmuş ilk monoqrafiyası Mixail Nüaymənin yaradıcılığına həsr olunmuşdur. Müəllif kifayət qədər ciddi elmi əsaslarla bu qənaəti diqqətə çəkir ki, "Qələmlər Birliyi"nin yaranması ərəb ədəbiyyatının, mədəniyyətinin inkişafında müstəsna əhəmiyyətə olan yeni ədəbi məktəbin formalaşması kimi qiymətləndirilməlidir. Monoqrafiyada vurğulanı ki, M.Nüaymə, C.X.Cübran, İ.Əbu Mazi kimi görkəmli ədibləri öz sıralarında birləşdirən bu cəmiyyət ərəb ədəbiyyatının inkişafında bütöv bir mərhələ təşkil etmiş, xeyli dərəcədə onun sonrakı inkişafını müəyyənləşdirmişdir.

Aida xanım İmanquliyeva Cübran Xəlil Cübranın və Əmin ər-Reyhani-nin daha çox Qərb romantizminin, Mixail Nüaymənin isə rus tənqidi realizminin təsirinə məruz qaldığını göstərmiş, bunun əsas səbəbini onların dünyagörüşü, düşüdükləri mühitin ədəbi-bədii qayəsi və yaradıcılıq istiqamətləri ilə bağlamışdır. Müəllif doğru olaraq belə bir nəticəyə gəlmişdir ki, Cübran və ər-Reyhani-də R.U.Emersonun, U.Uitmenin, N.Torunun, Şellinin, Bayronun, Hüqonun təsiri daha çox hiss edildiyi halda Poltavada təhsil almış Mixail Nüaymənin bədii yaradıcılığında L.Tolstoyun, İ.Turgenevin, A.Cexovun, ədəbi-tənqidi məqalələrində isə V.Belinski-nin təsiri müşahidə olunur. Görkəmli şərqşünas alim romantik poeziyanı onun Qərbə C.Bayron, U.Bleyk, R.Emerson, U.Uitmen, Şərqdə isə C.X.Cübran, Əmin ər-Reyhani, M.Nüaymə kimi məşhur nümayəndələrinin təmsalında araşdırmış, bir tərəfdən hiss və əqlin, digər tərəfdən isə Şərq və Qərb düşüncə tərzlərinin vəhdət məqamlarını üzə çıxararaq bəşəriyyətin məhz bu vəhdətdə doğru inkişaf əzmini təsbit etmişdir.

Öz tədqiqatlarında poetik ruhla fəlsəfi düşüncənin, romantizmlə realizmin ittifaqından çıxış edən Aida xanım Azərbaycan ədəbi və fəlsəfi fikrində ilk dəfə olaraq Şərq və Qərb romantiklərinin müqayisəli təhlilini aparmışdır. Ümumilikdə, alimin Şərq müdrikliyi ilə Qərb həssaslığını özündə cəmləşdirən ərəb məhcər ədəbiyyatının yaranması, inkişafı, sənəkarlıq xüsusiyyətləri, onun başqa ədəbi məktəblərdən fərqli cəhətləri barədə mülahizə və fikirləri bu gün də görkəmli şərqşünaslar tərəfindən bəyənilir və qəbul edilir. Şərqşünaslıq sahəsində dövrünün dünyaşöhrətli alimləri Ziya Bünyadovun, İosif Bradinski-nin, Anna Dolininanın, Valeriya Kripcenkonun, Rüstəm Əliyevin Aida xanımın fəaliyyətinə verdikləri yüksək qiymət onun elmin nə qədər uca zirvəsində qərar tutduğunu göstərir.

Aida İmanquliyevanın elmi irsi üç fundamental monoqrafiya və 70-dən artıq elmi məqaləni əhatə edir. Bu əsərlərdə həm ədəbi cərəyanların inkişafı, janr və üslub dəyişiklikləri, bədii düşüncənin təkamülü, həm də müxtəlif xalqların ədəbiyyatları arasında əlaqələr kimi mühüm problemlər araşdırılmışdır.

Alimin əsərlərində insanın mənəvi dünyası, azadlıq idealları, milli kimlik, humanizm və ümumbəşəri dəyərlər kimi mövzular xüsusi yer tutur. O, müxtəlif mədəniyyətlər arasında fərqlərin mövcudluğunu qarşıdurma səbəbi kimi deyil, qarşılıqlı zənginləşmə imkanını kimi nəzərdən keçirirdi.

Yaddaşlarda əbədi iz

Aida İmanquliyeva elmə ardıcıl töhfələr verən məhsuldar tədqiqatları ilə yanaşı, eyni zamanda bacarıqlı elm təşkilatçısı və pedaqoq kimi də böyük nüfuz qazanmışdı. O, Azərbaycanda şərqşünaslıq üzrə yüksəkixtisaslı mütəxəssislərin yetişdirilməsinə xüsusi diqqət yetirir, gənc tədqiqatçıların elmi inkişafına hər zaman dəstək göstərirdi. Onun rəhbərliyi və elmi məsləhətləri ilə yetişən mütəxəssislər sonrakı illərdə Azərbaycan şərqşünaslıq məktəbinin inkişafında mühüm rol oynamışdılar.

Akademik Ziya Bünyadov Aida xanımın elmi-pedaqoji fəaliyyətini yüksək qiymətləndirərək onun gənc alimlərə göstərdiyi diqqəti, zəngin biliklərini bölüşməkdən çəkinmədiyini və işinə son dərəcə məsuliyyətlə yanaşdığını xüsusi vurğulayırdı. Alimi yaxından tanıyanların xatirələrində də onun yüksək tələbkarlığı, zəhmətsevərliyi, prinsipliliyi və elmi dürüstlüyü mühüm yer tutur.

Aida İmanquliyevanın fəaliyyəti Azərbaycanın elmi mühiti ilə məhdudlaşmırdı. O, keçmiş SSRİ-nin nüfuzlu elmi qurumlarında təmsil olunmuş, Ümumittifaq Şərqşünaslar Cəmiyyəti Rəyasət Heyətinin, Şərq ədəbiyyatlarının tədqiqi üzrə Koordinasiya Şurasının üzvü kimi çalışmışdı. Müxtəlif ölkələrdə və şəhərlərdə keçirilən beynəlxalq elmi konfranslarda, simpoziumlarda və konqreslərdə iştirak edərək Azərbaycan şərqşünaslıq elmini layiqincə təmsil etmişdi.

Aida İmanquliyevanın şəxsiyyətini səciyələndirən xüsusiyyətlər yalnız elmi nailiyyətləri ilə məhdudlaşmırdı. O, yüksək intellekti, zəngin mənəvi dünyası, nəcibliyi, səmimiyyəti və insanlara qayğıkəş münasibəti ilə də yaddaşlarda əbədi iz qoymuşdur. Onun haqqında qələmə alınmış xatirələrdə görkəmli alim obrazı ilə yanaşı, incə duyğulara malik, insanlara yardım etməyi həmişə özünə mənəvi borc sayan, ailəsinə və yaxınlarına sonsuz məhəbbətlə bağlı olan əsl Azərbaycan qadınının portreti canlanır.

Xalq şairi Bəxtiyar Vahabzadə Aida İmanquliyevanın yaradıcılığını yüksək dəyərləndirərək onun elmi və bədii tefəkkürünün vəhdət təşkil etdiyini, zəngin intellektual dünyası ilə mənəvi kamilliyinin bir-birini tamamladığını qeyd edirdi. Görkəmli alim Vəsim Məmmədliyəvin xatirələrində Aida xanımın mənəvi dünyasının zənginliyini aydın göstərir.

Dəyərlərə bağlı Azərbaycan qadını

Aida xanım böyük alim, hər dərsi maraqla dinlənən unudulmaz müə-

lim, bacarıqlı elm təşkilatçısı olmaqla yanaşı, eyni zamanda Azərbaycan üçün ölkəmizin Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanı, M.Lomonosov adına Moskvə Dövlət Universitetinin Bakı filialının rektoru, akademik Nərgiz xanım Paşayevanı dünyaya gətirərək böyütmüş fədakar ana idi. Azərbaycanın böyük ziyalılarından biri, ölkəmizdə ilk Milli Aviasiya Akademiyasının yaradıcısı, akademik Arif Paşayevin vəfali ömür-gün yoldaşı idi.

Mehriban xanım onu yetirmiş ananı belə xatırlayır: "Məsuliyyət hissini, hər bir işin əvvəlindən maksimum nəticə əldə etməyə çalışmağı, özünə tələbkar və intizamlı münasibəti mənə anam - nəcib, parlaq, prinsipial, istedadlı, məğrur, son dərəcə gözəl bir xanım olan Aida İmanquliyeva aşılayıb. Hər bir ədalətsizliyə qarşı barışmaz mövqedə dayanan, işinə, elmə və pedaqoji fəaliyyətə hədsiz sədaqətli olan anam öz qısa həyatında inanılmaz zirvələri fəth etdi... O, müasir ərəb ədəbiyyatının tədqiqi sahəsində öz yeni elmi məktəbini yaratdı, Azərbaycan Elmlər Akademiyasının Şərqşünaslıq İnstitutunun ilk qadın direktoru oldu. Anam dünyaşöhrətli alim idi, onun əsərləri bu gün də elmi dairələrdə yüksək qiymətləndirilir. Lakin bunlarla yanaşı, o, hər zaman adı böyük hərfilərlə yazılan əsl Qadın olaraq qalırdı. Onun böyük sevən üroyı, incə və səxavətli qəlbi bir idi".

Aida xanımın həyat yolu Azərbaycan qadınının intellektual potensialının, iradəsinin və mənəvi gücünün parlaq ifadəsidir. O, öz zəhməti və bililiyi ilə elmin yüksək pillələrinə yüksəlmiş, qadınların akademik mühitdə daha geniş təmsil olunması baxımından mühüm nümunə yaratmışdır. Qazandığı uğurlar istedadın, məqsədyönlülüyün və davamlı zəhmətin insan həyatında necə böyük nəticələrə yol açdırdığını nümayiş etdirir.

Böyük alimin elmi irsinin aktuallığı illər keçdikcə daha aydın görünür. Onun Şərq və Qərb mədəniyyətləri arasında əlaqələrə dair araşdırmaları müasir dövrdə mədəni dialoqun, qarşılıqlı hörmətin və sivilizasiyalararası anlaşmanın əhəmiyyətini dərk etmək baxımından mühüm elmi mənbədir. Onun tədqiqatlarında öz əksini tapmış humanizm, mənəvi vəhdət və mədəniyyətlərin qarşılıqlı zənginləşməsi ideyaları bu gün də dəyərini qorumaqdadır.

Aida xanım həyatında vaxtsız köçsə də, yaratdığı elmi irs, yetişdirdiyi mütəxəssislər və insan yaddaşında qoyduğu xoş izlər hər zaman yaşamaqdadır. Çünki insanı əbədi edən onun malik olduğu dəyərlərdir. Professor Aida İmanquliyevanın adı da milli yaddaşda elmi fədakarlığın, intellektual zənginliyin, yüksək mənəviyyətin və digər əl dəyərlərin rəmzlərindən biri kimi öz yerini əbədi qoruyur.

*İradə ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"*

Gənclər Kitabxanasında görkəmli şərqşünas alim, professor Aida İmanquliyevanın xatirəsi anılıb

Cəfər Cabbarlı adına Respublika Gənclər Kitabxanasında şərqşünaslıq tarixində xüsusi yeri olan görkəmli alim, filologiya elmləri doktoru, professor, elma, təhsilə və mədəniyyətə həsr etdiyi ömür yolu ilə Azərbaycan qadınının intellektual potensialının və elmi fədakarlığının parlaq nümunəsi olan Aida İmanquliyevanın zəngin elmi və pedaqoji irsinə həsr olunmuş təqdimat hazırlanıb. Kitabxanadan AZƏRTAC-a bildirilib ki, süni intellekt vasitəsilə hazırlanan təqdimatın elmi məsləhətçisi filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Şəraf Cəlillidir.

Təqdimatda Aida İmanquliyevanın Azərbaycan şərqşünaslıq elminin inkişafındakı mühüm xidmətləri, ərəb filologiyası və ərəb-məhcər ədəbiyyatının tədqiqinə verdiyi töhfələr, eləcə də elm və təhsil sahəsindəki zəngin fəaliyyəti əhatəli şəkildə təqdim olunur. Materialda Aida İmanquliyevanın AMEA-nın Şərqşünaslıq İnstitutunun ilk qadın direktoru olması, elmi yaradıcılığında xüsusi əhəmiyyət daşıyan Mixail Nüaymə və "Qələmlər birliyi", Xəlil Cübran yaradıcılığı və yeni ərəb ədəbiyyatının nümayəndələrinin elmi araşdırmalarını özündə əks etdirən üç fundamental tədqiqat istiqaməti haqqında məlumat verilir. Bu tədqiqatların müasir ərəb ədəbiyyatının beynəlxalq miqyasda öyrənilməsi baxımından əhəmiyyəti qeyd olunur.

Kitabxana əməkdaşları tərəfindən hazırlanan təqdimatda Aida xanımın dünyagörüşünün və elmi düşüncəsinin formalaşmasında mühüm rol oynayan ailəsi, valideynləri - tanınmış jurnalist və ictimai-siyasi xadim Nəsir İmanquliyev və Şamaxının tanınmış ziyalı ailəsindən olan Gövhər Sultanzadə haqqında məlumatlar da yer alır.

Materialda Aida İmanquliyevanın elmi yaradıcılığının əsas istiqamətlərinin ərəb-məhcər, rus və Avropa ədəbiyyatının, romantizm və sentimentalizm cərəyanlarının tədqiqi olması, onun elmi irsinin bu gün də ərəb ədəbiyyatının, xüsusilə ərəb-məhcər ədəbiyyatının öyrənilməsi baxımından öz aktuallığını qoruduğu qeyd edilir.

Kitabxananın rəsmi saytında yerləşdirilən "Ziya və zərifliyin təccüssümü-Aida xanım İmanquliyeva" adlı təqdimat bütün həyatını ölkənin elm-təhsil siyasətinin inkişafına, intellektual potensialın formalaşmasına həsr edən görkəmli alim Aida İmanquliyevanın zəngin elmi irsinin təbliği, onun Azərbaycan şərqşünaslıq elminin inkişafındakı xidmətlərini gənc nəsə çatdırılması məqsədilə hazırlanıb.

İğdır liseylərində Azərbaycanın 44 günlük müharibədəki Zəfərinə həsr olunmuş müsabiqələr keçiriləcək

Türkiyə-Azərbaycan Dostluq Cəmiyyətləri Federasiyasının (TADDEF) və "İğdır Azərbaycan Evi" Cəmiyyətinin təşəbbüsü ilə şərq vilayətindəki liseyin şagirdləri arasında Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsində qazandığı tarixi Zəfərin 6-cı ildönümünə həsr olunmuş şeir, inşa, hekayə və rəsm müsabiqələri keçiriləcək.

"Bu gün Türkiyədə gənclərə Azərbaycan sevgisini aşılamaq heç vaxt olmadığı qədər vacibdir", - deyə o vurğulayıb.

Onun sözlərinə görə, müsabiqənin keçirilməsi ilə bağlı müvafiq müraciət İğdır vilayiyinə və vilayətin Təhsil İdarəsinə göndərilib, müsabiqələrin qalibləri isə qiymətli hədiyyələrlə mükafatlandırılacaqlar.

İsraildən olan turistlər Qəbələ Dövlət Tarix-Bədii Qoruğunu ziyarət ediblər

Qəbələ Dövlət Tarix-Bədii Qoruğu yerli turistlərlə yanaşı, ölkəmizə səfər edən xarici turistlərin də diqqətini cəlb edir. Bu barədə AZƏRTAC-ın bölgə müxbirinə Qəbələ Dövlət Tarix-Bədii Qoruğunun direktoru Zahir Kərimov məlumat verib. Bildirilib ki, dövlət qoruğuna ziyarət edən nitq məhdudiyyətli israili qonaqlar öncə Qəbələ Arxeoloji Mərkəzində sərgilənən eksponatlarla tanış olublar.

Qrupun ekskursiyaçıları tərəfindən qonaqlara mərkəzin yaradılması, bu sahədə SEBA (Seul-Bakı) Azərbaycan-Koreya Mədəniyyət Mübadiləsi Assosiasiyasının gördüyü işlər və sərqi salonundakı tarixi tapıntılar barədə ətraflı məlumat verilib.

İsraili turistlər daha sonra qoruğun tarixi ərazilərindən olan Səlbir və Qala sahələrinə səfər ediblər. Onlar arxeoloji qazıntıları zamanı aşkarlanmış su xətləri, tendir, ocaq yerləri, bina qalıqları və digər maddi-mədəniyyət nümunələri, həmçinin özəmətinə günümüzədək qoruyub saxlayan qala divarları ilə yaxından tanış olublar.

Qonaqlar qoruqdan zəngin təəssüratlarla ayrılıblar.

VƏTƏN müharibəsinin möhtəşəm ZƏFƏRİ

ZƏFƏR gündəliyi

10-11-12 oktyabr 2020-ci il

İlham ƏLİYEV: "Azərbaycan axıra qədər gedəcək"

10 oktyabr

Sentyabrın 27-də Ermənistan silahlı qüvvələrinin cəbhəboyu törətdiyi genişmiqyaslı təxribatlara cavab olaraq Azərbaycan Ordusunun "dəmir yumruq" adlandırılan əks-hücum əməliyyatı uğurla davam edib. Müharibənin 14-cü günü düşmənin sarsıdıcı zərbələr endirilib.

Düşmənin 13 tankı, 15 artilleriya qurğusu məhv edilib

Azərbaycan Ordusunun hücum əməliyyatı nəticəsində düşmənin xeyli sayda canlı qüvvəsi, 13 tankı, 4 ədəd BM-21 "Qrad" yaylım atəşli reaktiv sistemi, 6 ədəd D-20 və D-30 topu, 3 ədəd 2S3 "Akasiya" özüyeriyən artilleriya qurğusu, 2 ədəd M55 "Zastava" zenit qurğusu, 2 radiolokasiya stansiyaları və radioelektron mübarizə vasitələri dəqiq atəşlə məhv edilib.

Hadrut, Goranboy, Tərtər, Ağdam atəşə məruz qalıb

Düşmənin Xocalı istiqamətindən Hadrut yaylım atəşli reaktiv sistemlərdən intensiv atəşə tutub. Həmçinin Goranboy, Tərtər, Ağdam, Ağcabədi və Füzuli rayonlarının yaşayış məntəqələri düşmənin tərəfdən atəşə məruz qalıb. Ordumuz Ermənistan silahlı qüvvələrinə qarşı adekvat tədbirlər görüb.

Düşmənin ağır döyüş texnikaları bölmələrimizin sərrast atəşi ilə məhv edilib.

Məhv edilən 9K72 "Elbrus" raket kompleksinin qalıqları aşkarlanıb

Ermənistan ərazisindən Mingəçevir istiqamətində atılan, lakin Azərbaycan hava hücumundan müdafiə sistemləri tərəfindən müəyyənləşdirilib məhv edilən 9K72 "Elbrus" əməliyyat-taktiki raket kompleksinin vurulmasından sonra yerə dağılan qalıqları aşkarlanıb.

Düşmənin atəşkəs razılaşmasını pozub

Tərəflər arasında saat 12:00-da atəşkəs elan olunması barədə razılıq əldə edilməsinə baxmayaraq, Ermənistan ordusu cəbhənin Ağdərə-Tərtər və Füzuli-Cəbrayıl istiqamətlərində hücumu keçməyə cəhd göstərib. Eyni zamanda bir sıra yaşayış məntəqəmiz Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən artilleriya atəşinə məruz qalıb.

Düşmənin bütün hücum cəhdlərinin qarşısı bölmələrimiz tərəfindən uğurla alınıb. Ermənistan ordusuna qarşı adekvat cavab tədbirləri görüldü.

Atəşkəs rejimini pozan düşmənin zirehli texnikası, artilleriya bölməsi, həmçinin atəş nöqtələrinə çıxardığı ağır artilleriya, döyüşə hazır vəziyyətə gətirilən zenit-raket kompleksləri dəqiq zərbələrlə məhv edilib.

İlham ƏLİYEV: "Biz öz bəyanatlarımıza sadıq"

Prezident İlham Əliyev Rusiyanın RBK televiziya kanalına müsahibə verib. Dövlət başçısı tərəflər arasında atəşkəsin elan olunması məsələsinə aydınlıq gətirərək deyib: "Biz öz bəyanatlarımıza sadıq, Azərbaycan öz üzərinə götürdüyü öhdəlikləri həmişə yerinə yetirən ölkədir. Danışıqlar aparılması üçün sabaha razılıq verilib. Buna görə hər şey ATƏT-in Minsk qrupunun fəaliyyətindən, onların iş qrafikindən asılıdır".

Prezident qətiyyətlə vurğulayıb ki, əgər erməni tərəfi atəşkəs rejiminə sadıq olarsa, onda siyasi nizamlaşma mərhələsi başlanacaq, danışıqlara məcburet nə fəzası başa çatacaq. Amma Azərbaycan axıra qədər gedəcək.

Ali Baş Komandan bir daha Ermənistan rəhbərliyinə səslənərək deyib ki, Azərbaycanla ultimatumlar, təhqirlər və şantaj dilində danışmaq olmaz. Paşinyan Azərbaycana 7 ultimatum təqdim edəndə, azərbaycanlıların hisslərini təhqir edəndə buna görə cəzalandırılmalı idi və bu gün Azərbaycan bunu reallaşdırır.

Atəşkəsi pozan düşmənin sarsıdıcı zərbələr endirilib

Humanitar atəşkəs rejiminə əməl etməyən Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri cəbhənin müxtəlif istiqamətlərdən hücum etməyə cəhd göstərib.

Düşmənin gəncə saatlarında Tuğ kəndi istiqamətindən Hadrut istiqamətinə, Aragüllü və Banazur istiqamətlərindən isə Cəbrayıl istiqamətinə hücum etməyə çalışıb.

Bölmələrimizin gördüyü qabaqcıl tədbirlər nəticəsində xeyli canlı qüvvə və döyüş texnikasını itirən düşmənin geri çəkilməyə məcbur olub. Müdafiəni düzgün təşkil edən bölmələrimiz düşmənin irəliləməsinin qarşısını alıb, onu tələyə salaraq darmadağın edib. Döyüş toqquşması nəticəsində düşmənin 38 nəfər canlı qüvvəsi, 2 ədəd BM-21 "Qrad" yaylım atəşli reaktiv sistemi, 7 ədəd topu və sursatla dolu 2 yük maşını məhv edilib.

Humanitar atəşkəs rejimini kobud şəkildə pozan Ermənistan silahlı qüvvələri Ağdamın kəndlərini və saat 22:30-dan başlayaraq Tərtər şəhərini artilleriya atəşinə tutublar.

11 oktyabr

Oktyabrın 11-də Ermənistan bir daha dünyaya əsl vəhşi xislətini nümayiş etdirib. Müharibə gədən ərazilərdən xeyli kənarda yerləşən şəhər və rayonlarımıza raketlər atılıb. Gəncə şəhərinə atılan raket dinc əhalinin ölümünə səbəb olub. Buna cavab olaraq Azərbaycan Ordusu düşmənin bir sıra mühüm hərbi obyektlərini, zirehli texnikasını, canlı qüvvəsini məhv edib.

Gəncəyə raket atılıb - 9 nəfər həlak olub, 35 nəfər yaralanıb

Oktyabrın 11-də Ermənistanın silahlı qüvvələri Gəncə şəhərini növbəti dəfə atəşə tutub. Gecə saat 02:00 radələrində döyüş bölgəsindən tamamilə kənarda

yerləşən Azərbaycanın ikinci böyük şəhəri Gəncəyə ermənilərin atdığı raket nəticəsində yaşayış binası tamamilə dağılıb, bina sakinləri dağıntılar altında qalıblar.

4-ü qadın olmaqla 9 nəfər həlak olub, 35 nəfər yaralanıb. Bundan başqa, 10-dan artıq çoxmənzilli binaya və 100-dən çox müxtəlif təyinatlı obyektə ziyan dəyib. Yaralı şəxslərdən biri müalicə olunduğu xəstəxanada vəfat edib.

Mehriban ƏLİYEV: "Ermənistan nəticələri onun üçün dağıdıcı olacaq müharibənin yeni mərhələsinə təhrik edir"

Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva Gəncə şəhərinin Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən raket atəşinə tutulması ilə əlaqədar rəsmi "Instagram" səhifəsində paylaşım edərək dünya birliyini baş verən bu hadisəyə laqeyd qalmasına aciz qalıb.

Mehriban xanım Əliyeva paylaşımında qeyd edib ki, beynəlxalq təşkilatlar, hüquq-müdafiə strukturları, kütləvi informasiya vasitələri və ictimai rəyin liderləri Azərbaycanın müddi əhalisinə qarşı bu cür vəhşicəsinə amansızlığı kəskin pisləməlidirlər. Rusiyanın vasitəçiliyi ilə Moskvada əldə edilmiş razılaşmalara açıq-aşkar hörmətsizlik nümayiş etdirən Ermənistan Cənubi Qafqazda nəticələri onun üçün dağıdıcı olacaq müharibənin yeni mərhələsinə təhrik edir.

Birinci vitse-prezident həmçinin xalqa müraciət edib: "Bu gün siz xalqımızın birlik, həmrəylik, şüfəqət və qarşılıqlı yardım kimi ən yaxşı xüsusiyyətlərini nümayiş etdirirsiniz. Bu, böyük qürur hissi yaşatmaya bilməz! Həqiqət və ədalət bizim tərəfimizdədir! Biz zəfər çalacağıq! Allah həlak olanlara rəhmət eləsin. Xəsarət alanların tezliklə sağlamlarını arzulayıram. Uca Tanrı bizim ordumuzu, xalqımızı və Vətənimizi qorusun! Qarabağ Azərbaycanıdır!"

Düşmənin 5 tankı, 6 topu, 16 avtomobili, 8 atəşli reaktiv sistemi məhv edilib

Bütün cəbhəboyu vəziyyət gərgin olaraq qalıb. Humanitar atəşkəs rejiminə əməl etməyən Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri itirdikləri mövqeləri geri qaytarmaq məqsədilə canlı qüvvə və döyüş texnikasını cəmləşdirərək yenidən kiçik qruplarla cəbhənin Hadrut və Cəbrayıl istiqamətlərində hücumu keçməyə cəhd göstəriblər. Gecə ərzində düşmənin atəş zərbəsi vurulmaqla onun bütün hücum cəhdlərinin qarşısı alınıb.

Azərbaycan Ordusunun keçirdiyi əməliyyatlar nəticəsində cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində düşmənin xeyli sayda canlı qüvvəsi, eləcə də 5 ədəd T-72 tankı, 6 ədəd D-20 və D-30 haubitsası, 5 ədəd sursatla dolu yük maşını, 11 ədəd digər avtomobil texnikası, 3 ədəd BM-21 "Qrad" yaylım atəşli reaktiv sistemi, 5 ədəd 2S1 "Qvozdika" özüyeriyən haubitsası, 8 ədəd hava hücumundan müdafiə sistemi və radiolokasiya stansiyası məhv edilərək sıradan çıxarılıb.

Döyüş mövqelərini özbaşına tərk edən erməni hərbiçilərinin sayı kütləvi hal alıb

Əldə olunan məlumata əsasən, döyüş əməliyyatları nəticəsində Ermənistan ordusunun işğal etdiyi ərazilərdəki əsas qüvvələri və ehtiyatlarına ciddi ziyan vurulub, silah-sursat və yanacaq tükənmək üzrədir. Ermənistan hərbi komandanlığı psixoloji gərginlik, şəxsi heyət isə qorxu içindədir. Erməni əsgərlərin komandirlərinə inamı itir.

Ermənilərin 1-ci, 5-ci və 9-cu motoatıcı alaylarının döyüş mövqelərini özbaşına tərk edən hərbi qulluqçularının sayı kütləvi hal alıb. Hərbi polis bu cür əsgərlərin məcburən səngərlərə geri qayıtılmasında aciz qalıb.

Məlumat əsasən, canlı qüvvə sıradan xeyli itki verən düşmənin ordusunda ölənlər arasında 1-ci motoatıcı alayın komandirinin müavini polkovnik-leytenant Artak Vanyan da var.

Qoşunlarımız bütün cəbhəboyu əməliyyat üstünlüyünə malikdirlər.

Mingəçevirə zərbə vurmaq istəyən PUA məhv edilib

Şəhər saat 08:00 radələrində Mingəçevir istiqamətində uçurlar həyata keçirməyə cəhd edən Ermənistan məxsus pilotsuz uçuş aparatı (PUA) hava hücumundan müdafiə bölmələrimiz tərəfindən məhv edilib.

Ermənistan atəşkəs razılaşmasını pozub

Azərbaycan Müdafiə Nazirliyi bəyanat yayıb. Sənəddə qeyd edilib ki, humanitar atəşkəs rejiminə əməl etməyən Ermənistan silahlı qüvvələri döyüş əməliyyatları aparılan ərazidən xeyli aralıda yerləşən şəhər və kəndlərimizi raket və artilleriya atəşinə tutmaqda davam edir.

Oktyabrın 10-u və 11-də, müxtəlif saatlarda Gəncə və Mingəçevir şəhərləri, Goranboy, Tərtər, Ağdam, Ağcabədi, Füzuli və Cəbrayıl rayonlarının kəndləri işğalçı ordu tərəfindən atəşə məruz qalıb. Nəticədə xeyli sayda dinc sakin həlak olub və yaralanıb, müddi infrastrukturada ciddi ziyan dəyib.

Bölgədəki vəziyyətin gərginləşməsinə görə məsuliyyətə tam şəkildə Ermənistanın siyasi və hərbi rəhbərliyinin üzərinə düşür.

12 oktyabr

Oktyabrın 11-dən 12-nə keçən gecə bütün cəbhəboyu vəziyyət gərgin olub.

Humanitar atəşkəs rejiminə əməl etməyən Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri itirdikləri mövqeləri geri qaytarmaq məqsədilə cəh-

hənin Ağdərə-Ağdam və Füzuli-Cəbrayıl istiqamətlərində bir neçə dəfə kiçik qruplarla Azərbaycan Ordusunun mövqelərinə basqın etməyə cəhd göstəriblər. Həyata keçirilən fəaliyyətlər nəticəsində cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində düşmənin xeyli sayda canlı qüvvəsi, 3 ədəd BM-21 "Qrad" yaylım atəşli reaktiv sistemi, 1 ədəd T-72 tankı, bir neçə avtomobil texnikası məhv edilib və sıradan çıxarılıb. Əldə olunan məlumata əsasən, döyüş əməliyyatları zamanı Ermənistan silahlı qüvvələrinin 9-cu alayının artilleriya rəisi tabeliyində olan bölmə ilə Hadrut yaşayış məntəqəsi istiqamətindən geri çəkilib, alayın 5-ci taburunun şəxsi heyəti isə təhkim olunmuş texnikanı döyüş mövqelərində qoyub qaçıb. Bundan əlavə, düşmənin 5-ci və 522-ci alayın şəxsi heyəti avtomobil və zirehli texnikalarını ataraq mövqelərindən geri çəkilib.

İlham Əliyev "Haber Global"a müsahibəsində Ermənistanı bir daha ifşa edib

Prezident İlham Əliyev Türkiyənin "Haber Global" televiziya kanalına müsahibə verərək qeyd edib ki, Ermənistan atəşkəs rejimi təbiiq olunandan sonra da öz çirkin əməllərini davam etdirib. Azərbaycan isə hər zaman olduğu kimi, sözü-nə sadıq qalıb:

"Bir halda ki, bu atəşkəs haqqında açıqlama verilməmişdir, biz ümid edirdik ki, bundan sonra Dağlıq Qarabağ məsələsi siyasi yollarla həll ediləcək. Çünki hesab edirdik ki, hərbi mərhələ artıq başa çatıb, təcavüzkar döyüş meydanında dərsləri alıb və bundan sonra realılıqlarla hesablaşıb, diplomatik müstəvidə müsbət yanaşma göstərəcək. Ancaq təəssüf ki, biz bunu görmədik və saat 12-dən qüvvəyə minməli olan atəşkəs Ermənistan tərəfindən pozulmuşdur".

İlham Əliyev deyib ki, gecə saatlarında müddi şəxslərə qarşı dəhşətli cinayət törədilib. Gəncə şəhəri bombardman edilib. Şəhər "Toçka-U" raketləri ilə atəşə məruz qalıb və bunun nəticəsində müddi vətəndaşlar həlak olub və yaralanıblar. Bunu erməni faşizminin eynəyər sifətinin növbəti təzahürü adlandıran Azərbaycan Prezidenti artıq dünya erməniliyi, Ermənistanın havadarları, onların hamıları və islamofob dairələrin bu cinayəti gizlədə bilməyəcəklərini vurğulayıb: "Çünki artıq hər şey göz qabağındadır. Dünən o hadisə yerində təşkil olunan mətbuat açıqlamaları və bu gün oraya gedən xarici səfirliklərin nümayəndələri öz gözləri ilə hər şeyi görürlər. Bir daha görürlər ki, bu münafiqşənin səbəbkarı kimdir. Kim təcavüzkar siyasət aparır, kim müddi əhaliyə qarşı cinayət törədirdi. Ermənistan dövləti terror dövlətidir, faşist dövlətidir və insanlığa qarşı törədilmiş bu cinayət bunu bir daha göstərdi".

Ali Baş Komandan bir daha qeyd edib ki, artıq təmas xətti yoxdur və Azərbaycan Ordusunun xilaskarlıq missiyası davam edir.

Düşmənin tank əleyhinə bölmələri döyüş mövqelərini tərk ediblər

Qırmızı Bazar məntəqəsi istiqamətinə endirilən artilleriya zərbəsi nəticəsində 1-ci alayın daimi dislokasiya məntəqəsində yeraltı sığınacaq və düşmənin geri çəkilmə bölməsinin 2 texnikası məhv edilib.

Məlumat əsasən, canlı qüvvə sıradan xeyli itki verən düşmənin ordusunda ölənlər arasında 246-cı alayın tabor komandiri polkovnik-leytenant Artur Qriqoryan da var.

Ermənistan silahlı qüvvələrinin 1-ci alayının müdafiə sahəsində geri çəkilmə bölmələri arasında rabitə və qarşılıqlı əlaqənin pozulması səbəbindən özləri bir-birlərinə atəş açıblar. Tank əleyhinə və digər bölmənin şəxsi heyətləri də döyüş mövqelərini tərk ediblər.

Ermənistan humanitar atəşkəs rejimini pozub

Goranboy, Tərtər və Ağdam rayonlarının ərazisi humanitar atəşkəs rejiminə əməl etməyən Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən atəşə tutulublar.

Ermənilər özləri-özlərini aldadıblar

Müdafiə Nazirliyi məlumat yayaraq bildirib ki, Ermənistan tərəfinin guya Azərbaycan Ordusunun Hadruta daxil olmaq məqsədilə bu istiqamətdə xeyli sayda qüvvə cəmləşdirməsi və gərgin döyüşlərin getməsi barədə yaydığı məlumat açıq-aydın dezinformasiyadır.

Hadrut artıq bir neçə gün bundan əvvəl Azərbaycan Ordusu tərəfindən işğaldan azad olunub.

Azərbaycan Ordusu humanitar atəşkəs rejiminə ciddi riayət edir və heç bir aktiv döyüş fəaliyyəti həyata keçirmir.

Tovuzda və Ağdamda düşmənin 3 PUA-sı məhv edilib

Ermənistan-Azərbaycan dövlət sərhədinin Tovuz rayonu istiqamətində düşmənin 2 PUA-sı, Ağdam rayonu istiqamətində isə 1 PUA-sı hava hücumundan müdafiə bölmələrimiz tərəfindən məhv edilib.

Döyüş bölgələrinə yaxın səyyar təminat və məişət xidməti məntəqələri yaradılıb

Döyüş əməliyyatlarında iştirak edən şəxsi heyətin təminat və təchizat məsələləri diqqət mərkəzində saxlanılıb və dərhal həll olunması ilə bağlı tədbirlər görüldü. Qoşunların hərbi texnika, silah-sursat, yanacaq-sürtkü materialları, ərzaq və əmlakla təmin edilməsi müvafiq idarə və xidmətlər tərəfindən sutka ərzində fasiləsiz həyata keçirilib. Bu məqsədlə döyüşlərdən ərazilərə yaxın yerlərdə səyyar təminat və məişət xidməti məntəqələri yaradılıb.

"Azərbaycan"

Məktublar: problemlər, rəylər, təkliflər...

● AND YERİMİZ

Vətənə xidmət edirəm

Əsgərin salamu başqa cür olur. O salamin içində bir ananın gecələr yol çəkən gözləri, bir atanın susaraq gizlətdiyi qüruru, bir uşağın atasına həsrət qalan baxışları var.

Mən də bir əsgər kimi "Salam, Vətən!" deyəndə, əslində, təkcə bir torpağa yox, xalqıma, doğma evimə, elimə, obama, doğulduğum Sumqayıtma, uşaqlıq xatirələrimə salam göndərirəm. Vətən sözünün çəkisi, ağırlığı mənim üçün hər şey deməkdir. Bilirəm ki, həmin hiss torpağın ağırlığından deyil, mənim ürəyimdən gəlir.

"Vətənə xidmət edirəm!" - bu, pafos deyil. Bu, mənim Vətən qarşısında məsuliyyətimi dərk etdiyimi bildiren andır. Bu söz dilimdən səsləndəndə isə həmin cümlənin arxasında xalqımın təhlükəsizliyi, ailəmin rahatlığı, mənim sabahım dayanır.

Vətənə xidmət təkcə sərhəddə keşik çəkmək deyil. Müəllimlərimizin öyrətdiyi hər doğru söz, həkimlərimizin xilas etdiyi hər həyat, zəhmətkeş insanların halal əməyi, ziyalılarımızın qoruduğu milli yaddaş da vətənə xidmətdir. Çünki vətən yalnız xəritədəki

sərhəd yox, bizim dilimiz, tariximiz, yaddaşımız, ata-baba ocağımız və gələcək nəsillərə ötürəcəyimiz əmanətdir. Bu əmanəti qorumaq hər birimizin borcudur.

Mən 9 aydır Beyləqandakı "N" sayılı hərbi hissədə qulluq edirəm. Çalışram ki, komandirlərimin tapşırıqlarını yerinə yetirirəm, nümunəvi əsgər kimi vətən qarşısında borcumu ləyaqətlə verirəm. Burada çoxlu dost qazanmışam. Hamımız yaxşı dərək edirik ki, vətənə xidmət etmək - özündən böyük bir dəyər qarşısında məsuliyyət daşımaqdır. Çalışacağam ki, həm hərbi xidmət zamanı, həm də sonradan bizə əmanət qalan vətəni qoruyaq, torpağa, yurda daha çox bağlı olaq.

*Həsən HƏSƏNLİ,
Beyləqan rayonundakı "N" sayılı
hərbi hissənin sırası əsgəri*

● QAYĞI

Diqqətdən kənarda qalmırıq

Mən Milli Qəhrəman, şəhid Niyazi Aslanovun həyat yoldaşıyam. Həyat yoldaşım şəhid olandan sonra rayon rəhbərliyi, eləcə də rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri tez-tez bizə gəlir, məni tərk qoymur, vəziyyətimlə maraqlanırlar. Əlbəttə, bütün bunlar məndə ruh yüksəkliyi yaradır.

Bu günlər 65 yaşım tamam oldu. Həmin gün ərəfəsində qapımız döyüldü. Açılanda gördüm ki, gələnlər rayon rəhbəri və rayonun bir qrup ağsaqqalıdır. Onlar mə-

ni təbrik edib, xoş arzularını bildirdilər. Goranboy Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Məhərrəm Quliyev, rayonun digər rəhbər şəxsləri, şəhid ailələri, Rayon Ağsaqqallar Şurasının üzvləri səmimi ürək sözlərini söylədilər,

həyat yoldaşımın keçdiyi döyüş yolundan danışdılar, onun Vətənin müdafiəsi uğrunda göstərdiyi qəhrəmanlıq və fədakarlığın xalqımızın yaddaşında əbədi yaşayacağını qeyd etdilər. Rayon rəhbəri bildirdi ki, Azərbaycan

can dövləti şəhid ailələrinə, Milli Qəhrəmanların ailə üzvlərinə və Vətən qarşısında xüsusi xidmətləri olan insanların yaxınlarına daim diqqətlə yanaşır.

Hörmətli redaksiya! Mənə və həyat yoldaşımın ruhuna göstərilən bu diqqətə görə hər kəsə ailə üzvlərimiz adından minnətdarlıq edir, bunu dövlətimizin şəhid ailələrinə göstərdiyi yüksək dəyər kimi qiymətləndirirəm.

*Rübabə ASLANOVA,
Goranboy rayonu,
Milli Qəhrəman
Niyazi Aslanovun
həyat yoldaşı*

● MİNNƏTDARLIQ

Yolumuz təmir edildi

Yağan intensiv yağışlar Daşkəsənin Şahkəram, Əhmədli və Pirverdiklər kəndlərinə gedən yolu demək olar ki, yarasız vəziyyətə salmışdı. Odur ki, bu çətinliklərin aradan qaldırılması üçün sakinlər rayon icra hakimiyyətinə müraciətlər etdilər.

Daşkəsən Rayon İcra Hakimiyyəti həmin müraciətlə diqqətlə yanaşaraq qısa vaxt ərzində tədbir görülməsi üçün aidiyyəti təşkilatlara tapşırıqlar verdi. Qısa vaxt ərzində təmir işlərinə başlanıldı. Əraziyə xüsusi texnikalar cəlb edilməklə suötürücü qurğularda bərpa-təmir işləri aparıldı, yol yataqları hamarlandı və yola qum-çınqıl döşəndi.

Hörmətli redaksiya! Xahiş edirik, müraciətimizə diqqətlə yanaşan və qısa vaxtda yolda təmir-bərpa işlərinin görülməsini həyata keçirən təşkilatlara minnətdarlığımızı çatdırasınız.

*Ələvsət YOLÇUYEV,
Daşkəsən rayonunun Pirverdiklər kənd sakini*

● MÜNASİBƏT

Sağlam cəmiyyət gəncliklə formalaşır

Bu günlər Xızı rayon Heydər Əliyev Parkında "Sağlam gənclik cəmiyyətinin özəyidir" adlı maarifləndirici görüşdə biz də iştirak edirdik. Rayona istirahət üçün gəlməyimizə baxmayaraq, könüllü olaraq belə bir tədbirin iştirakçısına çevrildik.

Mərasimdə gənclərin çoxluğu daha böyük maraq doğururdu. Çünki belə tədbirlərin keçirilməsində məqsəd yeniyetmə və gənclər arasında sağlam həyat tərzinin təbliği, zərərli vərdişlərin insan sağlamlığına mənfi təsiri barədə məlumatlılığın artırılmasıdır. Dağ rayonlarında sağlam mühit öncə təbii ətrafla əhatələnir. Yəni təmiz hava, orijinal bitkilərlə qidalanma da mühit şərtləndirir.

Tədbirdə Xızı Rayon İcra Hakimiyyəti və Xızı rayonu üzrə Gənclər və idman sektorunun nümayəndələri arasında açıq diskussiya çox maraq doğurdu. Gənclərin suallarını əhatəli cavablandırmaq üçün maraqlıdır ki, daha sonra qay süfrəsi arxasında söhbətlərini davam etdirdilər. Biz istirahətə gələnlər də onlara qoşulduq.

Ümumiyyətlə, belə görüşlər həm gənclərin cəmiyyətdə rolunu artırır, həm də yeniyetmələrdə sərbəst davranış və nitq formalaşdırır.

*Məhərrəm ƏKBƏROV,
Xızı rayonu*

Havadan payızın qoxusu gəlir

Payızın qoxusunu artıq hiss edirik. Hələ ağacların yarpaqları tam salarmayıb, günəş öz istisini tam itirməyib, güntərlər yəndə də bir kölgəlik axtarırlar. Amma havada izahı çətin olan bir dəyişiklik var: sanki təbiət sakitcə nəfəsini dəyişir. Aşağıdakı bir az tez düşür, səhərlər bir az sərin olur, küləyin toxunuşunda yaydakı o şıltaqlıq yox, qərribə bir təmkin hiss edilir. Və insan anlayır ki, fəsillərdən biri yavaş-yavaş yola düşür, digəri isə səssiz addımlarla yaxınlaşır.

Payız gələndə ilk dəyişən təkcə hava deyil, insanın daxildir. Yayın uzun, işıqlı günlərindən sonra payız insana sanki dayanmağı, düşünməyi xatırladır. Günəşin altında tələsik yaşadığımız günlər geridə qalır, axşamların sakitliyi artır. Elə bil həyat bir qədər ritmini azaldır ki, insan öz səsinə eşidə bilsin.

Torpağın, nəm yarpaqların, sərin havanın, uzaqdan gələn yağışın qoxusu bir-birinə qarışır. Bu qoxunun içində qərribə bir doğmalılıq var. Uşaqlıqdan tanıdığımız, amma illər keçdikcə adını unutduğumuz bir hissi oyadır. Bəzən bir külək, bir yarpaq, yağışdan sonra küçəyə yayılan torpaq qoxusu insanı illər əvvələ aparır. Bir məktəb səhərinə, isti köynək geyinin evdən çıxmağa, yağışlı havada pəncərədən həyəət-bacaya, küçəyə baxmağa, anamızın dəmlədiyi çayın qoxusuna, payız axşamlarının uzun söhbətlərinə...

Bəlkə də fəsillərin ən gözəl tərəfi budur: onlar yalnız təbiəti dəyişir, yaddaşımızın qapılarını da açır.

Payızın özünəməxsus bir səssizliyi var. Yayda ətraf daha gür olur. Payız isə sanki şəhərin səsinə bir qədər azaldır. Yağış küçələrini boşaldır, külək ağacların budaqlarını sığallayır, pəncərələr bağlanır. İnsanlar isti yuvalarına çəkilirlər.

Soyuq havadan içəri girib isti otacağın havasını hiss etmək, üstündən qa-

lın paltarını çıxarmaq, bir fincan çay süzmək, pəncərənin qarşısında dayanıb yağışa baxmaq... Bunların heç biri böyük hadisə deyil. Amma həyatın ən gözəl anları da çox vaxt böyük hadisələrdən ibarət olmur. Bəzən xoşbəxtlik bir axşamın sakitliyində, evdə yanan lampanın işığında, sevdiyin insanların yanında oturmaqda, uzaqdan gələn yağış səsinə gizlənir.

Yarpaqların salarması da, əslində, həyat haqqında çox şey deyir. Ağac yarpağını itirəndə möhv olmur. Sadəcə, bir müddət "paltarsız" qalır. İnsan da elədir. Hər dəyişiklik itki deyil. Bəzən həyatımızdan nələrinə çıxması yeni bir mərhələyə hazırlaşmağımızdır. Bəzən bir qapının bağlanması başqa bir qapının açılmasına yer yaradır. Bəzən insan geridə qoyduğuna illər sonra baxıb anlayır ki, həmin ayrılıq onun sonu yox, başqa bir başlanğıc imiş.

Ağaclar yarpaqlarından yapışıb qalsaydılar, onun üçün qışın ağırlığını daşımaq daha çətin olardı. Təbiət bilir ki, nöyi nə zaman etmək lazımdır. Yarpaq yazda yaranır, yayda böyüyür, payızda saralır və vaxtı yetişəndə də torpağa qarışır. İnsan isə çox vaxt keçmişə sarılır. Bitmiş münasibətlərə, dəyişmiş insanlara, artıq geri qayıtmayacaq günlərə, "kaş ki"lərə...

Amma payız yalnız ayrılıq və kədər də deyil. Əksinə, payızın içində qərribə bir gözəllik var. Sarı, narıncı, qırmızı və qəhvəyi rənglər şəhəri başqa bir rəsme çevirir. Güneş əvvəlki kimi yandırır, daha

yumşaq işıq saçır. Ağacların kölgəsi uzanır. Yağışdan sonra asfaltın üzərində işıqlar əks olunur. Külək yarpaqları küçələrə səpələyir və hər addımda xırda bir xışıltı yaranır. Təbiət sanki yay boyu topladığı bütün rəngləri son dəfə nümayiş etdirib sakitcə qışa hazırlaşır.

Bəzi insanlar üçün bu fəsil yeni planların başlanğıcıdır. Yayın rahatlığı geridə qalır, həyat yenidən ritmə düşür. İşlər, məqsədlər, planlar, arzular bir-birinin ardınca düzülür. Sanki sentyabr yalnız təqvimdə yeni ay deyil, insanın içində də yeni bir səhifədir.

Bəlkə də elə buna görə payızın gəlişi çox adamda qərribə yenilənmə hissi yaradır. Yeni nəso almaq, evdə nələrisə dəyişmək, qarderobu yeniləmək, yeni məqsədlər müəyyənləşdirmək, daha çox kitab oxumaq, yarımçıq qalan işləri tamamlamaq, yayda təxirə saldıqlarımızı payızda həyata keçirmək istəyirik. Çünki insanın içində bir

səs deyir ki, qarşıda uzun bir mövsüm var və bu dəfə hər şeyi bir az daha fərqli etmək olar.

Payız həm də zamanın necə sürətlə keçdiyini xatırladır. Bir neçə ay əvvəl yazın ilk günlərini gözləyirdik. Sonra yay gəldi. İsti günlər, uzun axşamlar, dəniz qoxusu, açıq pəncərələr... İndi isə havadan payızın qoxusu gəlir. Və insan bir anlıq dayanıb düşüncə: daha bir yay keçdi.

Bəzən bir ilin necə keçdiyini yalnız fəsillər dəyişəndə anlayırıq.

Bir il əvvəl harada idik? Kimlərlə idik? Nələrdən qorxurduq? Nələri arzulaırdıq? Hansı problemləri dünyanın sonu hesab edirdik? Hansı insanların həyatımızda həmişə qalacağını düşünürdük? Hansı arzularımız gerçəkləşdi? Hansıları hələ də ürəyimizin bir küncündə gözləyir? Payız bütün bu sualları sakitcə qarşıma qoyur insanın. Və bəzən cavab verməyə ehtiyac da olmur. Sadəcə, anlayırsan ki, ətraf dəyişib. Sən də dəyişmişən. Bir vaxtlar səni incidən nələrsə artıq əvvəlki qədər ağır deyil. Bir vaxtlar böyük görünən problemlərin üzərindən zaman keçib. Bəzi insanları itirmisən, bəzilərinə daha yaxından tanışmısən. Bəzi arzuların gerçəkləşib, bəziləri isə dəyişib. Həyatın əvvəl düşündüyün kimi olmadığını, amma yenə də özünəməxsus gözəlliklərini öyrənmisən. Payız insana böyüməyən səssiz tərəfini göstərir.

Bu fəsildə yağışın səsi də başqa cür olur. Yay yağışı tez-tez keçib gə-

lir. Payız yağışı isə daha uzun çəkir. Uzaqda şəhərin işıqları yağışın içində bulanıq görünür. Belə anlarda insanın ürəyində qərribə bir sakitlik yaranır. Hərdən heç nə etmək istəmirsən. Sadəcə, oturub yağışı izləmək istəyirsən. Və bəlkə də bu lazımdır. Çünki həyat yalnız qaçmaqdan, çatmaqdan, qazanmaqdan və nəyinsə ardınca getməkdən ibarət deyil. Bəzən dayanmaq da həyatın bir hissəsidir. Bəzən heç yerə tələsmədən bir fincan çay içmək, sevdiyin insanlarla söhbət etmək, övladının gülüşünü dinləmək, evin sakitliyində özünü yaxşı hiss etmək ən böyük nemətlərdən biridir. Payız bunu daha aydın göstərir. Hər şey yavaş-yavaş insan, əslində, nələrin qiymətli olduğunu daha yaxşı görür.

İnsan gələcəyini hansı fəsildə ona nə götərəcəyini bilmir. Bəlkə bu payız həyatında çoxdan gözlədiyin bir xəbəri götərəcək. Bəlkə yeni bir başlanğıc olacaq. Bəlkə bir qərar verəcəksən. Bəlkə çoxdan unuduğun bir arzunu yenidən xatırlayacaqsan. Bəlkə də heç nə böyük şəkildə dəyişməyəcək. Amma sən özün dəyişəcəksən. Bir az daha sakit, bir az daha anlayışlı, bir az daha minnətdar olacaqsan.

Və bir gün payızın ortasında küçədən gedərkən ayağının altında xışıldayan yarpaqların səsinə eşidəcəksən. Başını qaldırıb ağacları baxacaqsan. Bəlkə bir yarpaq küləklə budaqdan ayrılıb sakitcə yerə düşəcək. O an düşünəcəksən ki, həyat da belədir. Hər nə olduğu kimi qalır. Mövsümlər dəyişir, hissələr dəyişir, biz dəyişirik. Və dəyişə-dəyişə böyüyür, böyüyə-böyüyə qocalırıq.

Payız qoxusunun içində torpağın, yağışın, yarpaqların və keçən zamanın izi var. Ömrün ötüb keçdiyini xatırladan, amma qarşıda yenə də yeni günlərin olduğunu deyən bir qoxudur bu.

*Nərminə ƏSGƏROVA,
İlham BABAYEV (foto),
"Azərbaycan"*

● SƏNƏTKARLIQ

Musaküçə kəndində həsirtoxuma mərkəzinə qayğı göstərilir

Musaküçə Masallının mərkəzə yaxın yerləşən qədim tarixi və ənənələri olan kəndlərindəndir. Kəndimiz Viləş çayının sahilində yerləşir. Camaatımız həsirçiliklə qədim zamanlardan məşğuldur. Burada elə ailələr var ki, öz halal çörəyini həsirçiliklə təmin edirlər.

Məlumdur ki, respublikamızın cənub zonasında qədim el sənətləri, o cümlədən həsirtoxumanı yaşadan kəndlər az deyil. Bu da zənanın rütubətli olması, burada həsirçiliyin xammalı hesab edilən qamış, dala, çəten kimi təbii materialların bolluğu, həsir məmulatlarına tələbatla bağlıdır. Qamış, dala, çəten payızda biçilir, qurudulur, həmin bitkilərin uzun, ensiz yarpaqlarından xüsusi formaya malik olan kəndir hövlülər. Həsir ustaları bu kəndirlərdən öz həyətlərində qurduqları dəzgahlarda xüsusi zövq və bacarıqla xalça-palazın altından döşəməyə salınan həsirlər, müxtəlif ölçüdə və formada zənbillər, səbətlər, çantalar, şlyapalar və başqa məmulatlar toxuyurlar. Sonra həsir məmulatları Bakı kəndlərinə, ölkəmizin ayrı-ayrı rayonlarına, cənub zonasının bazarlarına göndərilir.

Həsir ilboyu toxunur. Onu əvvəllər ailədə hər kəs toxuyurdusa, indi bu işlə daha çox qadınlar məşğul olurlar. Musa-

küçə kəndində həsir toxuyan qadınlar mərkəz yaradaraq kollektiv şəkildə fəaliyyət göstərirlər. Həmin qadınlar "Rooted Hands" layihəsinin iştirakçılarıdır. Təqribən 2 ay əvvəl Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, IDEA İctimai Birliyinin təsisçisi və rəhbəri Leyla Əliyeva Masallıya səfəri çərçivəsində bizim Musaküçəyə də gəlmiş, həsir toxuyan qadınlarla görüşmüşdür. Leyla xanım "Rooted Hands" layihəsinin iştirakçıları ilə söhbət etmiş, onların əl işləri və yaradıcılıq fəaliyyətləri ilə tanış olmuş, onlarla birlikdə həsir toxumuşdur. Görüşdə layihədən bəhs edən film nümayiş olunmuşdur. Leyla xanımın dəstəyi ilə bu işlə məşğul olan qadınlar üçün yenilənmiş məkan yaradılmışdır.

Məlumat üçün bildirim ki, "Rooted Hands" layihəsi 2025-ci ildə Milan Moda Həftəsində dayanıqlı moda işləri çərçivəsində təqdim olunaraq Azərbaycanın bətaqlıq orazilərindən toplanan təbii materialların, qadın sənətkarların əl əməyinin, müasir dizaynın və ənənəvi sənətkarlığın uğurlu vəhdətini nümayiş etdirir. Leyla xanımın bu sahəyə dəstəyi mərkəzin maliyyə imkanlarının artmasına imkan yaradır, qədim el sənətinin daha da inkişafına, bəy-nəlxalq miqyasda tanınmasına xidmət edir.

*Əlihüseyn ŞÜKÜROV,
Masallı şəhər sakini*

● ŞİKAYƏT

Dağılmış körpünü bərpa edən yoxdur

Bir müddət əvvəl yolumuz Lənkəranın Daştatük kəndinə düşmüşdü. Burada acınacaqlı bir mənzərə ilə qarşılaşdıq. Kəndi iki hissəyə ayıran Başqırı çayının üzərindəki 18 metr uzunluğunda körpü 2024-cü il iyulun 26-da ley-sən yağışları nəticəsində dağıldığına görə sürüşkən daşlar üzərindən çox çətinliklə o taya keçməli olduq.

Adıçəkikən körpü kənd əhalisinin əsas gediş-gəliş yolu idi. Onun dağılması üzündən Daştatükün bir hissəsi ilə bərabər, Rəzvan, Aşağı Apo, Mollakəş kəndlərində yaşayan əhali də bir

yerə çıxmaqda, ən çox payız, qış günlərində, sözlün əsl mənasında, təhlükə ilə üz-üzə dururlar.

Daştatük özü 350 təsərrüfatı, 1500-ə yaxın əhalisi olan kənddir. Körpü sıradan çıxandan sonra təqribən 500-ə yaxın kənd sakini yolun o tərəfində qalıb. Vay o günə Təcili Tibbi Yardımə ehtiyac ola. Üstəlik şəgirdlərin 40 faizi çaya su gələndə məktəbdən qalır.

Kənd sakinləri deyirlər ki, iki ildir gediş-gəliş bağlanıb. Ətraf kəndlərlə, rayon mərkəzi ilə əlaqə qırılıb. Xəstə olanda Təcili Tibbi Yardım gələ bilmir. Kənd camaatı məcburiyyət qarşısında çox çətinliklə çayı keçir. Payız və qış mövsümü yağış, qar yağdıqda isə bu da mümkün olmur.

Hələlik dağılan körpünü təmir edən yoxdur. Amma yəqin ki, kənd sakinlərinin səsinə eşidən gec-tez tapılacaq.

*Zafər ORUCOĞLU,
Lənkəran rayonu*

Vətəni canından da çox sevirdi

Hərbi Memorial Məzarlıq həmişə izdihamlı olur. Günün istənilən vaxtında əllərində qərənfil dəstəsi tutmuş insanlar torpaqlarımızın azadlığı uğrunda gedən döyüşlərdə şəhid olmuş igid oğullarımızın məzarını ziyarət etməyə gəlirlər. Xalqımız ərazi bütövlüyümüzə naminə canlarından keçmiş qəhrəmanlarını heç vaxt unutmur.

27 sentyabr Anım Günündə Hərbi Memorial Məzarlıqda böyük izdiham var idi. Məzarların üstündəki qalaq-qalaq güllərdən hiss olunurdu ki, ziyarətçilərin sayı yüzlərlədir.

Şəhid valideynləri, qardaş və bacıları özizlərinin məzarını ziyarət edəndən sonra bir-birləri ilə dərldəşir, şəhidlərlə bağlı xatirələrini bölüşürlər. Onlardan biri ilə tanış olduq. Öyrəndik ki, Gülbəniz xanım İkinci Qarabağ müharibəsində şəhid olmuş polkovnik-leytenant Zaur Cəfərovun həyat yoldaşıdır. O, ötən illəri, Zaurlu günləri xatırlayaraq dedi ki, həyat yoldaşının vəzifəsi, rütbəsi yüksək olsa da, əsgərləri ilə çiyin-çiyinə döyüşürdü. O, topçu idi. Torpaqlarımızın azadlığı uğrunda cəsarətlə vuruşurdu. Deyirdi ki, Gülbəniz, narahat olma, biz düşmənlərdən xeyli uzaq məsafədə dayırıq. Ona görə də erməni işğalçılarının mərmirləri çətin ki, yanımıza gata: "Amma nə edəson ki, ağılınıza gəlməyənərlə başımiza gəldi. Oktyabrın 10-da qapımızı onun şəhid xəbəri döydü. Dünya başıma fırlandı, gözlərim qaraldı. Doğmasını itirmək ağır dərddir. Onun ölümünə inana bilmirdim. Axı təcrübəli hərbi idi..."

Sözünün bu yerində Gülbəniz xanımın səsi titrədi, gözləri nəmləndi, qəhər onu boğdu. Özünə gəlib, gözlərinin yaşını siləndən sonra sözüne davam etdi. Dedi ki, həyat yoldaşı sadə və xeyirxah insan idi. Yaxından tanıyanlar onun insanlığından ürəkdozunu danışırlar. Əsgərləri deyirlər ki, onlarla çox xoş rəftar edirdi, sanki heç yüksək rütbəli hərbiçiyə deyildi. Sonuncu dəfə Zaurla oktyabrın 8-də danışıq. O, döyüşlər zamanı düşmənlər üzərində qazanmış uğurlardan söz açdı. Bildirdi ki, erməniləri geri sıxışdırma-sıxışdırma irəliləyirlər: "Yaxın zamanlarda torpaqlarımızı erməni işğalçılarından azad edəceyik. Zəfər bayrağını dalğalandıracağıq. Sonrakı günlər nə Zauru zəng çatdı, nə də özü

zəng vurdu. Düşündüm ki, yəqin, bir gün xəbər çıxar. Amma heç də yaxşı xəbər olmadı. Zaurun şəhid olduğunu eşitdik. Həyat yoldaşını Vətənin azadlığı uğrunda gedən döyüşlərdə böyük cəsarətlə vuruşaraq şəhidlik zirvəsinə ucaldı".

Yurdumuzun azadlığı uğrunda şəhid olmuş Zaur Hüseyn oğlu Cəfərovun ömür yolunu vərəqlədikcə öyrəndik ki, o, 1980-ci il martın 4-də Kəlbəcər rayonunun Başlıbel kəndində dünyaya göz açıb. İbtidai təhsilini 1986-cı ildə Başlıbel kənd orta məktəbində başlayıb. 1993-cü il aprel ayının ilk günlərində erməni qəsbkarlarının Kəlbəcər rayonuna hücumları nəticəsində ailəliklə doğma ocaqlarından didərgin düşüblər. Bir müddət Qax rayonunda məskunlaşıblar. Sonra Bakıya köçüblər. Zaur təhsilini Qaradağ rayonu Qızıldağ qəsəbəsində şəhid Azər Namazov adına orta məktəbdə davam etdirib.

Zaurun 13 yaşı olanda erməni qəsbkarları doğma yurdunu Kəlbəcəri işğal ediblər. Onun 9 qohumu rayonun müdafiəsi uğrunda gedən döyüşlərdə şəhid olub. 49 qohumunu isə düşmənlər əsir götürüb. Onlar 113 gün erməni işğalçıların əsirliyində qalıblar. Verilən işğəncələrə müqavimət göstərirdikləri görə yağılar onların 18-ni amansızcasına qətlə yetiriblər. Bu və ya digər qanlı hadisələr uğrunda gedən döyüşlərdə şəhid olub. Zaurda düşmənlə qarşı nifrət və qisas hissi oyadıb.

Arzusuna çatmaq üçün Z.Cəfərov 1997-ci ildə orta təhsilini uğurla başa vurduqdan sonra Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbinə (indiki Heydər Əliyev adına Hərbi İnstitut) qəbul olub. Hərbi bilik və döyüş vərdişlərini böyük həvəslə öyrənib. 2000-ci ildə Rumıniyaya və Türkiyəyə təlimlərə göndərilib.

Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbinin yüksək göstəricilərlə bitirdiyinə görə Dövlət Attestasiya Komissiyasının 20 av-

qust 2001-ci il tarixli qərarı ilə Zaur Cəfərova ali hərbi peşə istiqaməti üzrə bakalavr dərəcəsi verilib. Həmin il ali hərbi təhsilini uğurla başa vuraraq leytenant rütbəsi alıb.

Təqim komandiri kimi "N" sayılı hərbi hissədə xidmətə başlayıb. 2003-cü ildə Azərbaycan Ordusunun Təlim və Tədris Mərkəzində artilleriya batareya komandiri, 2005-ci ildə artilleriya divizionu komandirinin maddi-texniki təminat üzrə müavini, 2008-ci ildə artilleriya divizionunun qərargah rəisi - divizion komandirinin müavini, 2014-cü ildə artilleriya divizionunun komandiri kurslarını yüksək göstəricilərlə bitirib.

Polkovnik-leytenant Zaur Cəfərov həm 2016-cı il Aprel döyüşlərində, həm də 2020-ci il Tovuz döyüşlərində iştirak edib. Onun komandiri olduğu artilleriya bölmələri düşmənlər mövqelərini darmadağın edib, işğalçılara ağır zərblər vurub.

O, 27 sentyabr 2020-ci ildə torpaqlarımızın azadlığı uğrunda İkinci Qarabağ müharibəsi başlayanda Vətənin cəsur ovları kimi döyüşlərə atılıb. Erməni qəsbkarlarından şəhidlərin mövqelərini darmadağın edib, işğalçılara ağır zərblər vurub. O, 27 sentyabr 2020-ci ildə torpaqlarımızın azadlığı uğrunda İkinci Qarabağ müharibəsi başlayanda Vətənin cəsur ovları kimi döyüşlərə atılıb. Erməni qəsbkarlarından şəhidlərin mövqelərini darmadağın edib, işğalçılara ağır zərblər vurub.

Hərbi Memorial Məzarlıqdakı məzarları ziyarət edib hüznli düşüncələrlə geri qayıdırdı. Şəhid Zaur Cəfərovun məzarının yaxınlığından keçəndə həyat yoldaşı Gülbəniz xanımın hələ də onun qəbrinin üstündə dayandığını gördük. Qadın sanki əsgər kimi həyat yoldaşının məzarına keşik çəkirdi...

Cəsur zabitin komandiri olduğu bölmələr Suqovuşan istiqamətində döyüşmüşdü. Uğurla davam edən əməliyyatlar zamanı düşmənin 4 tankı məhv

edilmiş, 3-ü işlək vəziyyətdə qənimət götürülmüşdü. İşğalçıların Ağdərə istiqamətində də 4 avtomobil texnikası sıradan çıxarılmışdı. Zabit Zaur Cəfərov oktyabrın 3-də Suqovuşanın və Murovdag silsiləsinin işğalçıların azad olunmasında misilsiz igidlik göstərmişdi.

Şəhid olmasından 4 gün əvvəl oğlu və kiçik qardaşı ilə görüşən Zaur sevinə-sevinə şəhidlərin qisasının aldıklarını və tezliklə Kəlbəcəri, doğma kəndləri Başlıbeli azad edəcəklərini bildirmişdi.

2020-ci il oktyabrın 9-dan 10-a keçən gecə Ağdərə istiqamətində gedən ağır döyüşlər zamanı Ermənistan silahlı qüvvələrinin hücumlarının qarşısını alarkən cəsur zabit Zaur Cəfərov minik avtomobilində minaya düşərək şəhid olmuşdu. Onun nəşi oktyabrın 19-da əvvəlcə valideynlərinin yaşadığı Bakı şəhəri Yeni Ramana qəsəbəsinə götərilmişdi. Qəsəbə sakinləri şəhidin cənəzasını böyük izdihamlı qarşılamışdı. Sonra avtomobil karvanı ilə Hərbi Memorial Məzarlığa doğru yürüş olmuşdu. Vətəni canından da çox sevən Zaur Cəfərov həmin gün döyüşlər zamanı qisasını aldığı şəhidlərin sırasında, cəbhə dostları Azərbaycan Milli Qəhrəmanları general-mayor Polad Həşimov və polkovnik İlqar Mirzəyevin məzarlarının sol tərəfində yayılmış atəşi altında dəfn edilmişdi.

Polkovnik-leytenant Z.Cəfərov torpaqlarımızın azadlığı uğrunda gedən döyüşlərdə göstərdiyi igidliyi və qəhrəmanlığı görə Prezident İlham Əliyevin müvafiq sərəncamları ilə "Azərbaycan Bayrağı" ordeninə, "İgidliyi görə", "Suqovuşanın azad olunmasına görə", "Vətən uğrunda", "Hərbi xidmətlərə görə" medallarına layiq görülmüşdü.

Hərbi Memorial Məzarlıqdakı məzarları ziyarət edib hüznli düşüncələrlə geri qayıdırdı. Şəhid Zaur Cəfərovun məzarının yaxınlığından keçəndə həyat yoldaşı Gülbəniz xanımın hələ də onun qəbrinin üstündə dayandığını gördük. Qadın sanki əsgər kimi həyat yoldaşının məzarına keşik çəkirdi...

Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan"

Kanadalı şair Anne Karson ədəbiyyat üzrə Nobel mükafatına layiq görülüb

Kanadalı şair Anne Karson 2026-cı il ədəbiyyat üzrə Nobel mükafatına layiq görülüb. Nobel komitəsinin açıqlamasına görə, mükafat ona "klassik ədəbiyyatla yanaşı, diaqnoz müasir ədəbiyyatın yeni formalarını yaradan cəsarətli və ixtiracı yaradıcılığına görə" verilib.

İsveç Elmlər Akademiyasının ekspert komitəsi qeyd edib ki, "Anne Karson karyerası boyunca ədəbi işi tərcümə və müxtəlif universitetlərdə tədrislə birləşdirib. Demək olar ki, bütün əsərləri iki prinsipin kəsişməsindədir: filoloqun sözlərə olan vəsvəssəsi və şairin yeni mənalar axtarması".

Anne Karson son onilliklərdə ingilisdilli poeziyanın ən görkəmli simasıdır. O, T.S. Eliot, Allen Ginsberq və Frenk O'Hara kimi titanların poetik ənənəsini inkişaf etdirib və haqlı olaraq dövrümüzün ən böyük şairləri arasında yer tutub.

Karsonun poeziyası ritm, emosional dəqiqlik və dildə virtuoz ustalığın tənətonu. Şair bütün həyatı boyu dili təkcə indiki təccüssümü ilə deyil, həm də təməllə-

riylə öyrənib. O, qədim yunan dilindən tərcümə edib, latın dilini öyrədir və özünü sözün mənə ilə dolu bir səsinə deyil, simvol və işarə kimi sifrinə həsr edib.

76 yaşında Nobel mükafatını alan Karson bir daha sübut etdi ki, yeni əsrin şairləri Bayron və Rembo yaşında həyatlarını faciəvi şəkildə başa vurmamalıdır. Onun şeir və nərsi adi insanlara məlum olmayan nümunələrə mükəmməl uyğunlaşdırılıb.

Karson bəzən yaradıcılıq prosesinin sirrini açır. Kanadanın "Brick" ədəbi jurnalına verdiyi müsahibədə o, bunu belə təsvir edib: "Yazdığım hər şeydə təfsir üçün yer buraxmaq istəyi var: mümkün qədər çox məlumat əldə etmək və yazmaq, mənə axtarışını isə oxucuya buraxmaq..."

Karsonun mətnləri dərin şəxsi təcrübənin bir qaynağıdır, oxunmaq üçün deyil, qavranılmaq üçün nəzərdə tutulmuş sözlərə və ifadələrə ustalıqla homogenləşdirilmişdir. Onun şeirlərini əzbərləmək mənasızdır; özünün dediyi kimi, "mən poeziyanın terapevtik xüsusiyyətlərinə inanmıram".

Karson yaradıcılıq prosesini belə təsvir edir: "Poetik düşüncə damdan tullanmaq kimidir". Məlumatı hissə-hissə toplayıb ardıcıl olaraq, A-dan Z-yə qədər sıralamırsan. Sadəcə bu anda bildiklərini bilirsən. Bunda insanı azad edən bir şey var".

İsveç akademiyasının daimi katibi İnqrid Karlberq bildirib ki, o, mükafat barədə Karsona rəsmi elandan bir az əvvəl telefonla məlumat verib. "O, mənə İslandiya-da olduğunu və küleyi dinlədiyini bildirdi", Karlberq deyib. "Bu, onun üçün sürpriz oldu, amma o, çox xoşbəxt idi. Mən bunu onun səsinə deyərək duyuram".

Anne Karson həmçinin qədim yunan ədəbiyyatının nümunələrinin tərcümələri ilə də tanınır. O, 30 ildən çox müddət ərzində professor kimi klassik filologiyadan dərslər deyib.

Rizvan CƏFƏROV

Bilmək istəyirəm

- Yaşayış binalarının aşağısında yerləşən obyektlərin sahibləri kommunal xidmət haqqı ödəməlidirlərmi? Əgər ödəməlidirlərsə, bu ödənişlər hansı tariflər əsasında hesablanır? Həmin obyektlər sakinlərin ümumi müliyyəti sayılırmı?

Məhərrəm BAĞIROV,
Bakı şəhəri

- Qeyd edək ki, çox aktual və gündəlik təcrübədə tez-tez rast gəlinən mübahisəli məsələlərdən birinə toxunmuşunuz. Sualınıza cavab olaraq bildiririk ki, bu məsələyə həm hüquqi məntiq, həm də cəmiyyət və qonşuluq münasibətləri kontekstində baxmaqda fayda var.

Binanın aşağı hissəsində yerləşən obyektlərin özləri (məsələn, mağaza, aptek, kafe və ya ofis) sakinlərin ümumi müliyyəti deyil. Mülki qanunvericiliyə görə, həmin obyektlər ayrıca daşınmaz əmlak obyekti və onların xüsusi müliyyətpəçisi var. Həmin şəxsin adına müliyyətpə hüququnu təsdiq edən çıxarış mövcuddur. Lakin binanın ümumi əmlakı (zirzəmilər, fasadın dayaq konstruksiyaları, dam örtüyü, ümumi girişlər, pilləkən qəfəsləri, mühəndis kommunikasiya xətləri) binanın bütün müliyyətpəçilərinin, o cümlədən yaşayış sahəsi və qeyri-yaşayış sahəsinə malik şəxslərin mütənasib ümumi paylı müliyyətpəndədir.

Obyekt sahiblərinin kommunal xərclər ödəməsi ilə bağlı suala gəlincə, bəli, mütləq ödənməlidir. Nəzərə almaq lazımdır ki, bina sahəyə malik olan hər bir müliyyətpə (sahənin təyinatından asılı olmayaraq) ümumi əmlakın saxlanması, təmiri və kommunal xərclərdə öz payına düşən hissəni ödəməyə borcludur. Təcrübə göstərir ki, obyekt fəaliyyət göstərdiyi müddətdə binanın ümumi kommunikasiya xətlərindən (kanalizasiya, su, elektrik) yararlanı-

nır, fasadından reklam üçün istifadə edir və binanın ümumi infrastrukturunun təhlükəsizliyindən faydalanır.

Xərclərin bölgüsü binadakı mənzilin və ya qeyri-yaşayış sahəsinin ümumi sahəyə olan nisbətində əsasən aparılır. Məsələn, obyektin binanın ümumi sahəsindəki payı neçə faizdirsə, xərclərdə iştirakı da o qədər müəyyən edilir.

Azərbaycan Respublikasının Mənzil Məcəlləsinin 38.1-ci maddəsinə görə, çoxmənzilli binanın ümumi əmlakının saxlanması üzrə xərclər binanın sahə müliyyətpəçilərinin hesabına ödənilir. Həmin Məcəllənin 38.2-ci maddəsinin tələbinə əsasən, çoxmənzilli binanın sahə müliyyətpəçisinin hesabına ödənilən binanın ümumi əmlakının saxlanması üzrə məcburi xərclərdə müliyyətpəçinin payı onun binanın ümumi əmlakına müliyyətpə hüququnda payına mütənasib olaraq müəyyən edilir.

Təcrübədə bəzi obyektlər (məsələn, kafe, iasə obyektləri və ya ticarət mərkəzləri) adi mənzillərə nisbətən binanın ümumi infrastrukturuna daha çox yük (zibil, səs-küy, su və ya kanalizasiya təzyiqi) verdiyi üçün binanın idarəetmə qurumu (mənzil-tikinti kooperativi və s.) tərəfindən ümumi yığıncağın qərarı ilə hesablaşma qaydaları tərtib oluna bilər. Lakin əsas prinsip sahə mütənasibliyi və faktiki yük balansdır.

Hüquqi tələblərlə yanaşı, bu məsələ həm də qonşuluq etikası və sosial ədalət məsələsidir. Obyekt sahibləri də binanın ümumi problemlərinə biganə qalmamalı, sakinlərlə qarşılıqlı anlaşma və əməkdaşlıq şəraitində hərəkət etməlidirlər.

İdarəetmə qurumları və ya binanın seçilmiş nümayəndələri xərcləri hesablayarkən obyekt sahibləri ilə açıq dialoq qurmaqlı, yığılan vəsaitin hara xərcləndiyini şəffaf şəkildə göstərməlidirlər. Obyekt sahibi də başa düşməlidir ki, o, bu, binanın ictimai həyatının ayrılmaz hissəsidir.

Sual cavablandırdı:

Pəsa SƏFƏROV,

Azərbaycan Respublikası Vəkillər Kollegiyasının üzvü

Hava axşamadək yağıntılı olacaq

Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, bu gün Bakıda və Abşeron yarımadasında fasilələrlə yağış yağacağı proqnozlaşdırılır.

Gecə yarımadasının bəzi yerlərində intensiv və güclü olacaq, şimşək çaxacağı ehtimalı var. Axşama doğru yağıntı tədricən kəsiləcək. Mülayim şimşək-qərb küləyi əsəcək.

Havanın temperaturunun gecə 14-17, gündüz 19-21 dərəcə isti olacağı ehtimal edilir. Atmosfer təzyiqi 764 millimetr civə sütunu, nisbi rütubət isə 70-80 faiz təşkil edəcək.

Azərbaycanın rayonlarında bəzi yerlərdə ararib yağış yağacağı gözlənilir. Ayırı-ayrı yerlərdə qısamüddətli leysan xarakterli intensiv olacağı, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi, yüksək dağlıq ərazilərdə qar yağacağı, 9-dan 10-na keçən gecə və səhər bəzi şorq rayonlarında yağıntılı güclənəcəyi proqnozlaşdırılır. Axşam yağıntılar tədricən kə-

siləcək. Gecə və səhər bəzi yerlərdə duman müşahidə ediləcək. Mülayim qərb küləyi əsəcək.

Havanın temperaturunun gecə 11-16, gündüz 20-25, dağlarda gecə 2-6, gündüz 7-12 dərəcə isti olacağı bildirilir.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidmətinin idarə rəisi, texnika üzrə fəlsəfə doktoru İltimas Məmmədov fəxri rəhbər **FƏXRƏDDİN MƏMMƏDOVUN** vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının kollektiv komissiyanın aparat rəhbərinin müavini Firuzə Mayıllova özisi **İLHAM MAYILOVUN** vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycanın 8 boksçusu Avropa çempionatında yarımfinal döyüşünə çıxacaq

Monteneqronun Budva şəhərində boks üzrə U-17 Avropa çempionatında 1/4 final mərhələsinə yekun vurulub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, mərhələnin son günündə Azərbaycan millisinin daha 6 idmançısı yarımfinala yüksəlib.

Cəmilə Muradlı (57 kiloqram) Rozali Uhrova (Çexiya) ilə qarşılaşıb. Döyüş təmsilçimizin 4:1 (29:28, 29:28, 30:27, 28:29, 29:28) hesablı qələbəsi ilə başa çatıb. O, yarımfinalda Morena Stifani (İtaliya) ilə üz-üzə gələcək.

Həsərrət Məmmədov (46 kiloqram) Kristian Mezeşi (Slovakiya) cəmi 79 saniyəyə üstələyib. Boksçumuz final uğrunda Ronan Çarlzla (İrlandiya) münasibətinə aydınlıq gətirəcək. İsmayıl Nəsirzadə (52 kiloqram) Qleb Qrinblatı (İsrail) məğlub edib - 5:0 (29:26, 29:26, 29:25, 29:25,

30:24). O, növbəti cəhəndə Martin Nevin (İrlandiya) sınağa çəkəcək. Qardaş Rəhimov (54 kiloqram) bu dəfə Mikita Beskavainy (Belarus) üzərində qələbə qazanıb - 5:0 (30:27, 30:27, 30:27, 30:27, 30:27). Milli üzvü yarımfinalda Strahinya Mrdakla

(Monteneqro) gücünü yoxlayacaq. Məhəmmədli İstamov (57 kiloqram) Eleftherios Zurnatsisə (Yunanistan) qalib gəlib. Boksçumuz ilk 2 raundu aktivinə yazdıqdan sonra rəqib məşqçi döyüşdən imtina edib. İstamov növbəti görüşündə Nikita Zaxarçenko (Ukrayna) ilə qarşılaşacaq. Hidayət Məmmədov (70 kiloqram) isə Sandro Tsimsba (Rusiya) üzərində inamqlı qələbə qazanıb. O, ilk raunda rəqibini nokaut edib. Məmmədov yarımfinalda Paddi Nevinlə (İrlandiya) döyüşəcək. Nəticədə yarımfinala yüksələn boksçularımızın sayı 8-ə yüksəlib.

Daha öncə Səma Abbasova (66 kiloqram) və Xumar Cəfərli (+80 kiloqram) da bu hüquqa yiyələnib. Yarımfinala yüksələn milli üzvləri özləri üçün azı birinc medallı təmin edəblər.

Qeyd edək ki, yarımfinal döyüşləri bu gün, finallar oktyabrın 11-də olacaq.

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin reklam xidməti

539-49-20

Əlaqə telefonları:

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar SADIQOV

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman və
Baş redaktor müavinləri	- 538-86-86, 538-35-55	informasiya şöbəsi - 539-63-82, 432-37-68
Məsul katib	- 539-43-23,	Humanitar siyasət şöbəsi - 538-56-60, 434-55-58
Məsul katib müavinləri	- 539-44-91,	İctimai əlaqələr şöbəsi - 539-49-20, 538-31-11,
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompüter mərkəzi - 538-20-87,
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32	Mühəsibətlük - 539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti 23L
"Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC
4-cü mərtəbə

azreklam@mail.ru

www.azerbajjan-news.az

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəəsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

Tiraj 3268

Sifariş 1292

Qiyəməti 60 qəpik